

Załącznik
do Uchwały Nr XX/66/15
Rady Miejskiej w Stawiskach
z dnia 29 grudnia 2015 roku

***PLAN ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY STAWISKI
NA LATA 2015-2020***

Stawiski, grudzień 2015

1.	Wykaz skrótów	4
2.	Wprowadzenie.....	6
3.	Metodologia badań terenowych.....	6
3.1.	Przedmiot badania	6
3.2.	Etapy badania.....	6
3.3.	Metodologia	8
3.3.1.	Analiza danych zastanych.....	8
3.3.2.	Analiza SWOT	8
3.3.3.	Badania terenowe PAPI.....	9
3.3.4.	Spotkania informacyjne.....	10
3.3.5.	Konsultacje społeczne.....	10
3.4.	System wdrażania, monitorowania i ewaluacji Programu Rozwoju Lokalnego	10
4.	Analiza celów programów strategicznych powiązanych z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020.....	11
4.1.	Programy strategiczne Gminy Stawiski.....	11
4.2.	Programy strategiczne Powiatu Kolneńskiego	19
4.3.	Programy strategiczne Województwa Podlaskiego.....	21
4.4.	Programy strategiczne Polski.....	25
4.5.	Programy strategiczne międzynarodowe	29
5.	Analiza desk research	31
5.1.	Przestrzeń i środowisko	31
5.2.	Sfera społeczna.....	36
5.3.	Infrastruktura społeczna.....	49
5.4.	Sfera gospodarcza.....	55
5.5.	Infrastruktura techniczna i komunalna.....	59
5.6.	Zarządzanie	65
6.	Identyfikacja podstawowych problemów	71
7.	Wyniki badania terenowego PAPI.....	72
7.1.	Dane demograficzne Uczestników badania	72
7.2.	Opracowanie wyników.....	74
7.3.	Podsumowanie i wnioski.....	90
8.	Analizy SWOT.....	91
9.	Analiza strategiczna	95
9.1.	Misja Gminy Stawiski	95

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020
Urząd Miejski w Stawiskach

9.2.	Wizja Gminy Stawiski.....	95
9.3.	Cele strategiczne	95
9.4.	Plan operacyjny	96
10.	Wdrażanie, monitoring, aktualizacja i promocja Dokumentu	103
11.	Analiza spójności celów	106
12.	Omówienie spotkania informacyjnego.....	135
13.	Omówienie konsultacji społecznych	136
14.	Aneksy.....	139
14.1.	Bibliografia	139
14.2.	Spis tabel, wykresów i rysunków	142
14.3.	Narzędzie badania terenowego PAPI	144

1. Wykaz skrótów

BAT – Best Available Technique;

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego;

DK – Droga krajowa;

DW – Droga wojewódzka;

GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad;

GDOŚ - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;

GKS – Gminny Klub Sportowy;

GOK – Gminny Ośrodek Kultury;

GOKiS – Gminny Ośrodek Kultury i Sportu;

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;

GUS – Główny Urząd Statystyczny;

JRG – Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza;

KPZK 2030 – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;

KSRG – Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy;

KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020;

LGD – Lokalna Grupa Działania;

MPK – Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne;

MPO – Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania;

MSP – Sektor Małych i Średnich Przedsiębiorstw;

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia;

o/Stawiski – Oddział w Stawiskach;

OSP – Ochotnicze Straże Pożarne;

PDF – Portable Document Format;

PEP – Polityka Ekologiczna Państwa;

PKB – Produkt Krajowy Brutto;

PKO Bank Polski – Powszechna Kasa Oszczędności Banku Polskiego;

PKS – Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej;

PRG – Państwowe Gospodarstwa Rolne;

PRL – Plan Rozwoju Lokalnego;

PROW [2007-2013] – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013;

PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;

PUP – Powiatowy Urząd Pracy;

REGON - Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej;

RPROWP – Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020;

UM – Urząd Miejski;

S SN, NN – Sieć średniego napięcia, Sieć niskiego napięcia;

S.A. – Spółka Akcyjna;

S.C. – Spółka Cywilna;

Sp. J. – Spółka Jawna;

Sp. z o.o. – Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością;

ZGKiM – Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;

2. Wprowadzenie

Plan Rozwoju Lokalnego stanowi instrument prowadzonej przez jednostki Samorządów terytorialnych polityki rozwoju. Dokument ma charakter długookresowy, w perspektywie lat 2015-2020. Plan Rozwoju Lokalnego określa główne kierunki działania Gminy oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Otwarty charakter Strategii pozwala na elastyczne dostosowywanie celów strategicznych oraz wskaźników monitoringu w kontekście zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Proces planowania strategicznego stanowi podstawowy warunek sprawnego i efektywnego zarządzania Gminą. Planowanie wpływa na jakość gospodarowania zasobami, pozwala przewidywać komplikacje, a w związku z tym usprawnić reagowanie w razie wystąpienia problemów. Istnienie Planu Rozwoju Lokalnego umożliwia uporządkowanie i rozłożenie w czasie zakładanych działań.

3. Metodologia badań terenowych

3.1. Przedmiot badania

Przedmiotem badania było kompleksowe opracowanie **Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020**.

Dokument stanowi nowoczesne narzędzie zarządzania, realizacji polityki programowania rozwoju lokalnego oraz regionalnego. Obejmuje analizę i diagnozę obecnej sytuacji Gminy, wyznacza wizję rozwoju Samorządu oraz zawiera opis planowanych zadań do realizacji. Plan Rozwoju Lokalnego jest Dokumentem elastycznym. Zakładany jest cykliczny monitoring oraz ocena realizacji założeń i zadań inwestycyjnych.

3.2. Etapy badania

W ramach realizacji projektu wyróżnić można następujące etapy postępowania:

Tabela 1. Etapy badania

NR	ETAP	REALIZACJA BADAŃ
I.	DIAGNOZA	<p>Opracowanie aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Stawiski. Analiza obejmuje następujące aspekty Gminy Stawiski:</p> <ul style="list-style-type: none"> • położenie, powierzchnia, zagospodarowanie przestrzenne, sfera i infrastruktura społeczna, sfera ekonomiczna, zarządzanie. <p>Na podstawie wykonanej diagnozy sytuacji została wykonana analiza SWOT określająca mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia Gminy Stawiski.</p>
II.	STRATEGIA	<p>Zakładała przeprowadzenie badań terenowych o charakterze ilościowym. Uzyskane wyniki zostały poddane analizie statystycznej, która posłużyła określeniu głównych problemów Gminy, jej szans oraz zagrożeń, ale także działań o charakterze priorytetowym, które powinny zostać podjęte w najbliższej przyszłości, wraz ze wskazaniem konkretnych inwestycji.</p>

NR	ETAP	REALIZACJA BADAŃ
		<p>Wyniki uzyskane w pomiarze terenowym posłużyły także do uzupełnienia wykonanej na podstawie analizy danych zastanych – analizy SWOT.</p>
<p>III.</p>	<p>KONSULTOWANIE I OKREŚLENIE CELÓW</p>	<p>Etap służy konsultowaniu, w ramach tego procesu zostały zorganizowane 2 spotkania o charakterze warsztatowym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spotkanie informacyjne – przedstawienie wyników analizy danych zastanych oraz wyników badań terenowych; przeprowadzenie warsztatu z Uczestnikami spotkania w zakresie pozyskania informacji na temat problemów, z którymi boryka się Gmina, które nie zostały zbadane w pomiarze terenowym; bezpośrednia interakcja z Uczestnikami; • konsultacje społeczne – celem spotkania było przedstawienie projektu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020. W ramach spotkania możliwe było konsultowanie zaproponowanych działań zgłoszonych do realizacji z Uczestnikami. Celem ostatecznym było wypracowanie końcowej wersji Dokumentu. <p>Realizacja spotkań informacyjnych zakończyła proces pozyskiwania informacji, na tym etapie konieczne było wypracowanie projektu analizy strategicznej w ramach, której zostały określone: misja i wizja Gminy Stawiski, kierunki rozwoju, cele strategiczne, cele szczegółowe oraz zadania proponowane do realizacji.</p> <p>Spotkania informacyjne oraz konsultacje społeczne zostały opisane w raporcie jako jakościowe zestawienie uwag i zmian, które zostały wprowadzone w Dokumencie w odniesieniu do zgłoszonych podczas spotkań uwag.</p>
<p>IV.</p>	<p>OPRACOWANIE WERSJI FINALNEJ DOKUMENTU</p>	<p>Podczas tego etapu zostały naniesione uwagi zgłoszone w trakcie spotkania informacyjnego oraz konsultacji społecznych. Na podstawie końcowej wersji analizy strategicznej został opracowany system wdrażania oraz sposoby monitoringu, zgodnie z możliwościami organizacyjno - kadrowymi i finansowymi Gminy Stawiski.</p> <p>Podczas ostatniego etapu została opracowana końcowa wersja Dokumentu Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020.</p>

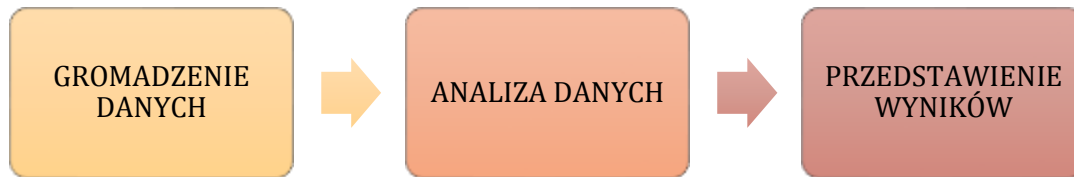
Źródło: Opracowanie własne.

3.3. Metodologia

3.3.1. Analiza danych zastanych

Analiza desk research została przeprowadzona wieloetapowo:

Rysunek 1. Etapy analizy danych zastanych

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza desk research zakłada szczegółową diagnozę oraz przetwarzanie danych z rozmaitych źródeł o charakterze zastanym. Omawiana technika nie jest obciążona efektami badań reaktywnych. Pozyskane za pomocą analizy desk research dane charakteryzują się wysokim stopniem obiektywizmu. Zgromadzone dane posłużyły do stworzenia podstawy dotyczącej zdiagnozowania obecnej sytuacji Gminy Stawiski.

Analizie zostały poddane następujące aspekty:

- Położenie, powierzchnia, zagospodarowanie przestrzenne, sfera i infrastruktura społeczna, sfera ekonomiczna oraz zarządzanie

3.3.2. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi ocenę silnych i słabych stron danego obiektu na tle szans i zagrożeń ze strony otoczenia. Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter rozpatrywanych grup czynników:

- strenghts – silne strony;
- weaknesses – słabości;
- oppourtunities – szanse;
- threats – zagrożenia.

Analiza SWOT jest rozwiązaniem kompleksowym, które pozwala na plastyczne przejście od etapu analizy strategicznej do etapu planowania strategicznego.

Zastosowanie tej metody pozwoliło na określenie potencjału realizowanych projektów i na wskazanie najlepszej strategii działania podczas realizacji zadań systemowych.

Wykonano 4 analizy SWOT o zakresie:

- przestrzeń i środowisko;
- sfera gospodarcza;
- infrastruktura techniczna i komunalna;
- sfera i infrastruktura społeczna.

3.3.3. Badania terenowe PAPI

Realizacja badań terenowych w ramach pomiaru opinii Mieszkańców Gminy Stawiski zakładała zastosowanie następującej metody:

PAPI - badanie bezpośrednie z zastosowaniem kwestionariusza ankiety.

Forma pomiaru zakładała wykorzystanie narzędzia badawczego – ankiety w wersji papierowej, która będzie miała standaryzowany kształt – każdy z Uczestników otrzymał jednakowy egzemplarz. Pytania zawarte w kwestionariuszu wywiadu miały charakter jakościowo-ilościowy, umożliwiając wykonanie zbiorczych statystyk względem zebranych danych.

Zgodnie z danymi z dnia 31 grudnia 2014 Gminę Stawiski¹ zamieszkiwało 6373 osób – w obszarze miejskim: 2342 osoby oraz w Gminie wiejskiej: 4031 osób. Liczba zamieszkałych stanowiła 16% Mieszkańców Powiatu Kolneńskiego.

Próba została dobrana w sposób kwotowy, czyli z zachowaniem proporcji populacji w badanym jej wycinku. Dobór zostanie oparty o zmienną – **miejsce zamieszkania**, zgodnie z czym będzie możliwe odniesienie wyników pomiaru do całej populacji Gminy Stawiski.

Tabela 2. Dobór próby badania terenowego PAPI – struktura próby

	OGÓŁEM
MIASTO STAWISKI	134
OBSZAR WIEJSKI GMINY STAWISKI	228
RAZEM	362

Źródło: Opracowanie własne.

W metodzie kwotowego doboru próby zastosowano następujące kryteria:

Tabela 3. Dobór próby badania terenowego PAPI - informacje metodologiczne

ZAŁOŻENIE	WARTOŚĆ
POZIOM UFNOŚCI	0,95
SZACOWANA WIELKOŚĆ FRAKCJI	0,5
BŁĄD MAKSYMALNY	0,5
WIELKOŚĆ PRÓBY BADANIA PAPI	362

Źródło: Opracowanie własne.

¹ Bank Danych Lokalnych GUS.

3.3.4. Spotkania informacyjne

Przeprowadzono jedno spotkanie informacyjne o charakterze warsztatowym, które miało na celu:

- przedstawienie głównych wyników i wniosków odnoszących się do analizy danych zastanych oraz wyników uzyskanych w pomiarze terenowym; przeprowadzenie warsztatu z Uczestnikami badania w zakresie pozyskania informacji na temat problemów Gminy.

3.3.5. Konsultacje społeczne

Przeprowadzono jedno spotkanie konsultacyjne o charakterze warsztatowym, które miało na celu:

- przedstawienie projektu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020.

W ramach spotkania było możliwe konsultowanie zaproponowanych działań zgłoszonych do realizacji z Uczestnikami. Celem ostatecznym było wypracowanie końcowej wersji Dokumentu.

3.4. System wdrażania, monitorowania i ewaluacji Programu Rozwoju Lokalnego

Najbardziej znanym i powszechnie stosowanym przez Samorządy mechanizmem weryfikacji postępów wdrażania planów jest ich monitoring. Istota monitoringu polega na prowadzeniu stałych obserwacji i dokonywaniu systematycznych pomiarów przebiegu realizacji celów strategii. Z uwagi na charakter Programów Rozwoju Lokalnego, które stanowią zarówno narzędzie planowania, jak i wsparcie systemu rozwoju Powiatu zasadnym jest wyróżnienie dwóch płaszczyzn obserwacji i oceny.

Pierwszą płaszczyzną monitoringu jest obserwacja Strategii, jako Dokumentu planowania działań wspomagających rozwój z całą logiką uzasadnienia tych działań. W tej płaszczyźnie pożądana jest obserwacja trzech stref:

- zmieniającej się rzeczywistości w zakresie obszaru diagnozy;
- identyfikacji problemów;
- planowania rozwoju lokalnego.

Wskazane aspekty są ściśle powiązane z analizą stopnia spójności rzeczywistości z uwarunkowaniami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Obserwacja Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Kolneńskiego na lata 2015 – 2020 jako Dokumentu planowania działań wspomagających rozwój Powiatu powinna być przeprowadzana, co najmniej raz na rok.

Drugą płaszczyzną monitoringu jest obserwacja i ocena wdrażania zadań lub programów operacyjnych w życie, w tym obserwacja realizacji zadań w sferze materialnej – inwestycyjnej.

Z planowaniem strategicznym nierozzerwalnie winien być związany system pomiaru efektów w formie wskaźników obrazujących miarę postępu i skuteczności wdrażania celów zawartych w strategii.

Pomiar efektów wdrażania strategii mierzony będzie przez zestaw wskaźników obrazujących miarę postępu i skuteczności realizacji celów zawartych w strategii. Wskaźniki zostały opracowane na podstawie procesu badawczego.

4. Analiza celów programów strategicznych powiązanych z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020

Opracowanie zawiera kompleksowe zestawienie celów i charakterystyk programów strategicznych. Stworzenie niniejszego wykazu stanowi kompendium wytycznych, których wypełnienie zapewni osiągnięcie polityki spójności międzynarodowej w ramach działania lokalnego.

4.1. Programy strategiczne Gminy Stawiski

Plan Gospodarki Odpadami

Program Ochrony Środowiska

Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2007 - 2013

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 - 2015

Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007 – 2032

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004 – 2007

Program współpracy Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego oraz o wolontariacie na rok 2015

OPRACOWANIE CELÓW I CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW STRATEGICZNYCH

Plan Gospodarki Odpadami²

Dokument ten powstał wobec obowiązku opracowania planu gospodarki na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Celem Planu jest wprowadzenie zrównoważonego postępowania z odpadami, szczególnie z komunalnymi. Do roku 2015 zostały określone następujące zadania do wypełnienia:

- Podnoszenie świadomości ekologicznej obywateli, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów;
- Wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym (sortowania, kompostowania, składowisko o funkcji ponadlokalnej);
- Utrzymanie przez Gminy kontroli nad zakładem zagospodarowania odpadów komunalnych, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju racjonalnej gospodarki odpadami (Międzygminny Zakład Zagospodarowania Odpadów);
- Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów;
- Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji;
- Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych;
- Redukcja w odpadach kierowanych na składowisko zawartości składników biodegradowalnych;

---

² Plan Gospodarki Odpadami do 2015 roku. Gmina Stawiski; mgr inż. Jarosław Piotr Zgielt, Białystok 2004.

- Modernizacja i dalsza eksploatacja składowiska odpadów komunalnych;
- Zintensyfikowanie działań skierowanych na zapobieganie zanieczyszczeniu odpadami lasów, terenów przy trasach przelotowych i terenów przylegających do cieków wodnych;
- Zwiększenie stopnia wykorzystania odpadów;
- Bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie odpadów;
- Eliminacja zagrożenia ze strony odpadów pochodzenia zwierzęcego.

Program Ochrony Środowiska, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015³

Za cel strategiczny Gminy Stawiski określono poprawę standardu życia Mieszkańców poprzez zrównoważony dostęp Gminy przy racjonalnym wykorzystaniu walorów przyrodniczych i gospodarczych środowiska. Program zakładany był na lata 2004-2015, jego realizacja postulowała zachowanie walorów środowiska naturalnego oraz poprawy jego stanu zależnych od upowszechnienia informacji o planowanych kierunkach rozwoju oraz uzyskania akceptacji społecznej dla podejmowanych działań.

W Programie określono długookresowe cele:

- Zachowanie oraz odtwarzanie rodzimego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych;
- Ochronę zasobów i poprawę jakości wód podziemnych i powierzchni ziemi;
- Ochronę zasobów wód powierzchniowych, poprawę ich jakości i zapobieganie ich zanieczyszczeniu;
- Poprawę czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi;
- Poprawę jakości powietrza atmosferycznego;
- Wzrost wiedzy społeczeństwa o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożeniach oraz sposobach przeciwdziałania zagrożeniom;
- Wzrost świadomości ekologicznej Mieszkańców oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych Gminy.

Zadania do realizacji w poszczególnych obszarach:

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

- rozwój systemu obszarów chronionych,
- upowszechnienie i wprowadzanie form indywidualnej ochrony przyrody w postaci użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych przyrody,
- ochrona i renaturalizacja ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych,
- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- ochrona elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego,
- rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych,
- monitoring ruchu turystycznego szczególnie na obszarach chronionych,
- zalesianie gruntów na glebach niskiej jakości według wykonanych projektów.

---

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

- Ochrona wód podziemnych, gleb i powierzchni ziemi

- doskonalenie inwentaryzacji oraz likwidacja nieczynnych i nie nadających się do eksploatacji studni wierconych i kopanych,
- modernizacja technologii uzdatniania wody do picia,
- kompleksowa rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych,
- rekultywacja składowisk wyeksploatowanych z uwzględnieniem skutków wydobycia kopalin dla środowiska;
- prowadzenie monitoringu lokalnego potencjalnych źródeł zanieczyszczeń,
- maksymalne wykorzystanie eksploatowanych złóż oraz skuteczna i właściwa z punktu widzenia gospodarki przestrzennej rekultywacji wyrobisk,
- wzmożenie działalności kontrolnej,
- realizacja zadań wynikających z planu gospodarki odpadami,
- umieszczanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granic obszarów udokumentowanych i potencjalnych złóż kopalin.

- Ochrona wód powierzchniowych

- Ochrona zasobów wodnych,
- Modernizacja ujęcia wody,
- Ograniczenie zanieczyszczeń wód:
  - budowa nowych oczyszczalni ścieków i modernizacja istniejących,
  - wyposażenie gospodarstw wiejskich w zabudowie rozproszonej w przydomowe oczyszczalnie ścieków,
  - realizacja inwestycji ograniczających zanieczyszczenia azotowe pochodzące z rolnictwa (budowa płyt gnojowych i zbiorników na gnojowicę i gnojówkę);
- Poprawa jakości wód,
- Sukcesywna budowa lokalnych ujęć wód w przypadku miejscowości o większych odległościach od ujęć wód oraz istniejących wodociągów,
- Realizacja działań w zakresie programów zapobiegania zanieczyszczeniom azotanami ze źródeł rolniczych,
- Kanalizowanie terenów w miejscowościach wiejskich, a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych w miejscowościach o rozproszonej zabudowie lub o niewielkiej liczbie Mieszkańców,
- Poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych,
- Odbudowa i utrzymanie właściwego stanu melioracji szczegółowej i podstawowej,
- Zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych.

- Gospodarka odpadami

- Objęcie wszystkich Mieszkańców Gminy systemem zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych,
- Budowa instalacji i urządzeń do unieszkodliwiania, odzysku i recyklingu odpadów,
- Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych,
- Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów budowlanych wchodzących w strumień odpadów komunalnych,
- Rozwój systemu selektywnej zbiórki w celu zmniejszenia udziału odpadów niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych,
- Organizacja gospodarki odpadami opakowaniowymi,

- Organizacja gospodarki odpadami biodegradowalnymi.
- Ochrona powietrza**
- Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza z procesów energetycznego spalania paliw i z palenisk domowych,
  - Ograniczenie emisji „u źródła”: modernizacja lub wymiana istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą wyposażone w automatyczną regulację procesów spalania podnoszących wydajność cieplną źródła,
  - Przyłączanie do istniejącej sieci grzewczej nowych Odbiorców,
  - Modernizacja istniejącej sieci grzewczej.
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem**
- Poprawa stanu nawierzchni dróg,
  - Wspomaganie zapobiegania hałasowi i promieniowaniu „u źródła”.
- Ograniczanie ryzyka wystąpienia poważnych awarii**
- Wdrażanie przepisów prawnych zgodnych z dyrektywami Unii Europejskiej odnoszących się do przeciwdziałania poważnym awariom środowiska,
  - Tworzenie infrastruktury przy głównych szlakach komunikacyjnych, niezbędnej dla ratownictwa ekologicznego,
  - Opracowanie programu informowania społeczeństwa o poważnych awariach środowiska i edukacji w tym zakresie, obejmującego działania na szczeblu lokalnym,
  - Modernizacja i stała poprawa wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych w środki ratownictwa ekologicznego.

RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI NATURALNYMI

- Restrukturyzacja poboru wody dla celów użytkowych, w taki sposób, aby zasoby wód podziemnych były użytkowane wyłącznie dla potrzeb ludności, jako woda do picia,
- Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarce,
- Wprowadzenie obowiązku umieszczenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego granic obszarów udokumentowanych i potencjalnych złóż kopalin,
- Opracowanie programu eksploatacji kopalin,
- Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii (energia wodna, energia pochodząca z biomasy, energia słoneczna, pompy ciepłe),
- Ochrona zasobów udokumentowanych przed zainwestowaniem uniemożliwiającym ich późniejszą eksploatację (uwzględnienie zasobów w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego),
- Weryfikacja bazy danych o kopalinach w ramach regionalnej bazy danych,
- Wspieranie przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach.

DZIAŁANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

- Rozpoznawanie i monitorowanie stanu środowiska i bioróżnorodności oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń,
- Doskonalenie systemu monitoringu jakości wód podziemnych i wielkości ich poboru na cele bytowe i gospodarcze,
- Doskonalenie monitoringu zasobów i jakości wód powierzchniowych; usprawnienie

i rozszerzenie zakresu monitoringu,

- Wspieranie i realizacja zadań zarządcy składowiska odpadów w zakresie monitoringu.

- Edukacja ekologiczna

- Organizacja regionalnego systemu informacji o edukacji ekologicznej,
- Prowadzenie szkoleń zawodowych w zakresie prawa, zarządzania, technik ochrony środowiska, zagospodarowania przestrzennego, źródeł finansowania ochrony środowiska,
- Upowszechnianie i praktyczne wdrażanie zasad „Kodeksu dobrej praktyki rolniczej”,
- Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez Samorząd Gminy,
- Wspieranie wdrażania nowoczesnych technik przyjaznych środowisku BAT (Best Available Technique),
- Edukacja ekologiczna w zakresie wprowadzania materiałów termoizolacyjnych w budownictwie, energetyce oraz w zakresie wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza.

Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2007-2013⁴

Dokument stanowi opracowanie przedstawiające aktualną sytuację społeczno-gospodarczą Gminy i wyznaczające na tej podstawie zamierzenia, plany w zakresie kompetencji Samorządu gminnego.

W Dokumencie zgłoszono następujące zadania do realizacji:

- Organizowanie zatrudnienia subsydiowanego w ramach współpracy z PUP;
- Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy w ramach współpracy z PUP;
- Wyposażenie Centrum Przeciwdziałania Bezrobociu i Aktywizacji na Rynku Pracy;
- Wyposażenie Centrum Informacji i Promocji Gminy;
- Adaptacja powierzchni strychowej na cele dydaktyczno-wychowawcze oraz wyposażenie adaptowanych pomieszczeń w Gimnazjum Adama Mickiewicza w Stawiskach;
- Urządzenie boiska szkolnego w Gimnazjum Adama Mickiewicza w Stawiskach;
- Odnowa placu apelowego, remont części szkoły – „dobudówka”, wykonanie elewacji zewnętrznej budynku, wymiana podłóg w pracowniach dydaktycznych, poprawa estetyki i bezpieczeństwa posesji – odnowienie ogrodzenia szkolnego, pielęgnacja zieleni w Zespole Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Stawiskach;
- Wykonanie elewacji szkoły, poprawa estetyki i bezpieczeństwa posesji – odnowienie ogrodzenia szkolnego, wymiana chodników oraz pielęgnacja zieleni w Szkole Podstawowej w miejscowości Poryte;
- Wymiana stolarki okiennej oraz remont budynku gospodarczego, poprawa estetyki i bezpieczeństwa posesji – odnowienie ogrodzenia (brama wjazdowa), pielęgnacja zieleni w Szkole Podstawowej w miejscowości Sokole;
- Wymiana stolarki okiennej oraz wymiana drzwi o podłóg w Filii Szkoły Podstawowej Stawiski w Jurcu;
- Wymiana stolarki okiennej, wymiana węzła ciepłowniczego, wymiana drzwi w budynku szkolnym, poprawa estetyki i bezpieczeństwa posesji w Filii Szkoły Podstawowej w Budach;
- Wymiana stolarki okiennej, wymiana poszycia dachu, adaptacja poddasza na cele

---

⁴ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013, grudzień 2007.

dydaktyczno-wychowawczo-kulturalne, wymiana drzwi w budynku szkolnym w Filii SP Poryte w Dzierzbi;

- Remont budynku, wykonanie placu zabaw oraz poprawa estetyki i bezpieczeństwa posesji Miejskiego Przedszkola w Stawiskach;
- Modernizacja budynku, wymiana stolarki okiennej oraz poprawa estetyki i bezpieczeństwa posesji Gminnego Ośrodka Kultury w Stawiskach;
- Rozbudowa budynku Urzędu Miejskiego w Stawiskach oraz budowa podjazdu dla niepełnosprawnych oraz wykonanie elewacji zewnętrznej i wymiana węzła ciepłowniczego;
- Stworzenie ośrodka profilaktyki i uzależnień;
- Budowa sieci wodociągowej dla kolonii na terenie Gminy Stawiski;
- Kanalizacja przy ulicy Łomżyńskiej;
- Urządzenie mechanicznego odwadniania osadu;
- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- Budowa sieci wodociągowej do wsi Budziski;
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Przebudowa ulic: Poczтова, Reymonta, Witosa, Nowoprojektowana; Długiej; Małopockiej, Źródłowej; Wiejskiej; Ogrodowa, Furmańska, Niecała, Krzywe Koło i Kossaka; Kościelnej; Krótkiej; Kościuszki;
- Przebudowa dróg na terenie Gminy w ramach programu „Bezpieczna droga do szkoły”;
- Przebudowa drogi w Skrodzie Małej; Barzykowie
- Przebudowa drogi Stawiski – Budy Poryckie – Wilczewo – Ignacewo – Zaborowo;
- Przebudowa drogi Jurzec – Włociański – Dobrzyjało;
- Przebudowa drogi Jurzec Szlachecki – Cwaliny – Rostki;
- Edukacja ekologiczna Gminy;
- Zamknięcie i rekultywacja Gminnego składowiska odpadów komunalnych;
- Budowa stacji przeładunkowej na terenie Gminy Stawiski;
- Budowa Kompleksu Rekreacyjno-Sportowego w Stawiskach;
- Modernizacja oświetlenia ulicznego;
- Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego;
- Ochrona kultury i dziedzictwa narodowego;
- Adaptacja pomieszczeń na mieszkania komunalne;
- Modernizacja stadionu miejskiego.

Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007 – 2032⁵

W związku z przystąpieniem Gminy Stawiski do realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” nałożono na Gminę następujące obowiązki:

- Uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- Współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących

---

⁵ Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007-2032.

- zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- Przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
- Przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu”.

Wobec powyższego do roku 2032 Gmina Stawiski powinna realizować następujące zadania:

- Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest,
- Opracowanie mapy zagrożeń działania azbestu, zaktywizowanie działań dyspozycyjno-kontrolnych nadzoru usuwania azbestu na terenie Gminy,
- Organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i bezpiecznym jego usuwaniu, edukacja Mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej,
- Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i innych przez firmy specjalistyczne posiadające odpowiednie zezwolenia,
- Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu,
- Możliwość udzielania pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest,
- Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminy na realizację Programu,
- Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych na wymianę pokryć dachowych, elewacji z azbestu,
- Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej i innych będących własnością Gminy,
- Eliminacja powstawania, likwidacja „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest,
- Oczyszczenie terenów Gminy i innych terenów publicznych z odpadów azbestowych,
- Monitoring usuwania azbestu ze szczególnym uwzględnieniem jego bezpiecznego demontażu i unieszkodliwiania oraz monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji Radzie Miejskiej,
- Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu,
- Aktualizacja Gminnego Planu Gospodarki Odpadami (uwzględniająca harmonogram zadań niniejszego Programu).

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004 - 2007⁶

Celem głównym strategii jest stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenie sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i usprawnienia.

---

⁶ Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2004 – 2007. Załącznik do Uchwały nr 102/XXXII/04 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 23 grudnia 2004.

W ramach celów operacyjnych wskazano na konieczność działań:

- Identyfikacja przyczyn ubóstwa i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej;
- Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym dysfunkcjami, w szczególności bezrobociem;
- Rozszerzenie oferty usług na rzecz ludzi starszych;
- Pomoc osobom niepełnosprawnym;
- Podniesienie poziomu kwalifikacji i doskonalenie zawodowe Pracowników socjalnych zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Program współpracy Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego oraz o wolontariacie na rok 2015⁷

Celem głównym jest budowanie partnerstwa Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które służą rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb Mieszkańców oraz wzmacnianiu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

Wskazano na priorytetowe zadania publiczne w wyznaczonych obszarach:

- Kultura, sztuka, ochrona dóbr: propagowanie historii Gminy oraz patriotyzmu lokalnego, współpraca w zakresie ochrony miejsc pamięci narodowej, organizacja uroczystości narodowych, realizacja wspólnych projektów i imprez z zakresu kultury i sztuki, wspieranie działań na rzecz ochrony dóbr kultury, promowanie działań i osiągnięć lokalnych twórców;
- Kultura fizyczna i sport: organizacja imprez sportowych, organizacja współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży, organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych, organizacja projektów promujących zdrowy styl życia;
- Turystyka i promocja: promocja produktów lokalnych, promocja Gminy Stawiski;
- Wypoczynek dzieci i młodzieży: organizacja imprez turystyki aktywnej, organizowanie czasu wolnego, szczególnie w okresie ferii zimowych; wsparcie szkół w zakresie organizowana zajęć pozalekcyjnych,
- Przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom: realizacja programów profilaktycznych, pomoc w rozwiązywaniu problemów ofiar przemocy w rodzinie, pomoc ludziom uzależnionym, organizacja wypoczynku dla dzieci z ubogich rodzin, dysfunkcyjnych oraz zagrożonych patologiami, ograniczenie dostępu młodzieży do alkoholu i środków psychoaktywnych,
- Ochrona i promocja zdrowia: działanie w zakresie ochrony i promocji zdrowia, organizacja projektów promujących, popularyzowanie wiedzy o zagrożeniach zdrowotnych, promowanie akcji w zakresie badań profilaktycznych przy współpracy z NFZ;
- Ekologia, ochrona zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego: upowszechnianie wiedzy na temat ochrony środowiska i postaw proekologicznych, wdrażanie akcji społecznych mających na celu poprawę estetyki Gminy, współdziałanie w procesie ochrony pomników przyrody, edukacja ekologiczna, współdziałanie w procesie ochrony zwierząt.

---

⁷ Program współpracy Gminy Stawiski z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2015. Załącznik do Uchwały NR LV/287/14 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 29 października 2014.

4.2. Programy strategiczne Powiatu Kolneńskiego

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2013

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015

Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2014

Roczny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014

OPRACOWANIE CELÓW I CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW STRATEGICZNYCH

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2013⁸

Głównym celem opracowania Planu Rozwoju Lokalnego powiatu kolneńskiego było wskazanie zamierzeń własnych Samorządu powiatowego, planowanych do realizacji za powiatowe środki finansowe oraz przy wsparciu z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Plan Rozwoju Lokalnego objął zasięgiem obszar powiatu kolneńskiego, na którym zaplanowano realizację zadań powiatowych. Na podstawie kompetencji Samorządu powiatowego wytypowano 3 główne obszary wsparcia rozwoju:

- obszar rozwoju społecznego;
- obszar rozwoju infrastrukturalnego;
- obszar rozwoju ekologicznego.

Priorytety działania:

- Transport, Ochrona zdrowia, Edukacji, Ochrona środowiska, Polityka społeczna, Administracja.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015⁹

W ramach programu określono następujące cele:

- Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy;
- Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej zapewniającego profilaktykę i pomoc jednostce, rodzinie oraz niewydolnym środowiskom;
- Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza naturalnym środowiskiem rodzinnym oraz pomoc dzieciom objętym zastępczymi formami wychowania w przystosowaniu się do samodzielnego życia;
- Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez intensyfikację działań na ich rzecz;
- Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania i form współpracy lokalnych instytucji i Organizacji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom;
- Ograniczanie używania alkoholu i narkotyków oraz związanych z tym problemów;
- Zwiększenie aktywności życiowej ludzi starszych poprzez pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestnictwa w życiu

⁸ Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2013; Załącznik do uchwały nr XVII/89/08 Rady Powiatu kolneńskiego z dnia 22.04.2008 r.; Kolno, marzec 2008.

⁹ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015, Załącznik do Uchwały nr XLI/197/06 Rady Powiatu Kolneńskiego z dnia 25 maja 2006 roku, Kolno 2006.

- społecznym;
- Stworzenie i zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi warunków do udziału w różnych formach życia społecznego;
  - Ograniczenie przestępczości popolitej oraz zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i przestępczości wśród dzieci i młodzieży;
  - Zintegrowanie działań Samorządów lokalnych oraz Organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej.

Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2014¹⁰

W gospodarce odpadami komunalnymi – w ślad za KPGO – przyjęto następujące cele do zrealizowania na terenie powiatu kolneńskiego przez Gminy, które zgodnie z ustawą o odpadach - są zobowiązane (jako zadanie własne Gminy) do ich realizacji:

Cele na lata 2008 – 2014:

- Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych wszystkich Mieszkańców Miast i Gmin w 2010 roku;
- Skierowanie w roku 2010 na składowiska do 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995);
- Skierowanie w roku 2013 na składowiska nie więcej niż 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995);
- Systematyczne wydzielanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych;
- Objęcie wszystkich Mieszkańców Miast i Gmin selektywną zbiórką oraz osiągnięcie w poszczególnych latach zakładanych limitów odzysku (wszystkich łącznie) odpadów opakowaniowych.

Roczny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014¹¹

W programie określono następujące zadania priorytetowe w ramach konkretnych obszarów działania:

- Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego: podejmowanie działań na rzecz integracji społecznej; podejmowanie działań w zakresie rozwoju kultury, promocja powiatu poprzez uczestnictwo w festiwalach, prezentacjach, itp., kultywowanie podlaskich tradycji ludowych, wspieranie tradycji kulturalno-społecznych powiatu; wydawanie niskonakładowych, niekomercyjnych publikacji poświęconych kulturze lub historii obszaru powiatu; organizacja i prowadzenie amatorskiego ruchu artystycznego, wspieranie działań na rzecz ochrony dziedzictwa narodowego;
- Wspieranie i upowszechnienie kultury fizycznej i sportu: popularyzacja sportu, organizacja lokalnych i ponadlokalnych imprez sportowych, sportowo-obronnych i sportowo-rekreacyjnych, współzawodnictwo sportowe (również niepełnosprawni),

¹⁰ Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2014. Recykling PRO-NATURA, Białystok 2008. Załącznik do uchwały Rady Powiatu Kolneńskiego.

¹¹ Roczny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014, Kolno 2013.

organizacja, uczestnictwo w imprezach o charakterze: powiatowym, regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym,

- Krajoznawstwo i turystyka: popularyzacja działań w zakresie krajoznawstwa i turystyki, organizacja rajdów, konkursów, sesji popularnonaukowych, promocja i wsparcie dla różnych odmian turystyki kulturowej, wydawnictwa promujące powiat w tym zakresie,
- Nauka i edukacja: organizacja konkursów i olimpiad, sesji i sympozjów; wsparcie działań kształtujących postawy tolerancji oraz moralne, proekologiczne i ogólnorozwojowe, wsparcie edukacji patriotycznej,
- Bezpieczeństwo i porządek publiczny: propagowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym i nad wodą; organizacja imprez i akcji prewencyjnych; programy i szkolenia z zasad udzielania pierwszej pomocy;
- Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego: edukacja ekologiczna; wspieranie ruchu rowerowego, aktywizacja społeczności lokalnych, poszerzanie wiedzy

4.3. Programy strategiczne Województwa Podlaskiego

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018

Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020

Programu Rozwoju Turystyki i Zagospodarowania Turystycznego w Województwie Podlaskim w latach 2010-2015

OPRACOWANIE CELÓW I CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW STRATEGICZNYCH

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020¹²

Celem Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego jest zwiększenie spójności społeczno-ekonomicznej i konkurencyjności regionu poprzez stworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania jego potencjału.

W Dokumencie zostały określone następujące cele strategiczne:

Cel 1: Konkurencyjna gospodarka

Cele operacyjne:

1.1. Rozwój przedsiębiorczości

1.2. Wzrost innowacyjności podlaskich Przedsiębiorstw

1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej Mieszkańców regionu

1.4. Kapitał społeczny jako katalizator procesów społecznych

1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych

1.6. Nowoczesna infrastruktura sieciowa

---

¹² Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013.

Cel 2: Powiązania krajowe i międzynarodowe

Cele operacyjne:

- 1.1. Aktywność podlaskich Przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym**
- 1.2. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Województwa**
- 1.3. Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej**
- 1.4. Rozwój partnerskiej współpracy międzyregionalnej**
- 1.5. Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu**

Cel 3: Jakość życia

Cele operacyjne:

- 1.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych**
- 1.2. Poprawa spójności społecznej**
- 1.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego**
- 1.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami**

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020¹³

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego (2014-2020) jest jednym z instrumentów realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.

Głównym celem RPOWP 2014-2020 jest wzrost konkurencyjności gospodarki kształtowanej w oparciu o regionalne specjalizacje. Celem pobocznym jest realizacja strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

RPOWP 2014-2020 jest programem, który obejmuje 33 priorytety inwestycyjne w ramach 9 celów tematycznych, które zostały ujęte w 10 osiach priorytetowych.

Wskazane osie priorytetowe:

Oś 1: Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu;

Oś 2: Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa;

Oś 3: Kompetencje i kwalifikacje;

Oś 4: Poprawa dostępności transportowej;

Oś 5: Gospodarka niskoemisyjna;

Oś 6: Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;

Oś 7: Poprawa spójności społecznej;

Oś 8: Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej;

Oś 9: Rozwój lokalny;

Oś 10: Pomoc techniczna.

W ramach RPOWP 2014-2020 dokonano wyboru inteligentnych specjalizacji – branż, które będą traktowane priorytetowo w zakresie przydzielania wsparcia finansowego. Dla Województwa podlaskiego inteligentne specjalizacje to:

- przemysł zielony;

- specjalizacja na rynku wschodnim.

---

¹³ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018¹⁴

W ramach Strategii wyznaczono następujące cele w ramach obszarów:

- Zaspokajanie potrzeb rodzin: wsparcie rodzin podlaskich w zaspokojeniu potrzeb życiowych w zakresie mieszkalnictwa, kultury i edukacji; wdrażanie efektywnych programów budownictwa socjalnego oraz przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu; zwiększenie dostępności Mieszkańców województwa do oferty kulturalnej; wyrównywanie szans edukacyjnych Mieszkańców wsi;
- Wypełnianie funkcji rodziny: profilaktyka rodzinna; wzmacnianie aktywności i integracji osób niepełnosprawnych; rozwój usług na rzecz rodzin; rozwój usług socjalnych i edukacyjnych dla osób starszych; wzmocnienie konstruktywnych postaw dzieci i młodzieży; podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej;
- Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia: wspieranie działań służących promocji zdrowia i kształtujących zdrowy styl życia, optymalizacja usług medycznych, zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych, usprawnienie systemu wykrywania, diagnozowania i redukowania uzależnień wśród dzieci i młodzieży;
- Wzrost zatrudnienia i mobilności społecznej: promocja i aktywizacja regionalnego rynku pracy, dostosowanie kształcenia i edukacji i potrzeb rynku pracy, ograniczenie skali zjawisk ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- Efektywna pomoc społeczna: zapewnienie możliwości kompetentnej pomocy i wzrost rodzin usamodzielnionych, rozwój aktywnych form pomocy społecznej, integracji i ekonomii społecznej; wyrównywanie szans w dostępie do usług społecznych i integracji społecznej, wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej;
- Kapitał społeczny: zwiększenie skuteczności działań osób i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych; wspomaganie lokalnych inicjatyw, podnoszenie jakości działania Organizacji pozarządowych;

Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020¹⁵

W ramach celów strategicznych wskazano:

- Ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego;
- Wspieranie działań sprzyjających rozwojowi infrastruktury kultury;
- Rozwój czytelnictwa i nowoczesnych technik informatycznych, sprzyjających rozwijaniu zainteresowań w sferze kultury;
- Efektywne zarządzanie w kulturze, edukacja w zakresie kształtowania kompetencji kulturowych;
- Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze;
- Rozwój środowisk twórczych i wykorzystywanie ich kreatywności do rozwoju regionalnego;
- Stworzenie warunków do dialogu międzykulturowego, wspieranie inicjatyw mniejszości narodowych, etnicznych i wyznaniowych.

Program Rozwoju Turystyki i Zagospodarowania Turystycznego w Województwie Podlaskim w latach 2010-2015¹⁶

¹⁴ Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Białystok 2010. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVI/521/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 5 listopada 2010.

¹⁵ Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Białystok 2008.

Założenia do Programu Rozwoju Turystyki i Zagospodarowania Turystycznego w Województwie Podlaskim w latach 2010-2015:

- W obszarze województwa istnieją predyspozycje do rozwoju turystyki: aktywnej, poznawczej, kulturowej i religijnej, wypoczynkowej, rekreacyjnej oraz zdrowotnej;
- Podniesienie konkurencyjności województwa podlaskiego jako regionu turystycznego nastąpi poprzez wzmocnienie istniejącej oferty turystycznej oraz uzupełnienie jej o nowe formy aktywności turystycznej (t. konferencyjna i biznesowa, t. transgraniczna);
- Warunkiem budowania silnej pozycji regionu podlaskiego jako głównego obszaru Polski i Europy z ofertą turystyki aktywnej, poznawczej w tym kulturowej i religijnej, wypoczynkowej i rekreacyjnej oraz zdrowotnej opartej na unikalnych walorach przyrodniczych, jest budowa nowoczesnych obiektów infrastruktury szlaków turystycznych, infrastruktury uzdrowskiej w tym towarzyszącej jej infrastruktury obiektów SPA & Wellness;
- Istnieje potrzeba dywersyfikacji przestrzennej ruchu turystycznego poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego terenów Północnej Suwalszczyzny, Puszczy Augustowskiej, Doliny Rospudy, Pojezierza Sejneńskiego w ramach marki turystycznej pn. „Suwalszczyzna”, oraz terenów Jezior Rajgrodzkich, Doliny Biebrzy, Dolina Narwi, Puszczy Knyszyńskiej, Zbiornika Siemianówka, Puszczy Białowieskiej, Doliny Bugu i Nurca w ramach marki turystycznej pn. „Podlasie” oraz Puszczy Kurpiowskiej, Doliny Pisy i Doliny Narwi w ramach marki pn. „Ziemia Łomżyńska”;
- Rozwój produktu turystycznego oraz podnoszenie jakości świadczenia usług turystycznych są niezbędnymi czynnikami poprawy konkurencyjności Podlaskiego na krajowym rynku i tworzenia możliwości budowy rynku międzynarodowego;
- Warunkiem podnoszenia jakości świadczenia usług turystycznych jest wykwalifikowana kadra turystyczna kształcona na podlaskich uczelniach biorących też czynny udział w monitorowaniu zjawisk turystycznych zachodzących w regionie;
- Osiąganie celów związanych z rozwojem turystyki w regionie nie jest możliwe bez spójnej i efektywnej promocji Województwo Podlaskiego w ramach trzech odrębnych marek turystycznych, zintegrowanych ze sobą poprzez m.in. wspólne produkty turystyczne o charakterze pasmowym (sieciowym). Marki turystyczne województwa podlaskiego to „Podlasie”, „Suwalszczyzna” i „Ziemia Łomżyńska”;
- Istnieje jeszcze jedna droga promocji całego regionu poprzez wybór istniejącej marki i jej promocji na wybranych rynkach docelowych. Np. Zielone Płuca Polski i skojarzenia jej głównie z obszarem Województwa podlaskiego;
- Warunkiem rozwoju turystyki w regionie, jest lepsze wykorzystanie umów międzynarodowych i przynależności Województwa podlaskiego do dwóch Euroregionów, a w przyszłości utworzenie klastra turystycznego być może obejmującego obszar co najmniej dwóch państw;
- Prowadzenie monitoringu zjawisk turystycznych w Województwie podlaskim i w poszczególnych jego subregionach turystycznych, stworzy warunki dla prawidłowego podejmowania decyzji strategicznych dla rozwoju turystyki w regionie;
- Znowelizowana ustawa o partnerstwie publiczno – prywatnym winna uaktywnić Samorządy lokalne w tworzeniu powiązań pomiędzy podmiotami branży turystycznej a sektorem publicznym, służąc tym samym podnoszeniu konkurencyjności usług

---

¹⁶ Program Rozwoju Turystyki i Zagospodarowania Turystycznego Województwa Podlaskiego w latach 2010-2015, Białystok 2009.

turystycznych w regionie.

- Przyjęte cele operacyjne w programie rozwoju turystyki w Województwie podlaskim winny zapewnić wzrost dochodów uzyskiwanych przez podmioty zaangażowane w obsługę ruchu turystycznego;
- Należy zadbać, aby rozwój turystyki w regionie nie przebiegał z naruszeniem interesów jego Mieszkańców, ani kosztem utraty tożsamości kulturowej lokalnych społeczności, które w Województwie podlaskim stanowią o wyjątkowości tego regionu w Polsce na tle innych Województw i regionów Europy (wielokulturowość, tolerancja, gościnność i bardzo przyjazny stosunek do turystów).

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podlaskiego¹⁷

Zgodnie z Dokumentem za zadania konieczne do wykonania uznano:

- Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki Podlasia poprzez innowacje;
- Wsparcie innowacyjnych przedsięwzięć w Przedsiębiorstwach Województwa podlaskiego, szczególnie sektora MSP;
- Tworzenie warunków do powstawania nowych firm innowacyjnych;
- Podniesienie konkurencyjności regionu poprzez rozwój społeczeństwa informacyjnego i wspieranie technik informatycznych w kluczowych dziedzinach aktywności społecznej i gospodarczej;
- Aktywny udział administracji i otoczenia biznesu w przygotowaniu MSP do absorpcji funduszy strukturalnych i lepszego konkurowania na rynku;
- Aktywizacja Samorządów, tworzenie konsensusów oraz rozwój partnerstw na rzecz innowacyjności oraz mechanizmu rozwoju lokalnego;
- Ustanowienie efektywnej struktury wdrażania innowacji;
- Promocja innowacji;
- Wykorzystanie transgranicznego charakteru Województwa na rzecz międzynarodowego transferu innowacji;
- Stworzenie platformy wymiany informacji;
- Nadanie priorytetu badaniom ukierunkowanym na wzrost gospodarczy regionu, szczególnie w kluczowych dziedzinach decydujących o jego konkurencyjności;
- Ustanowienie mechanizmów współpracy jednostek naukowo-badawczych z Przedsiębiorstwami;
- Wspieranie kierunków studiów nakierowanych na rozwój innowacyjny regionu i podniesienie jego potencjału konkurencyjności;
- Wspieranie edukacji na rzecz innowacyjności;

4.4. Programy strategiczne Polski

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Projekt Strategii Rozwoju Kraju 2020

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013. Narodowa Strategia Spójności

---

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

---

¹⁷ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podlaskiego. Podlaska Strategia Innowacji, 2013.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Program Polska Wschodnia

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Program Natura 2000

OPRACOWANIE CELÓW I CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW STRATEGICZNYCH

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030¹⁸

Jest to podstawowy Dokument strategiczny w kraju. Cele Dokumentu skupione są wokół zagadnień jakości życia – wzrost gospodarczy i poprawa jakości.

Podstawowym zadaniem dla państwa jest wspieranie procesów dyfuzji, a więc tworzenie i ciągła aktualizacja skutecznych i efektywnych narzędzi wyrównywania poziomów potencjału rozwojowego oraz warunków życia.

DSRK, podzielona na trzy filary - innowacyjności, terytorialnego równoważenia rozwoju i efektywności, proponuje określenie celów i wyzwań oraz zadań do realizacji przez rząd w kluczowych dla rozwoju 8 obszarach - innowacyjności, cyfryzacji, kapitału ludzkiego, bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, rozwoju regionalnego, transportu, kapitału społecznego i administracji państwowej i samorządowej.

Projekt Strategii Rozwoju Kraju 2020¹⁹

Dokument stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie 10 lat jest niezbędne.

Głównym celem jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności. W Dokumencie wytyczono 3 obszary strategiczne:

- Sprawne i efektywne państwo;
- Konkurencyjna gospodarka;
- Spójność społeczna i terytorialna.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013. Narodowa Strategia Spójności²⁰

Nadrzędnym celem tego Dokumentu jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. W Narodowej Strategii Spójności, zwrócono uwagę na konieczność poprawy jakości kapitału ludzkiego, a także zwiększenie spójności społecznej. Urzeczywistnieniu powyższego celu, służyć mają przede wszystkim:

- wzrost poziomu edukacji społeczeństwa;
- poprawa jakości kształcenia,

---

¹⁸ Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa, styczeń 2013.

¹⁹ Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Warszawa 2012. Załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012.

²⁰ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Narodowa Strategia Spójności, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007.

- aktywna polityka rynku pracy,
- tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości,
- przeciwdziałanie ubóstwu,
- zapobieganie procesom wykluczenia społecznego,
- poprawa stanu zdrowia ludności.

W Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia 2007-2013 uwypuklono równocześnie potrzebę budowy oraz modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej, mającej zasadnicze znaczenie dla wzrostu konkurencyjności kraju. Wymieniony powyżej cel w założeniu zrealizowany ma zostać poprzez zwiększenie udziału transportu publicznego w obsłudze Mieszkańców, rozwój infrastruktury ochrony środowiska, dywersyfikację źródeł energii i ograniczenie negatywnej presji sektora energetycznego na środowisko przyrodnicze, a także wsparcie rozwoju podstawowej infrastruktury społecznej (edukacji, kultury, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji, turystyki).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020²¹

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w Dokumencie, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Proponowane przez KSRR zmiany dotyczą przede wszystkim wykorzystania przestrzeni oraz intensyfikacji procesów społeczno-gospodarczych. Ważnym elementem pozostaje poprawa warunków życia i wzrost poziomu konsumpcji, które powinny przebiegać zgodnie z konstytucyjnym wymogiem trwałego i zrównoważonego rozwoju. Poszczególne przedsięwzięcia podejmowane w ramach KSRR muszą uwzględniać potrzebę zachowania trwałości funkcjonowania ekosystemów, optymalizacji wykorzystania przestrzeni oraz utrzymania wysokiego poziomu różnorodności biologicznej.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030²²

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym Dokumentem dotyczącym ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia:

- konkurencyjności,
- zwiększenia zatrudnienia,
- większej sprawności państwa,
- spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Koncepcja formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.

---

²¹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

²² Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016²³

PEP zawiera strategiczne priorytety polityki ekologicznej Państwa w ujęciu średniookresowym i krótkoterminowym. W Dokumencie wyznaczono szereg kierunków działań systemowych, spośród których wymienić należy:

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych;
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;
- zarządzanie środowiskowe;
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- rozwój badań i postęp techniczny;
- odpowiedzialność za szkody w środowisku;
- aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

Program Polska Wschodnia²⁴

Jest dodatkowym instrumentem wsparcia rozwoju gospodarczego i społecznego dla 5 Województw Polski Wschodniej. Podejmowane w ramach programu działania, przyczynią się do trwałego zdynamizowania procesów rozwojowych makroregionu, wzmocnienia jego konkurencyjności i atrakcyjności, a w konsekwencji do zwiększenia zamożności jego Mieszkańców i poprawy jakości ich życia. Najważniejsze cele programu to wzrost konkurencyjności i innowacyjności firm działających w Polsce Wschodniej, rozwój połączeń drogowych Miast wojewódzkich z otaczającymi je obszarami, a także większe wykorzystanie transportu miejskiego oraz dostępność makroregionu w zakresie infrastruktury kolejowej.

- Powstawanie innowacyjnych Przedsiębiorstw start-up;
- Rozwój międzynarodowej działalności małych i średnich firm;
- Wsparcie firm w zakresie tworzenia innowacyjnych produktów lub usług oraz ponadregionalnych produktów turystycznych;
- Wzrost konkurencyjności Przedsiębiorstw poprzez umiejętne zarządzanie wzornictwem;
- Inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej i kolejowej;
- Wsparcie ekologicznych zintegrowanych sieci transportu miejskiego.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032²⁵

GOSPODARKA ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

Zidentyfikowane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami obszary problematyczne w kontekście gospodarki odpadami niebezpiecznymi odnoszą się do problemów:

- brak pełnej inwentaryzacji dotyczącej liczby obiektów zawierających azbest w regionie;
- niska świadomość Mieszkańców Województwa w zakresie bezpiecznego użytkowania

²³ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa, 2008.

²⁴ www.polskawschodnia.gov.pl [data dostępu: 17.09.2015].

²⁵ Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Załącznik.

- i usuwania produktów azbestowych;
- wysokie koszty wymiany produktów azbestowych, na produkty pozbawione azbestu;
- brak mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu w indywidualnych gospodarstwach domowych;
- brak składowisk do składowania azbestu w regionie.

Program Natura 2000²⁶

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo, państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania, w razie potrzeby, starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków.

4.5. Programy strategiczne międzynarodowe

Globalna Agenda 21

Europa 2020. Strategia na rzecz integralnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

OPRACOWANIE CELÓW I CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW STRATEGICZNYCH

Globalna Agenda 21²⁷

Program ten wskazuje, w jaki sposób należy równoważyć rozwój gospodarczy i społeczny z poszanowaniem środowiska. Wdrażanie założeń Agendy opiera się na zasadzie

„Myśl globalnie, działaj lokalnie, zgodnie z którą największą rolę w ich realizacji przypisuje się władzom lokalnym.”

Agenda składa się z czterech zasadniczych części, omawiających następujące zagadnienia:

- **problemy socjalne i gospodarcze;**
- **zachowanie i zagospodarowanie zasobów w celu zapewnienia rozwoju;**
- **wzmocnienia znaczenia ważnych grup społecznych;**
- **możliwości realizacyjne celów i zadań agendy.**

Agenda stała się priorytetowym Dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

²⁶ www.natura2000.gdos.gov.pl [data dostępu:10.06.2015].

²⁷ Globalna Agenda 21, 1993.

Europa 2020. Strategia na rzecz integralnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu²⁸

Europa 2020 to unijna strategia wzrostu na okres od 2010 do 2020 r. Obejmuje ona o wiele więcej niż samo wyjście z kryzysu, z którym nadal boryka się wiele europejskich krajów.

Strategia wyznacza 3 priorytety:

1. Zwiększenie roli wiedzy, innowacji, edukacji i społeczeństwa cyfrowego;
2. Produkcja maksymalnie najbardziej efektywna, zwiększenie konkurencyjności;
3. Zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji, walka z ubóstwem.

Efektom realizacji priorytetów strategii Europa 2020 będzie osiągnięcie 5 wymiernych, współzależnych od siebie celów dla Unii Europejskiej:

1. Zatrudnienie

- Cel do osiągnięcia: 75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę.

2. Badania i rozwój

- Cel do osiągnięcia: Na inwestycje w badania i rozwój powinno przeznaczać się 3% PKB.

3. Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii

- Cele do osiągnięcia: Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 lub nawet o 30% przy sprzyjających warunkach; 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych; efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%.

4. Edukacja

- Cele do osiągnięcia: Ograniczenie liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10%; co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe.

5. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

- Cel do osiągnięcia: Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln.

---

²⁸ Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Krajowy Program Reform, Ministerstwo Gospodarki.

5. Analiza desk research

5.1. Przestrzeń i środowisko

Gmina Stawiski położona jest we wschodniej części Województwa Podlaskiego.

Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Stawiski w obszarze Województwa Podlaskiego

W skutek reformy administracyjnej z roku 1999 Gmina Stawiski przynależy terytorialnie do Powiatu Kolneńskiego. Pod względem geograficznym tereny te zlokalizowane są na Wysoczyźnie Kolneńskiej. Siedzibą Gminy jest Miasto Stawiski położone nad rzeką Dzierzbia, która stanowi dopływ Pisy. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w Białymstoku z 2014 roku powierzchnia Gminy wyniosła 166 km², w jej ramach można wyróżnić 37 sołectw i 35 miejscowości²⁹.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.mapykonturowe.pl.

W ramach Gminy Stawiski wyróżniamy następujące sołectwa:

Tabela 4. Wykaz sołectw Gminy Stawiski

Barzykowo	Budy Poryckie	Budy Stawiskie	Budziski	Cedry
Chmielewo	Cwaliny	Dzierzbia	Dzięgiele	Hipolitowo
Ignacewo	Jurzec Folwark	Jurzec Szlachecki	Jurzec Włóściański	
Karwowo	Kuczyny	Lisy	Mieczki – Sucholaszczki	
Michny	Mieszolki	Poryte Szl.	Poryte Wł.	Ramoty
Rogale	Romany	Rostki	Skroda Mała	Sokoły
Tafiły	Wilczewo	Wysokie Małe	Wysokie Duże	Zabiele
Zalesie	Zaborowo	Żelazki	Stawiski	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.bip.stawiski.pl.

Stawiski pierwotnie były wsią, pierwsze wzmianki pochodzą z roku 1407. Wówczas osada funkcjonowała jako prywatny obszar wiejski. W swojej historii Stawiski nie miały stabilnej struktury własnościowej, ponieważ często przenoszono prawa z osoby na inną osobę. Prawa miejskie zostały nadane Fortunatowi Zamoyskiemu w 1688 (data umowna) oraz zmieniono

²⁹ Bank Danych Lokalnych GUS.

nazwę na Fortunatowo, która ostatecznie nie przyjęła się wśród Mieszkańców. W 1870 roku, po upadku Powstania Styczniowego Stawiski utraciły nadany im status Miasta, odzyskanie miało miejsce dopiero w roku 1921.

Historycznie Stawiski były miejscem życia dwóch narodów: Polaków i Żydów. Zgodnie z zapisami, w II połowie XIX wieku Żydzi stanowili około 90% wszystkich Mieszkańców. Osiedleńczych początków Żydów należy upatrywać pod koniec XVII wieku.

W 1739 roku w Stawiskach została wybudowana synagoga, natomiast w 1871 zakończono budowę drugiej. W 1808 roku powstała samodzielna Gmina Żydowska w Stawiskach. Wydarzenia drugiej wojny światowej podzieliły losy Żydów w tym obszarze, które przyczyniły się do zmniejszenia populacji Żydów w tym regionie. Obecnie żadna z wybudowanych synagog nie została zachowana.

Rysunek 3. Synagoga w Stawiskach [zdjęcia archiwalne]

Źródło: Muzeum Północno - Mazowieckiego w Łomży, www.stawiski.pl.

W ogólnej powierzchni Gminy Stawiski – 16555 ha, aż 74% stanowią użytki rolne, z czego 9478 ha to ziemie uprawne, 1 ha to sady, 754 ha – łąki trwałe, 1706 ha – pastwiska trwałe, 305 ha – grunty rolne zabudowane, 8 ha – grunty pod stawami oraz 36 ha – grunty pod rowami. Dominację terenów o charakterze rolniczym można zauważyć w obszarach wiejskich Gminy, których powierzchnia ogólna wynosi 15231 ha. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione w Gminie stanowią około 22% powierzchni całkowitej. Lasy w Mieście zajmują 75 ha, natomiast w obszarze wiejskim – 3331 ha, zaś tereny zadrzewione i zakrzewione: Miasto Stawiski – 17 ha, obszar wiejski Gminy – 184 ha. Grunty pod wodami w obszarze Gminy to łącznie 29 ha, ze szczególną dominacją w obszarze wiejskim, gdzie znajduje się 5-cio hektarowy zalew. Natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią w Gminie 3%, użytki kopalne – 0,1%, użytki ekologiczne – 0,01%, nieużytki – 0,55%. W ramach obszarów zabudowanych i zurbanizowanych można wyróżnić tereny mieszkaniowe, które stanowią 23 ha ogólnej powierzchni Gminy Stawiski, tereny przemysłowe – 12 ha, tereny rekreacji i wypoczynku – 27 ha oraz tereny komunikacyjne przeznaczone na transport, które zajmują 430 ha ogólnej powierzchni³⁰.

W obszarze Gminy Stawiski występują złoża kopalne, o charakterze naturalnym: piasku, gliny oraz żwiru. Zasoby terenowe stanowią kapitał dla rozwoju branży budowlanej regionu. Złoża kopalne zlokalizowane są głównie: na granicy Miasta Stawiski, w miejscowości Barzykowo (kopalnia piasku), w miejscowości Jurzec Włóściański, gdzie wydobywany jest żwir, piasek oraz dostępne są użytki kopalne. Dodatkowo, w ramach obszarów bogatych w złoża kopalne można wyróżnić, m.in.: Budy Stawiskie – użytki kopalne, Chmielewo – wydobywanie żwiru, Kuczyny – kopalnia gliny oraz Jurzec Szlachecki – kopalnia gliny i piasku.

³⁰ Bank Danych Lokalnych GUS.

Rysunek 4. Wskazanie obszarów bogatych w złoża w obszarze Gminy Stawiski wg Państwowego Instytutu Geologicznego

Źródło: www.stawiski.e-mapa.net.

Obszar Gminy Stawiski to także przyroda i środowisko naturalne. W ramach walorów przyrodniczych Gminy Stawiski można wyróżnić: rezerваты oraz obszary specjalnej ochrony. Rezerваты w tym obszarze, jako forma ochrony, dotyczą głównie wykształconych zbiorowisk leśnych gatunków drzew. W granicach Gminy Stawiski można wyróżnić następujące rezerваты³¹:

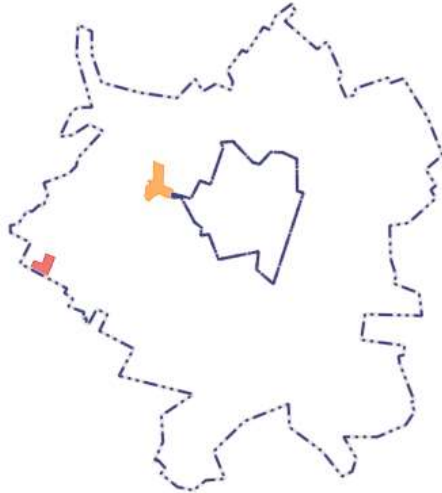
- **Uroczysko Dzierzbia** - zbiorowisko lasów łęgowych;

Leśny Rezerwat „Uroczysko Dzierzbia” został utworzony w 2001 roku na terenie Nadleśnictwa Łomża, w granicach Obrębu Mały Płock w Gminie Stawiski. Znajduje się 14 km na północ od Łomży oraz 2,5 km na zachód od Miasta Stawiski. Powierzchnia rezerwatu wynosi 71,80 ha i obejmuje doliny strumienia płynącego głęboko wyciętą doliną, który wpada do rzeczki o nazwie Dzierzbia. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie w stanie naturalnym typowo wykształconych zbiorowisk lasów łęgowych i olsów, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych. Na 71,80 hektarów rezerwatu występuje osiem zespołów leśnych. Występuje tu ponad 200 roślin naczyniowych i wiele gatunków mszaków, z czego 8 gatunków podlega ochronie całkowitej³².

³¹ www.maptur.pl [data dostępu: 15.10.2015].

³² www.bialystok.lasy.gov.pl [data dostępu: 15.10.2015].

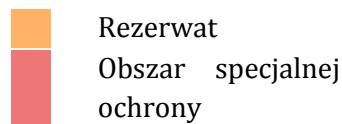
Rysunek 5. Wskazanie obszarów chronionych w obszarze Gminy Stawiski wg Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Rysunek 6. Rezerwat Dzierzbia w Gminie Stawiski

Źródło: www.tokolno.wordpress.com.

Źródło: www.stawiski.e-mapa.net.

W ramach Obszarów Specjalnej Ochrony wyróżnić można tereny Chronionego Krajobrazu: Równina Kurpiowska i Dolina Dolnej Narwi. Zlokalizowane są w południowej części sandru mazurskiego i obejmują rozległy fragment Doliny Dolnej Narwi oraz tereny Równiny Kurpiowskiej. Dolina Dolnej Narwi jest obszarem o mocno zróżnicowanym charakterze, w niektórych odcinkach charakteryzuje się dużą rozpiętością, natomiast w innych – okolice Łomży – silnie się zwęża. Stoki są strome, a dno doliny zajęte jest przez płaski taras zalewowy porośnięty podmokłymi łąkami, wśród których silnie meandruje koryto rzeki.

Teren Gminy Stawiski położony jest w obszarze zlewni rzeki Narwi. W północno-wschodniej części przebiega główny dział wodny, który oddziela zlewnię rzeki Pisy od zlewni rzeki Biebrzy. Rzeki powierzchniowe w Gminie to także:

- Dzierzbia, dopływ Skroda – część środkowa i północno - zachodnia;
- Matlak, dopływ Przytulanki – część północno - wschodnia;
- Jura, dopływ Łojewek – część południowo - wschodnia;
- Penza, dopływ Narwi – część południowo - zachodnia.

Największą, spośród wymienionych powyżej, jest rzeka Dzierzbia, która swój początek ma w miejscowości Lisy, natomiast koniec w rzece Skroda w pobliżu miejscowości Budziski. Rzeka Dzierzbia ma 2 dopływy: Barzykowanka, biorąca swój początek w pobliżu wsi Barzykowo oraz Mogilna, zaczynająca się we wsi Karwowo. Natomiast rzeka Jura wypływa w pobliżu wsi Jurzec Szlachecki.

Wody stojące zajmują nieznaczny procent powierzchni Gminy – 0,02% (4ha)³³. Są to najczęściej niewielkie zbiorniki w zaawansowanym stopniu zarastania. Najczęściej występującą formą są stawy rybne. Przykładem zbiornika wodnego w Gminie Stawiski jest Zalew Stawiski.

³³ Bank Danych Lokalnych GUS.

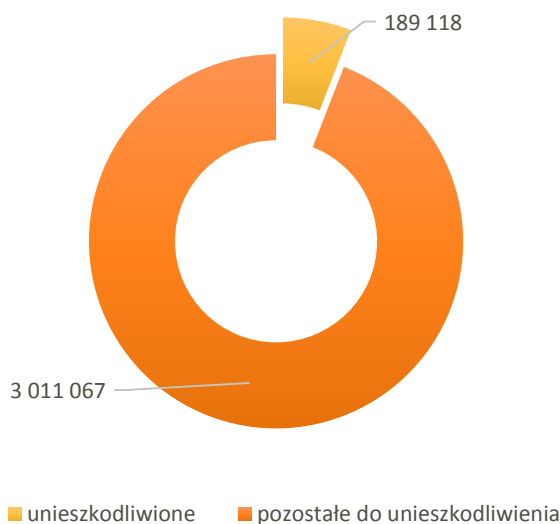
Gmina Stawiski jest położona w mazurskim regionie klimatycznym. Średnia temperatura w styczniu osiąga minimalnie -8°C , natomiast w lipcu maksymalnie 23°C . Zima trwa, w tym obszarze, około 109 dni, zaś lato 85 dni. Najwięcej opadów notowanych jest w miesiącach: czerwiec – sierpień – średnio około 70 mm. Dni słoneczne najczęściej występują w miesiącach: styczeń i luty. Największe nasłonecznienie przypada na miesiące: czerwiec – sierpień. Okres wegetacyjny trwa około 210 dni i jest to cecha charakterystyczna dla Polski północno - wschodniej. Rozpoczyna się w drugiej pentadzie kwietnia, a kończy się w końcu października³⁴.

Obszar Gminy Stawiski charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem warunków glebowych. W Mieście Stawiski oraz we wsi Romany dominują ziemie brunatne pszenno – żytnie i pszenne dobre, powstające z glin. Zapewniają one korzystne warunki do upraw rolniczych, zgodnie z czym są wykorzystywane w tym celu. W obszarze Gminy Stawiski występują także ziemie zbożowo – pastewne, które mają zróżnicowany skład mechaniczny, tym samym, determinują one wadliwe stosunki wodno – powietrzne. Ostatnim rodzajem gleb są żytnio – ziemniaczane dobre oraz słabe, które charakteryzują się średnio korzystnymi warunkami do uprawy³⁵.

Zagrożeniem dla środowiska naturalnego Gminy Stawiski są zanieczyszczenia powierzchni ziemi, powietrza oraz wód. Najbardziej szkodliwe dla zdrowia są wyroby zawierające azbest, których nie ma możliwości zlikwidować w szybkim czasie. W Gminie Stawiski zinwentaryzowano 3 200 185 kg produktów zawierających eternit. Obecnie nieco ponad 6% zostało poddanych procesowi unieszkodliwiania.

Wykres 1. Wyroby zawierające azbest w obszarze Gminy Stawiski.

Podział na: unieszkodliwione i pozostałe do unieszkodliwienia [w kg]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: www.bazaazbestowa.gov.pl.

³⁴ www.klimat.planaxy.com [data dostępu: 06.09.2015].

³⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015, Białystok 2004.

Konieczne do podjęcia są dalsze działania mające na celu całkowitą likwidację azbestu w różnych postaciach z obszaru Gminy, zgodnie z przyjętymi: „Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007 – 2032” oraz „Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007 – 2032”.

W Województwie Podlaskim dostępne są 3 składowiska unieszkodliwiające odpady azbestowe:

- w Gminie Miastkowo w Mieście Miastkowo (ogólnodostępne);
- w Gminie Jedwabne w Mieście Korytki (planowane);
- w Gminie Zambrów w Mieście Czerwony Bór (ogólnodostępne).

W Województwie Podlaskim funkcjonują 22 Przedsiębiorstwa, które wykonują czynności: praca z azbestem; transport odpadów, które zawierają azbest; identyfikacja azbestu w wyrobach; oznaczanie zawartości azbestu; szkolenia w zakresie azbestu; programy i inne. W zasięgu Powiatu Kolneńskiego wyróżnić można:

- **PHU EKO Anna Sobocińska** – Powiat Kolneński, Gmina Mały Płock; Przedsiębiorstwo świadczy usługi: praca z azbestem; transport odpadów zawierających azbest; oznaczanie zawartości azbestu³⁶.

5.2. Sfera społeczna

Według danych statystycznych z roku 2014 w Gminie miejsko - wiejskiej Stawiski zamieszkiwało 6373 osoby, z czego w Mieście – 2342 osoby i w obszarach wiejskich Gminy – 4031 osób. Ogólna liczba ludności Gminy stanowiła 16% ludności Powiatu oraz 0,53% ludności Województwa Podlaskiego.

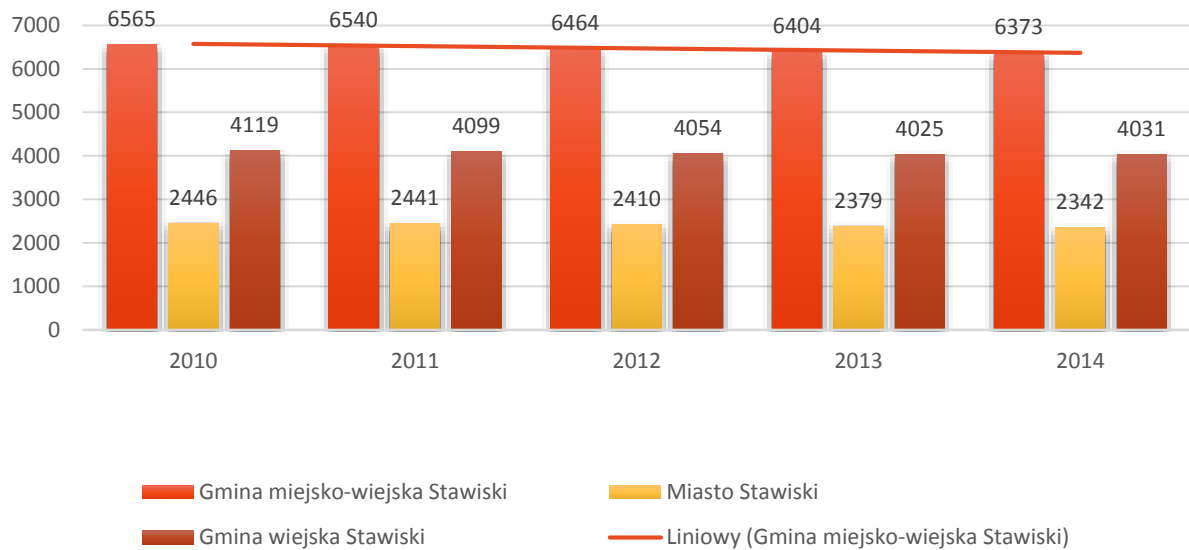
Współczynnik feminizacji w Gminie utrzymuje się na stałym poziomie – 99/100 kobiet na 100 mężczyzn. Natomiast przyrost naturalny w 2014 roku wyniósł - 11. Odnotowano 50 urodzeń żywych oraz 61 zgonów, bez wydzielenia przyczyny. W 2011 zarejestrowano dodatnią wartość przyrostu naturalnego (8), ponieważ liczba urodzeń znacznie przewyższyła liczbę zgonów.

Od roku 2010 odnotowano niewielki spadek w liczbie ludności obszaru Gminy. Trend spadkowy jest odzwierciedleniem tendencji występującej w Powiecie Kolneńskim oraz w Województwie Podlaskim. Wraz ze spadkiem liczebności maleje także gęstość zaludnienia. W 2014 roku w Gminie odnotowano wskaźnik 42 osób/km². Względem 2010 roku nastąpiła redukcja o 1 osobę/km².

---

³⁶ Opracowanie własne na podstawie: Ministerstwo Gospodarki oraz Ekofol II SA.

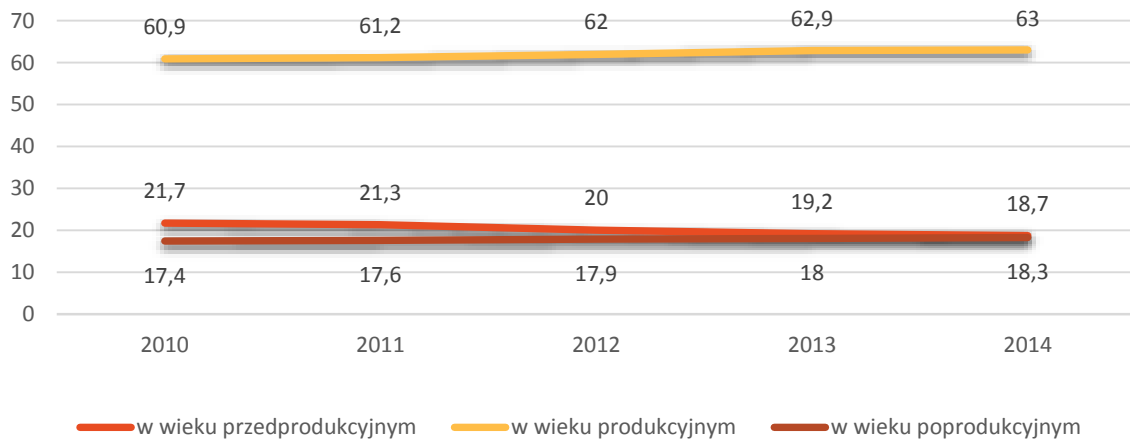
Wykres 2. Liczba ludności w Gminie Stawiski w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie w 2014 roku był najniższy - 18,3% ogółu, podobnie jak osób w kohorcie wieku przedprodukcyjnej - 18,7%. Największy odsetek odnotowano w grupie osób aktywnych zawodowo - 63%.

Wykres 3. Struktura wieku wg kategorii ekonomicznych w Gminie Stawiski w latach 2010-2014 [w %]

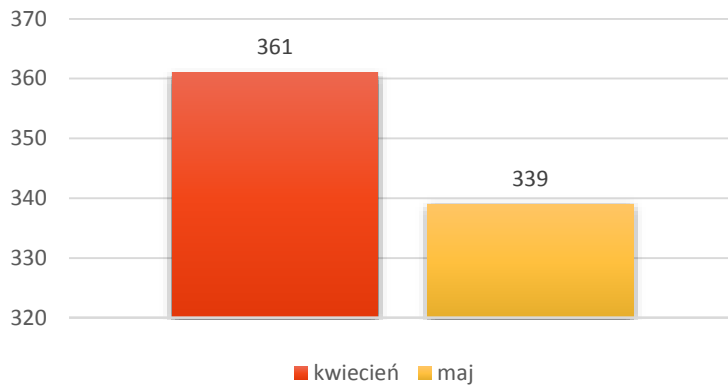
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z powyższym można mówić o spadkach w wartościach współczynników demograficznych:

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - od roku 2010 do 2014 wartość współczynnika spadła o 7 osób;
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - od roku 2010 do 2014 wartość współczynnika spadła o 1 osobę;

Zgodnie z informacją PUP w Kolnie dotyczącej sytuacji na powiatowym rynku pracy, w końcu maja 2015, zarejestrowanych bezrobotnych było 339 osób, co stanowiło niecałe 12% bezrobocia Powiatu Kolneńskiego. Względem pomiaru z 30 kwietnia 2015 roku w maju 2015 roku odnotowano spadek w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych o 22 osoby.

Wykres 4. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w miesiącach kwiecień-maj 2015 w Gminie Stawiski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informacja o sytuacji na powiatowym rynku pracy w miesiącu maju 2015 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Kolnie, Kolno, czerwiec 2015.

W maju „ruch bezrobotnych” kształtował się następująco:

- 25 osób zarejestrowało się w PUP w Kolnie uzyskując status bezrobotnego;
- 47 osób wypisało się z rejestru, z czego niemal połowa – 21 osób - podjęła zatrudnienie.

Wśród 339 osób zarejestrowanych jako bezrobotne, zgodnie z pomiarem 31 maja 2015 roku, aż 232 osoby to osoby, które zostały pozbawione pracy, poprzednio były zatrudnione. Udział tej grupy w ogóle badanych stanowi 68% ogółu. Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne, jedynie 30 osób pobierało zasiłek, co stanowi o tym, że jedynie 9% otrzymało pomoc finansową w czasie pozostawania bez pracy. W zjawisku bezrobocia rejestrowanego Gminy Stawiski odnotowano nieznaczny udział absolwentów szkół, którzy w czasie do 12 miesięcy nie podjęli zatrudnienia po ukończeniu edukacji. Udział tej grupy badanych w zjawisku bezrobocia rejestrowanego stanowił 4%.

Rejestracja osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kolnie związana jest z ustaleniem profilu pomocowego, który będzie zgodny z potrzebami osoby rejestrowanej, czyli zapewni odpowiednie dobranie formy pomocy w aktywizacji danej osoby. W ramach instytucji wyróżnić można następujące profile pomocowe:

- **I profil** – zakłada pośrednictwo pracy, w uzasadnionych przypadkach także poradnictwo zawodowe oraz szkolenia, finansowanie kosztów egzaminów i licencji, zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, świadczenie aktywizacyjne, pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej oraz bony;
- **II profil** – usługi i instrumenty rynku pracy, działania aktywizacyjne zlecone przez Urząd Pracy oraz inne formy pomocy z wyłączeniem Programu Aktywizacja i Integracja;

- **III profil** – Program Aktywizacja i Integracja; działania aktywizujące zlecone przez Urząd Pracy, programy specjalne, skierowane do zatrudnienia wspieranego u pracodawcy lub podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej zakładanej przez osoby prawne oraz w uzasadnionych przypadkach poradnictwo zawodowe.

Na koniec maja 2015 roku w Powiecie Kolneńskim ustalony profil pomocowy nadano 2864 osobom. W Gminie Stawiski dominował profil II – gdzie zakwalifikowano 24 osoby oraz profil III – skierowanie 9 osób do realizacji Programu Aktywizacja i Integracja.

W zjawisku bezrobocia specyficzną kategorię stanowią bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli osoby pozostające bez pracy przez okres powyżej 12 miesięcy, bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni do 30 roku życia, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych.

Dane statystyczne dla Gminy Stawiski pokazują, że na koniec maja 2015 roku w PUP w Kolnie były zarejestrowane:

- **224 osoby długotrwale bezrobotne**, co stanowiło 66% ogółu bezrobotnych. W stosunku do miesiąca kwietnia 2015 roku nastąpił spadek liczbowy o 11 osób;
- **73 osoby bezrobotne do 25 roku życia**, co stanowiło 22% ogółu bezrobotnych. W stosunku do miesiąca kwietnia 2015 roku nastąpił spadek liczbowy o 8 osób;
- **141 osób bezrobotnych do 30 roku życia**, co stanowiło 42% ogółu bezrobotnych. W stosunku do miesiąca kwietnia 2015 roku nastąpił spadek liczbowy o 13 osób;
- **47 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia**, co stanowiło 14% ogółu bezrobotnych;
- **145 osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych**, co stanowiło 43% ogółu bezrobotnych. W stosunku do miesiąca kwietnia 2015 roku nastąpił spadek liczbowy o 13 osób³⁷.

Gmina Stawiski corocznie ustala program współpracy z Organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Celem Dokumentu jest budowanie partnerstwa, które służy rozpoznawaniu oraz zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnych oraz wzmocnieniu postaw obywatelskich.

W 2014 roku współpraca Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego odbywała się z zachowaniem 6 najważniejszych zasad: jawności, uczciwej konkurencji, efektywności, partnerstwa, suwerenności stron oraz pomocniczości.

Zgodnie z Dokumentem programowym Gmina Stawiski wspierała sektor pozarządowy w formie pozafinansowej oraz finansowej. W ramach pomocy finansowej 1 Organizacja pozarządowa zarejestrowana w Gminie Stawiski – Ochotnicza Straż Pożarna – otrzymała wsparcie pieniężne z budżetu gminnego w wysokości 6000,00 zł na realizację Programu „W zdrowym ciele zdrowy duch”, który miał na celu wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej. Natomiast pomoc pozafinansowa była świadczona w następujących formach: udzielanie pomocy merytorycznej w zakładaniu Organizacji pozarządowych; pomoc przy zmianach statutowych; pomoc przy rozliczaniu sprawozdań z działalności Organizacji; informowanie o aktualnych przepisach prawnych, dotyczących działalności sektora pozarządowego poprzez konsultacje telefoniczne,

---

³⁷ Informacja o sytuacji na powiatowym rynku pracy w miesiącu maju 2015 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Kolnie, Kolno, czerwiec 2015.

pocztę elektroniczną, bezpośrednie spotkania; udzielanie pomocy w nawiązywaniu kontaktów i współpracy z innymi Organizacjami; udzielanie wsparcia w sprawach organizacyjnych, udzielanie informacji o potencjalnych źródłach finansowania i zasadach udzielenia dotacji; pomoc merytoryczna przy ubieganiu się o środki zewnętrzne; wsparcie przy prowadzeniu dokumentacji; organizacja szkoleń, konferencji; korzystanie z rzeczowego wsparcia Gminy w postaci udostępnienia infrastruktury lokalowej; konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego³⁸.

W Gminie Stawiski działalność pozarządową prowadzą następujące Organizacje Podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego oraz Grupy nieformalne, m.in:

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH

- **Koło Gospodyń Wiejskich w Rostkach** – Koło było partnerem Fundacji „Kraina Mlekiem Płynąca” w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013; w ramach działalności wyróżnić można: uczestnictwo w imprezie „7 Gmin w Jednej Krainie”, organizację festynu kończącego ogólnopolską kampanię „Zachowaj trzeźwy umysł”; przygotowanie poczęstunku „swojskiego jądła” podczas III Spotkania Parolotniowego na Mazurach w Rostkach; współpraca w ramach przygotowania festynu „Święto kukurydzy w Rostkach”;
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Porytem – Nasze Poryte** – Grupa była Partnerem Fundacji „Kraina Mlekiem Płynąca” w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013; współpraca odbywała się w ramach: Międzynarodowych Targów LGD w Raudone na Litwie oraz w imprezie „7 Gmin w jednej krainie”; w ramach prowadzonej działalności można wyróżnić organizację Dnia Dziecka w Porytem;
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Sokołach** – Koło współpracowało z Fundacją „Kraina Mlekiem Płynąca” w okresie PROW 2007-2013 poprzez uczestnictwo w imprezie „7 Gmin w Jednej Krainie”;
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Dzięgielach** - Koło istnieje już 4 lata, w ramach prowadzonej działalności można wyróżnić: współorganizacja „Święta Kukurydzy w Dzięgielach”; organizacja kuligu i świętego Mikołaja w Dzięgielach; współorganizacja Rajdu szlakiem przemarszu 10 Pułku Ułanów Litewskich w Dzięgielach;
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Dzierzbi;**
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Budach Stawiskich;**
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Romanach;**
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Karwowie.**

Rysunek 7. „7 Gmin w jednej krainie”

Źródło: www.gokis-stawiski.pl.

³⁸ Sprawozdanie z realizacji programu współpracy Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za rok 2014, Stawiski, dnia 20 kwietnia 2015.

STOWARZYSZENIA

- **Stowarzyszenia Przyjaciół Jurca** - Stowarzyszenie powstało w 2013 roku; celem działalności jest poprawa warunków życia społeczności wsi: Jurca Szlacheckiego, Jurca Włociańskiego i Jurca Folwarku oraz ich rozwoju. Stowarzyszenie było partnerem Fundacji „Kraina Mlekiem Płynąca” w okresie PROW 2007-2013; w ramach prowadzonej działalności można wyróżnić organizację, m.in.: pikników, biesiad; cykliów spotkań sportowo-rekreacyjnych z dziećmi; spotkań integracyjnych dla nowopowstałego Koła Gospodyń Wiejskich w Budach Stawiskich; święta 8 marca – Wspomnienia Sybiraka; przeglądów kabaretowych; ferii zimowych; zabawy sylwestrowej; Święta Kukurydzy; Kolneńskich Biegów Jesieni w Koźle; dożynek diecezjalnych; ale także: uczestnictwo w I Gminnym Forum Inicjatyw Społecznych i Organizacji Pozarządowych³⁹;
- **Stowarzyszenie Integracyjno-Sportowe w Stawiskach** – celem Stowarzyszenia jest szeroko rozumiane upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, promocja zdrowia, a także przeciwdziałanie patologiom społecznym (alkoholizm, narkomania) i chorobom cywilizacyjnym przez sport, rekreację i turystykę. Stowarzyszenie prowadzi działania wspomagające rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, a także działania na rzecz osób w wieku emerytalnym i integracji międzypokoleniowej. Jednym z jego celów jest także kształtowanie i popularyzowanie zdrowego stylu życia mieszkańców miasta i gminy Stawiski.; kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości⁴⁰;
- **Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Stawiskach** – celem Stowarzyszenia jest: wspieranie dynamicznego i wszechstronnego rozwoju oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci od 6 do 13 lat; zapewnienie równych szans życiowych młodzieży poprzez poprawę warunków lokalowych Szkoły Podstawowej im. T. Kościuszki w Stawiskach, propagowanie idei nauczania opartego o nowoczesne metody interaktywne, tworzenie przyjaznego otoczenia szkoły, wspomaganie organizacji wypoczynku oraz aktywnych i atrakcyjnych form wypoczynku, itp.
- **Gminny Klub Sportowy w Stawiskach** - Klub powstał 2 lipca 2008 roku, drużyna liczy 20 zawodników i 9 członków Zarządu. GKS ma własny status prawny, wyróżnić można 2 drużyny: Pierwsza drużyna – Seniorzy oraz C1 Trampkarz starszy II⁴¹.
- **Uczniowski Klub Sportowy „KUSY”** przy Szkole Podstawowej im. T. Kościuszki w Stawiskach;
- **Uczniowski Klub Sportowy „GUKS”** przy Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Stawiskach;
- **Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Stawiski;**
- **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Stawiskach;**
- **Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział w Stawiskach.**

³⁹ www.naszjurzec.jimdo.com [data dostępu: 10.09.2015].

⁴⁰ www.sis.podlasie.pl [data dostępu: 10.09.2015].

⁴¹ www.gksstawiski.futbolowo.pl [data dostępu: 10.09.2015].

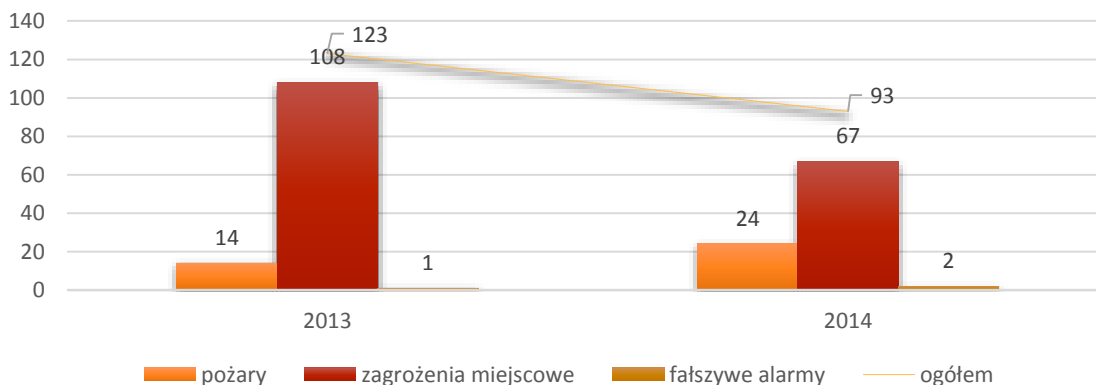
OCHOTNICZE STRAŻE POŻARNE⁴²

W 2014 roku na terenie Powiatu Kolneńskiego statutową działalność prowadziło 39 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z których aż 12 w Gminie Stawiski, z czego 1 jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W ramach działających jednostek OSP w obszarze Gminy Stawiski można wyróżnić, m.in.:

- OSP KSRG w Stawiskach;
- OSP w Cedrach;
- OSP w Dzierzbi;
- OSP w Jurcu Włóściańskim;
- OSP w Karwowie;
- OSP w Michnach-Tafiłach;
- OSP w Porytem;
- OSP w Ramotach;
- OSP w Romanach;
- OSP w Sokołach;
- OSP w Wilczewie;
- OSP w Wysokiem Małym.

Zgodnie z Dokumentem „Informacja Komendanta Państwowej Straży Pożarnej o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu” w Gminie Stawiski w 2014 roku odnotowano 93 zdarzenia wymagające interwencji OSP oraz prowadzenia działań ratowniczych. W ramach zaistniałych zdarzeń można wyróżnić: pożary – 24; zagrożenia miejscowe – 67, alarmy fałszywe – 2. Względem poprzedniego roku odnotowano spadek liczby zagrożeń miejscowych, wrosła natomiast liczba pożarów oraz fałszywych alarmów, co zauważyć można na poniższym wykresie.

Wykres 5. Zdarzenia w Gminie Stawiski w latach 2013-2014

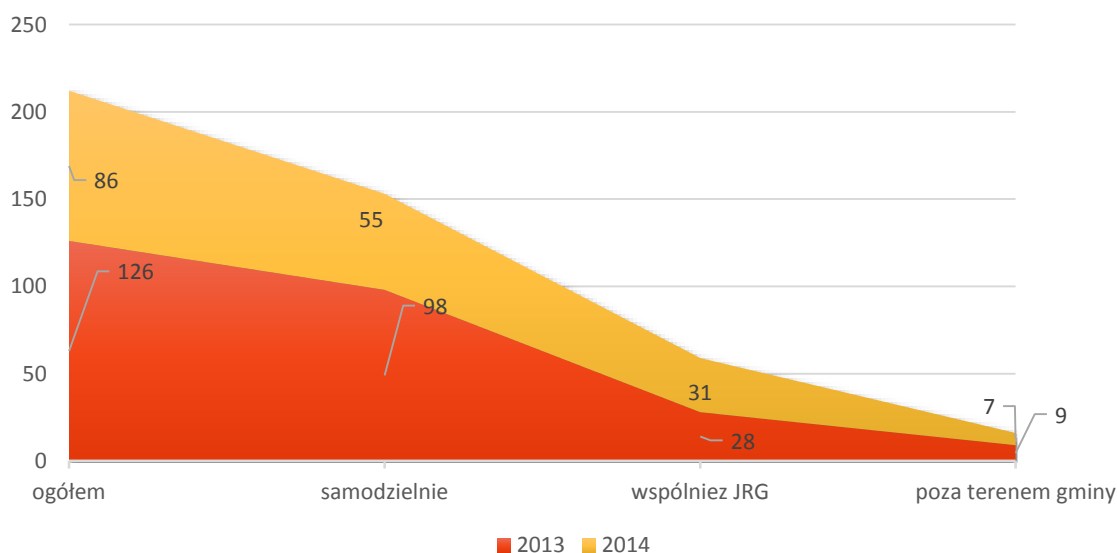
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informacja Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie, Kolno 2015.

⁴² Informacja Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie, Kolno 2015.

Zgodnie z Dokumentem w obszarze Powiatu działania gaśnicze najczęściej dotyczyły pożarów infrastruktury wiejskiej, budynków mieszkalnych, pożarów nieużytków oraz lasów. Do przyczyn pożarów zaliczono: nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się otwartym ogniem, wady urządzeń i instalacji elektrycznych, nieprawidłową eksploatację urządzeń grzewczych na paliwo stałe; podpalenia oraz wyładowania atmosferyczne; niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu; nietypowe zachowania zwierząt, owadów błonkoskrzydłych; uszkodzenia sieci instalacji przemysłowych, doprowadzających - odprowadzających media komunalne i techniczne. Występujące zagrożenia miały również przyczynę w zjawiskach atmosferycznych: gwałtowne odpady; huragany; silne wiatry.

Z danych zawartych na wykresie poniżej wygląda, że w 2014 roku OSP w Stawiskach, względem 2013 roku, podjęło mniej interwencji samodzielnych, na rzecz zwiększenia liczby akcji podjętych wspólnie z JRG. Poza terenem Gminy odnotowano zbliżoną liczbę interwencji ratowniczo - gaśniczych.

Wykres 6. Liczba działań prowadzonych przez OSP w Stawiskach w latach 2013-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Informacja Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie, Kolno 2015.

W ramach prowadzonej działalności przez jednostkę OSP KSRG w Stawiskach w 2014 roku zostało podjętych 86 działań. Zgodnie z danymi zawartymi w Dokumencie, w interwencjach ratowniczo - gaśniczych w powiecie kolneńskim najczęściej brały udział jednostki OSP KSRG w Turośli, Stawiskach oraz w Małym Płocku.

Dofinansowanie jednostek OSP w Powiecie Kolneńskim wchodzących w skład Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego w 2014 roku wyniosło 73267zł, natomiast wkład własny jednostek - 14382 zł. OSP Stawiski otrzymało 15910 zł. W ramach przyznanego dofinansowania jednostka mogła zakupić sprzęt specjalistyczny oraz wyposażenie osobiste strażaków w środki

ochrony indywidualnej. W 2014 roku w OSP w Stawiskach dokonano zakupu 10 par butów specjalnych, 10 hełmów strażackich oraz 17 par rękawic strażackich oraz 6 kompletów ubrań specjalnych dla strażaków.

Corocznie w Gminie Stawiski odbywają się Gminne Obchody Dnia Strażaka. Ochotnicy z obszaru Gminy uroczystie obchodzą swój dzień 4 maja.

W Gminie Stawiski w okresie ostatnich 5 lat organizowano szereg inicjatyw o charakterze społecznym oraz zdrowotnym⁴³:

2010

- organizacja zajęć „Żywe lekcje historii”;
- organizacja dni promujących zdrowie, np. „Jestem zdrowy – chcę być zdrowszy. Każdy kęs ma swój sens”; „Każdy z nas sprawić może, żeby w szkole było dobrze!”;
- realizacja cyklu spotkań o tematyce profilaktycznej, koncert profilaktyki uzależnień „Być sobą, to żyć wolnym”;
- organizacja nauk o regionie dla dzieci „Stawiski – Nasza Mała Ojczyzna”;
- organizacja obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu – „WYBIERAJ, UNIKAJ”;
- realizacja kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”;
- organizacja akcji prozdrowotnej „Polska Biega”;

2011

- realizacja Europejskiego Tygodnia Profilaktyki Raka Szyjki Macicy;
- organizacja akcji prozdrowotnej „Polska Biega”;
- realizacja kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”, mającej na celu profilaktykę uzależnień, promowanie „konstruktywnych postaw, zdrowego stylu życia oraz atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży zachowań prospołecznych jako alternatywy wobec wielu patologii, szczególnie picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz stosowania przemocy”;

2012

- organizacja Wakacyjnych Warsztatów Edukacyjnych dla Członków i sympatyków Szkolnych Kół Caritas 2012;
- realizacja Programu profilaktycznego „Cukierki” w Szkole Podstawowej w Stawiskach filia w Budach Stawiskich i filii w Jurcu Szlacheckim oraz Szkole Podstawowej w Porytem i filii w Dzierzbi;
- realizacja Programu profilaktycznego „TAK CZY NIE” w Szkole w Porytem;
- przeprowadzenie akcji prozdrowotnej „Polska Biega”;
- realizacja kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”;
- organizacja „Dnia Sportu Przedszkolaka”
- prowadzenie zajęć ogólnokondycyjnych z elementami fitnessu, ćwiczeń na bóle

⁴³ www.stawiski.pl [data dostępu: 10.09.2015].

kregoślupa oraz indywidualne porady z zakresu rehabilitacji leczniczej;

- organizacja Powiatowego Turnieju Szachowego wspólnie z Komendantem Powiatowym Policji w Kolnie. Turniej odbywał się w ramach programu „Rodzina bez uzależnień”

2013

- organizacja akcji prozdrowotnej „Polska Biega”;
- realizacja kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”;
- Turnieje Piłki Nożnej: Oldbojów oraz o puchar Dyrektora GOKiS – dwudniowe rozgrywki w grę w piłkę nożną;
- organizacja majówki rodzinnej – na zdrowo i sportowo;
- realizacja warsztatów tanecznych

2014

- organizacja akcji prozdrowotnej „Polska Biega”;
- realizacja kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”;
- organizacja zajęć pływackich w ramach realizacji projektu „Umiem pływać” - Powszechna Nauka Pływania;
- festyn rodzinny – na zdrowo i sportowo;
- Turnieje Piłki Nożnej: Oldbojów oraz o puchar Dyrektora GOKiS – dwudniowe rozgrywki w grę w piłkę nożną

2015

- organizacja zajęć pływackich w ramach realizacji projektu „Umiem pływać” - Powszechna Nauka Pływania. Projekt skierowany był do uczniów klas II-III SP w Stawiskach oraz SP w Porytem;
- organizacja VII Europejskiego Tygodnia Sportu dla wszystkich – XXI SPORTOWY TURNIEJ MIAST I GMIN;
- organizacja Gminnych Zawodów Sportowo-Pożarniczych OSP Gminy Stawiski;
- 3-majowy turniej sportowy o puchar Burmistrza Stawisk;
- VII Ogólnopolska Pielgrzymka Strażaków na Jasną Górę.
- organizacja akcji prozdrowotnej „Polska Biega”;
- Turnieje Piłki Nożnej: Oldbojów oraz o puchar Dyrektora GOKiS – dwudniowe rozgrywki w grę w piłkę nożną
- realizacja projektu „Dzieciństwo bez próchnicy”. Jest to ogólnopolski program profilaktyki i edukacji stomatologicznej dla małych dzieci.

W 2015 roku w Gminie Stawiski z inicjatywy Burmistrza Stawisk Krzysztofa Rafałowskiego oraz Prezesa Stowarzyszenia Integracyjno-Sportowego Jerzego Rybickiego zostało zorganizowane I Gminne Forum Inicjatyw Społecznych i Organizacji Pozarządowych. W zjeździe uczestniczyli: przedstawiciele trzeciego sektora, firm prywatnych z władzami samorządowymi oraz osobami na co dzień współpracującymi ze Stowarzyszeniami i organizacjami z Gminy Stawiski. Ze spotkania skorzystało 80 osób.

Rysunek 8. 1 Gminne Forum Inicjatyw Społecznych i Organizacji Pozarządowych

Źródło: www.stawiski.pl.

Gmina Stawiski należy do Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego, którego podstawowym celem jest integracja Samorządów wiejskich i rozwiązywanie typowych problemów tego środowiska oraz współdziałanie z Gminami w zakresie działalności nad podniesieniem dobrobytu kulturalnego i materialnego Gmin wiejskich. Związek prowadzi działalność od 15 lat, w swoich zasobach zrzesza 20 000 Mieszkańców z terenu Województwa Podlaskiego w 95 Gminach. W ramach realizowanych projektów można wyróżnić, m.in.: „Europejskie Kadry – edukacja językowa drogą do rozwoju kadr samorządowych Województwa Podlaskiego”; „Sprawny Samorząd - Lepsza Polska I i II”; „Kształcenie kadr najlepszą modernizacją Samorządów”⁴⁴.

Ponadto Gmina Stawiski jest jedną z Gmin tworzących Fundację „Kraina Mlekiem Płynąca”. Inicjatywa powstała z ramienia Wójta Małego Płocka – Józefa Dymerskiego. W ramach fundacji można wyróżnić: Gminę Turośl, Gminę Kolno, Gminę Grabowo, Gminę Zbójna, Gminę Nowogród, Gminę Mały Płock oraz Gminę Stawiski

LGD „Kraina Mlekiem Płynąca” współfinansowała realizację następujących projektów na terenie Gminy Stawiski:

- Modernizacja świetlicy wiejskiej w Dziegielach;
- Remont wraz z wyposażeniem siłowni w Dzierżbi;
- Renowacja zabytkowej bramy w parku podworskim w Stawiskach;
- Urządzenie placów zabaw na terenie Gminy Stawiski (w Stawiskach przy ul. Smolniki i ul. Cedrowskiej oraz w Porytem);
- Wyposażenie świetlic w Gminie Stawiski;
- Remont i wyposażenie Świetlicy w Rostkach;
- Remont dachu na budynku w Zespole Poklasztornym Ojców Franciszkanów w Stawiskach;

⁴⁴ www.zgwwp.org.pl [data dostępu: 10.09.2015].

- Zagospodarowanie centrum wsi Mieczki Sucholaszczki;
- Organizacja imprezy „7 Gmin w Jednej Krainie”;
- Urządzenie siłowni plenerowej w Stawiskach;
- Utworzenie centrum rekreacyjnego w Stawiskach;
- Zagospodarowanie terenu przy remizie OSP w Karwowie;
- Święto kukurydzy w Dzięgielach 2012;
- "Piknik Nad Zalewem" 2012 r.;
- Święto kukurydzy w Rostkach.

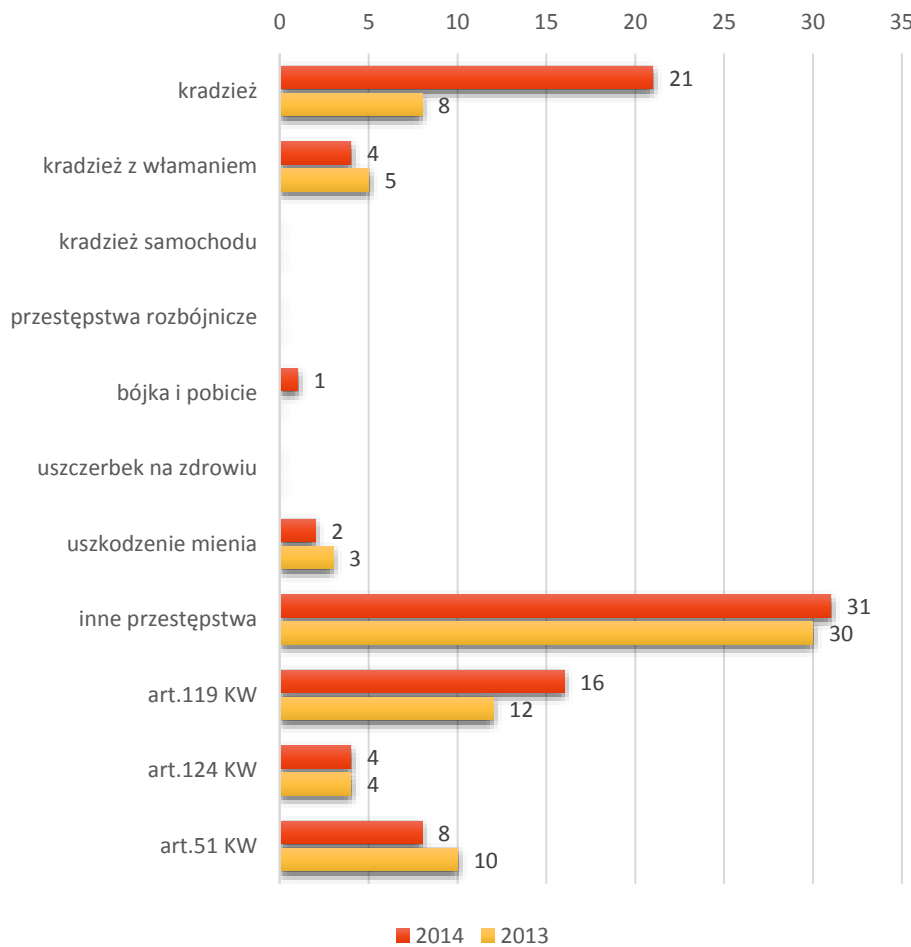
W 2015 roku na bazie Fundacji powstało Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Mlekiem Płynąca”, w skład którego oprócz w/w gmin wchodzi również Miasto Kolno.

Za bezpieczeństwo w Gminie Stawiski odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Kolnie. W ramach działalności instytucji opracowano Sprawozdanie z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego za 2014⁴⁵, które zostało przedstawione na Sesji Rady Miejskiej w Stawiskach dnia 25 marca 2015 roku. Zgodnie z Dokumentem w 2014 roku odnotowano: 59 przestępstw, z czego 48 przestępców zostało uchwyconych oraz 1369 wykroczeń, z czego uchwyciono 1351 sprawców zdarzeń. Względem roku 2013, w 2014 roku odnotowano znacznie większą liczbę kradzieży.

---

⁴⁵ Sprawozdanie z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego za 2014, Stawiski, marzec 2015.

Wykres 7. Liczba zdarzeń w poszczególnych kategoriach w Gminie Stawiski w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdanie z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego za 2014, Stawiski, marzec 2015.

W ramach utrzymania bezpieczeństwa w obszarze Gminy Stawiski podejmowane są wirtualne działania mające na celu informowanie społeczności lokalnych o zagrożeniach oraz o sposobach radzenia sobie z niebezpieczeństwem. Do procedur interaktywnych możemy zakwalifikować internetowe poradniki dostępne w witrynie internetowej www.stawiski.pl:

- "Bądź bardziej bezpieczny" – poradnik traktujący o tym jak przygotować się na wypadek nagłego zdarzenia;
- „Sygnały alarmowe”;
- „Wykazy adresów i telefonów alarmowych”;
- „Zasady Bezpieczeństwa podczas upałów”;
- „Bezpieczeństwo nad wodą”;
- „Jak bezpiecznie przekraczać granicę Polski”;
- „Jak postępować w razie pożaru”;
- „Jak zapobiegać pożarom”;
- „Jak unikać zagrożeń”;

- „Jeśli musisz zeznawać”;
- „Jak złożyć zawiadomienie o przestępstwie”;
- „Informator pokrzywdzonego”;
- „Poradnik dzielnicowego przemoc w rodzinie”;
- „Poradniki Regionalnego Systemu Ostrzegania”;
- „BARSZCZ SOSNOWSKIEGO – KOMUNIKAT”;
- „Jak chronić dane osobowe podczas wakacji?”.

Dodatkowo, na potrzeby Gminy Stawiski przygotowano interaktywną mapę regionu przedstawiającą zagrożenie burzowe. Na mapie zaznaczono miejsca zarejestrowanych doziemnych wyładowań atmosferycznych z ostatnich dwóch godzin.

5.3. Infrastruktura społeczna

Zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Zarządzenia nr 12.2015 Burmistrza Stawisk z dnia 24 marca 2015 r. pt. „Informacja o stanie mienia Gminy Stawiski” na mienie komunalne składają się grunty, budynki, budowle, środki transportu, maszyny oraz urządzenia.

W 2014 roku Gmina Stawiski była właścicielem gruntów o wartości 18 273 902,00 zł. Wskazane ziemie zarządzane były przez jednostki organizacyjne Gminy: Urząd Miejski w Stawiskach, Szkoła Podstawowa w Stawiskach, Szkoła Podstawowa w Porytem, Miejskie Przedszkole w Stawiskach, Gimnazjum w Stawiskach oraz Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stawiskach.

Ogólna wartość mienia w grupie „budynki i budowle” w 2014 roku wyniosła 3 766 916,48 zł. Zarządzanie odbywało się w ramach Urzędu Miejskiego w Stawiskach i jego jednostek organizacyjnych:

- Urząd Miejski w Stawiskach – budynek biura i UM w Stawiskach, budynek przy ulicy Polowej 21; biurowiec i budynek po byłym PGR, budynki OSP, budynek po byłej szkole oraz gospodarczy w Rostkach, budynek po byłej szkole w Mieczkach, część mieszkalna i budynek gospodarczy w Wysokim Małym i budynek wielofunkcyjny w Dziegielach;
- Szkoła Podstawowa w Stawiskach – budynki szkolne i gospodarcze w Stawiskach, Jurcu Szlacheckim i Budach Stawiskach;
- Szkoła Podstawowa w Porytem – budynki w Porytem i Dzierzbi, budynek gospodarczy w Porytem;
- Miejskie Przedszkole w Stawiskach – budynek przedszkola i gospodarczy;
- Gimnazjum w Stawiskach – budynek szkoły;
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stawiskach – budynek świetlicy i gospodarczy w Rostkach;
- Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach – mieszkania komunalne i budynki gospodarcze.

W 2014 roku odnotowano zwiększenie mienia w związku z realizacją inwestycji na terenie Gminy Stawiski: wykonanie przyłącza wodociągowego w miejscowości Cedry, przebudowa drogi gminnej Dzierzbia i Zaborowo; przebudowa dróg gminnych polegająca na zmianie nawierzchni poboczy w granicach istniejącego pasa drogowego w miejscowościach: Lisy, Zalesie, Wysokie Małe, Skroda Mała; przebudowa ulic w Stawiskach – Kościuszki, Krótką, Wiejska, Źródłowa; zakup i montaż wiat przystankowych na terenie Gminy; utworzenie miejsca spotkań

Mieszkańców Barzykowa; zagospodarowanie centrum wsi Mieczki Sucholaszczki, utworzenie centrum rekreacyjnego w Stawiskach; przekazanie drogi 61 od GDDKiA⁴⁶.

W ramach infrastruktury społecznej można wyróżnić gminne obiekty i urzędnia użyteczności publicznej w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, oświaty, kultury i kultury fizycznej.

Szerzeniem kultury w Gminie Stawiski zajmuje się **Gminny Ośrodek Kultury i Sportu**⁴⁷, w którym zlokalizowana jest biblioteka – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Stawiskach z filią w Porytem. W ramach wskazanych placówek zgromadzono księgozbiór w postaci 19 865 woluminów. Biblioteka miejska realizuje swoje zadania poprzez pracę 3 oddziałów:

- Oddział dla dzieci – księgozbiór oddziału liczy 3546 woluminów;
- Wypożyczalnia dla dorosłych wraz z czytelnią – księgozbiór liczy 9518 woluminów, w tym: literatura piękna - 4842 i popularno – naukowa - 4676;
- Filia Biblioteczna w Porytem - księgozbiór liczy 6801 woluminów, w tym: Oddział dla Dzieci - 2570 woluminów; Wypożyczalnia dla Dorosłych – 2783 woluminów; Literatura popularno-naukowa – 1448 woluminów. Biblioteka mieści się w budynku Szkoły Podstawowej w Porytem, ul. Szkolna 23.

W ramach działalności kulturalnej w obszarze Gminy Stawiski funkcjonuje GOKiS w Stawiskach. W 2015 roku realizowano następujące przedsięwzięcia, m.in:

- 3-Majowy Turniej Sportowy na Stadionie Sportowym w Stawiskach; Przedstawienie pt. „Spotkanie Bajek” zorganizowane dla dzieci z Miejskiego Przedszkola w Stawiskach; Przystawienie pt. „Świnki Trzy”; Wielkanocne malowanie jajek; Ferie; Mikołajki; Spektakl pt. „Babski Świat”; Spotkanie z pisarką Volgą Yerafeyenką; Warsztaty teatralne; Występ Kabaretu Czwarta Fala; III Gminny Przegląd Kolęd i Pastorałek; Cotton Cat Noc Amerykańska.

GOKiS prowadzi także działalność sportową, w zakresie której funkcjonuje GKS Stawiski – drużyna Trampkarzy Juniorów. Najważniejszym punktem sportowym w Gminie Stawiski jest Stadion Miejski, na którym odbywają się imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym oraz kulturalnym. Dodatkowo, w 2010 roku do użytku został oddany kompleks boisk sportowych, zbudowanych w ramach rządowo - samorządowego programu „Moje boisko - Orlik 2012”, który zakładał ich powstanie w każdej Gminie Polski do roku 2012. „Orlik 2012” zlokalizowany został w sąsiedztwie Gimnazjum im. Adama Mickiewicza (ulica Polowa 21). Budowę rozpoczęto w 2009 roku, realizacją inwestycji zajęło się Przedsiębiorstwo Robót Inwestycyjnych „BUDOKAN” w Grajewie. W ramach kompleksu wyróżnić można boisko do piłki nożnej z trawy syntetycznej i boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej z wyposażeniem, ogrodzeniem, oświetleniem, zaplecze socjalne. W ramach GOKiSu w Gminie Stawiski działalność prowadzą świetlice wiejskie w miejscowościach: Budy Stawiskie, Dziegiele, Dzierzbia, Jurzec Szlachecki, Poryte, Rostki, Sokoły. Celem istnienia świetlic jest integracja lokalnych społeczności, udostępnienie miejsca do spędzania czasu wolnego, rekreacji i rozwijania zainteresowań społeczności lokalnych. Funkcjonujące świetlice są wyremontowane i w części wyposażone w niezbędny sprzęt do prowadzenia zajęć. GOKiS w Stawiskach współpracuje z Kołami

⁴⁶ www.stawiski.pl [data dostępu: 10.09.2015].

⁴⁷ www.gokis-stawiski.pl [data dostępu: 10.09.2015].

Gospodyń Wiejskich działających przy wszystkich świetlicach oraz z 4 Stowarzyszeniami: Stowarzyszenie Przyjaciół Jurca, Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Stawiski, Stowarzyszenie Integracyjno-Sportowe w Stawiskach, Gminny Klub Sportowy w Stawiskach. Wskazana współpraca polega na organizowaniu imprez kulturalno-rozrywkowych, sportowych, okolicznościowych, turystycznych oraz szkoleniowych. Dodatkowo, GOKiS w Stawiskach współdziała również ze Szkołami, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi w Stawiskach, Ośrodkami Kultury Powiatu Kolneńskiego, Kołem Gospodyń Wiejskich w Czerwonym oraz z Fundacją „Kraina Mlekiem Płynąca” w Małym Płocku.

W ramach działalności LGD „Kraina Mlekiem Płynąca” dokonano remontów i modernizacji w następujących obiektach: Świetlica Wiejska w Dziegielach; Świetlica Wiejska w Rostkach; dodatkowo wyposażono Świetlicę w Stawiskach. GOKiS w Stawiskach prowadzi także zajęcia ogólnie - kondycyjne z elementami fitnessu.

Działalność oświatową oraz opiekuńczo – wychowawczą w obszarze Gminy Stawiski prowadzą:

1. **Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Stawiskach;**
2. **Zespół Szkolno - Przedszkolny w Stawiskach**, w skład którego wchodzi jednostki:
  - Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Stawiskach;
  - Szkoła Filialna w Budach Stawiskich;
  - Szkoła Filialna w Jurcu Szlacheckim;
  - Miejskie Przedszkole w Stawiskach.
3. **Szkoła Podstawowa w Porytem;** w skład której wchodzi:
  - Szkoła Filialna w Dierzbi;

W szkołach filialnych prowadzone jest obowiązkowe przygotowanie przedszkolne.

Powołując się na dane Banku Danych Lokalnych GUS wskaźnik skolaryzacji brutto w 2013 roku w Gminie Stawiski, dla szkół podstawowych, wyniósł: 89,38%, natomiast w gimnazjach – 92,00%. Wartość wskaźnika określa relację liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej, jako odpowiedniej do tego poziomu nauczania. W gimnazjach w Gminie Stawiski w 2013 roku uczyło się 230 uczniów, natomiast zatrudnionych było ponad 18 nauczycieli. Zaś w szkołach na poziomie podstawowym liczba uczniów wyniosła 74 osoby, a pracę świadczyło w tych jednostkach 36 osób. W 2013 roku objętych wychowaniem przedszkolnym (3-6 lat) było 107 – 81 w obszarze miejskim oraz 26 na wsiach⁴⁸. Miejskie Przedszkole w Stawiskach zostało zakwalifikowane do udziału w projekcie „Dzieciństwo bez próchnicy” współfinansowanego przez Szwajcarię, w ramach Szwajcarsko - Polskiego Programu Współpracy z nowymi krajami członkowskimi UE oraz Ministerstwo Zdrowia, którego liderem jest Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w partnerstwie m.in. z Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku⁴⁹.

---

⁴⁸ Bank Danych Lokalnych GUS.

⁴⁹ www.stawiski.pl [data dostępu: 10.09.2015].

W ramach opieki zdrowotnej można wyróżnić infrastrukturę w postaci ochrony zdrowia i opieki społecznej. W Gminie Stawiski w roku 2014 działalność prowadziły 2 apteki - Apteka prywatna VIST, Apteka Prywatna S.C. Onyszkiewicz-Hoszowska J., Chojnowscy B.M. W zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2014 roku działały 2 przychodnie, w których udzielono 19040 porad lekarskich⁵⁰. Obecnie ambulatoryjną opiekę zdrowotną w obszarze Gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "SALUS", natomiast stomatologiczną – gabinety prywatne zlokalizowane w Stawiskach. Z usług lekarzy specjalistów Mieszkańcy korzystają w Szpitalu Ogólnym w Kolnie oraz w Szpitalu wojewódzkim w Łomży. W Gminie Stawiski funkcjonuje także Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. W ramach działalności wykonywane są następujące zadania: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacja zadań wynikająca z rozeznaczonych potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

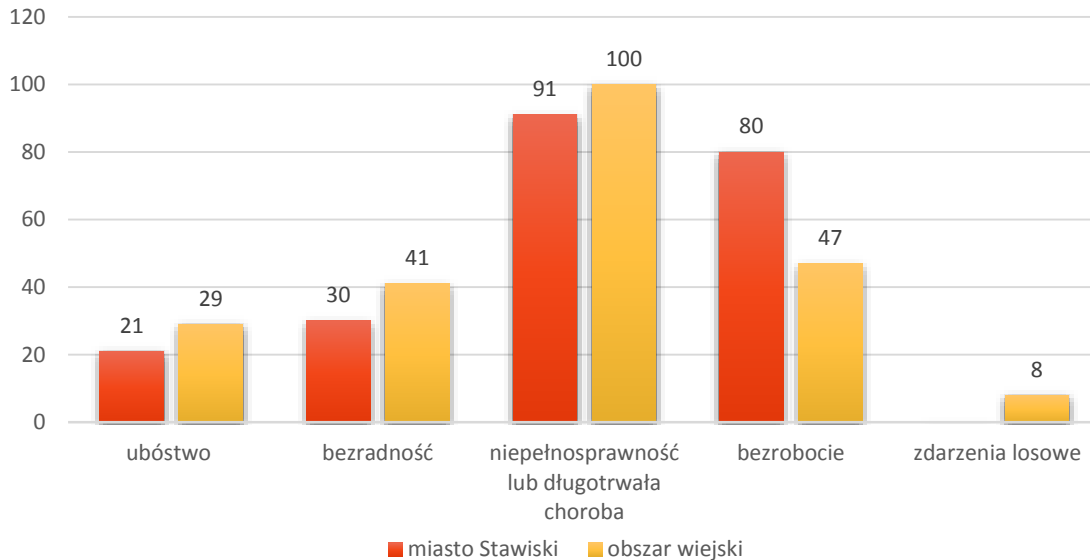
Zgodnie ze Sprawozdaniem z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiskach⁵¹ w roku 2014 zadania pomocy społecznej realizowało 16 Pracowników: kierownik, 4 Pracowników socjalnych terenowych, główny księgowy, inspektor ds. świadczeń rodzinnych, referent, 2 stażystów oraz 5 osób świadczących usługi opiekuńcze. Poza pomocą finansową świadczoną przez GOPS w Stawiskach podejmowane były także działania pracy socjalnej oraz poradnictwa na rzecz podopiecznych Ośrodka. W 2014 roku świadczone pracę socjalną dla 571 rodzin, przeprowadzono 898 wywiadów środowiskowych, wydano 651 decyzji administracyjnych. Korzystających ze świadczeń pracy socjalnej oraz poradnictwa ,w omawianym roku, były 402 rodziny, w których łączna liczba osób wyniosła 1308. W 2014 roku objętych pomocą i opieką GOPS w Stawiskach były 3024 osoby. Głównymi powodami przyznania pomocy było: ubóstwo, bezradność, niepełnosprawność lub długotrwała choroba, bezrobocie lub zdarzenie losowe.

---

⁵⁰ Bank Danych Lokalnych GUS.

⁵¹ Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiskach w okresie 01.01.2014-31.12.2014. oraz bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2015, Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiskach, Stawiski 25 marca 2015.

Wykres 8. Powody przyznania pomocy ze strony GOPS w Stawiskach w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiskach w okresie 01.01.2014-31.12.2014 r. oraz bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2015.

W obszarach wiejskich i miejskich najczęstszym ze wskazywanych powodów była niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Na wsiach w Gminie Stawiski, częściej niż w Mieście, występowały zdarzenia losowe będące przyczyną trudnej sytuacji rodzin. W Mieście Stawiski częściej niż na wsi wskazywano bezrobocie jako przyczynę konieczności pobierania świadczeń z GOPS.

W ramach działalności GOPS w Stawiskach zostały zrealizowane następujące przedsięwzięcia:

- realizacja formy pomocy niefinansowej – wydawanie żywności w ramach Programu FEAD (Dostarczanie Żywności dla Najuboższej Ludności ze środków Unii Europejskiej; współpraca z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej;
- programem objęto 206 osób (47 rodzin);
- realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych- Programu Karta Dużej Rodziny;
- programem objęto 311 osób;
- realizacja „Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2014 – asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”;
- programem objęto 10 rodzin;
- realizacja założeń Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- przeprowadzono 13 interwencji u 9 rodzin, 1 rodzina została objęta procedurą wdrożenia „Niebieskiej Karty”;
- realizacja projektu „Zawsze aktywni” – w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, działania Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji; otrzymano dofinansowanie w łącznej kwocie 51533,20 zł;
- programem objęto 12 osób;

- realizacja pilotażowego Projektu pn. „Emp@tia” realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W zakresie potrzeb w roku 2015 założono, że 470 rodzin skorzysta z różnych form pomocy społecznej, w tym 170 z terenu wsi. Planowano objąć pomocą społeczną, w postaci pracy socjalnej, 450 rodzin. W roku 2015 zakładana była kontynuacja realizacji Projektu „Zawsze aktywni”.

W Gminie Stawiski w ramach infrastruktury społecznej można wyróżnić:

- **Targowiska:** 1 targowisko o powierzchni 2976 m²;
- **Park Miejski** w Stawiskach;
- **Cmentarze:**
  - Cmentarze Żydowskie w Stawiskach;
  - Cmentarz Rzymsko-Katolicki w Stawiskach (1,7 ha);
  - Cmentarz Rzymsko-Katolicki w Porytem;
  - Cmentarz Rzymsko-Katolicki w Romanach;
  - Cmentarz Karwowo-Konotapa;
  - Cmentarz Choleryczny w Poryte Włociańskie;
- **Budynki do celów sakralnych:**
  - Kościół parafialny pw. św. Antoniego Padewskiego w Stawiskach;
  - Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha w Porytem;
  - Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP w Romanach;
  - Kaplica cmentarna w Romanach;
  - Klasztor Franciszkanów w Stawiskach;
- **Placówki bankowe:**
  - Hexa Bank Spółdzielczy o/Stawiski;
  - PKO Bank Polski. Agencja;
- **Placówki Pocztowe:**
  - Urząd Pocztowy Stawiski;
  - Agencja Poczтовая Poryte;
- **Obiekty sportowe:**
  - Stadion Miejski w Stawiskach
  - Kompleks Boisk Sportowych „Moje Boisko Orlik 2012”
  - Siłownia Plenerowa w Stawiskach
  - siłownia w Dzierzbi;
- **Lecznice dla zwierząt:** Lecznica dla zwierząt S.C.

5.4. Sfera gospodarcza

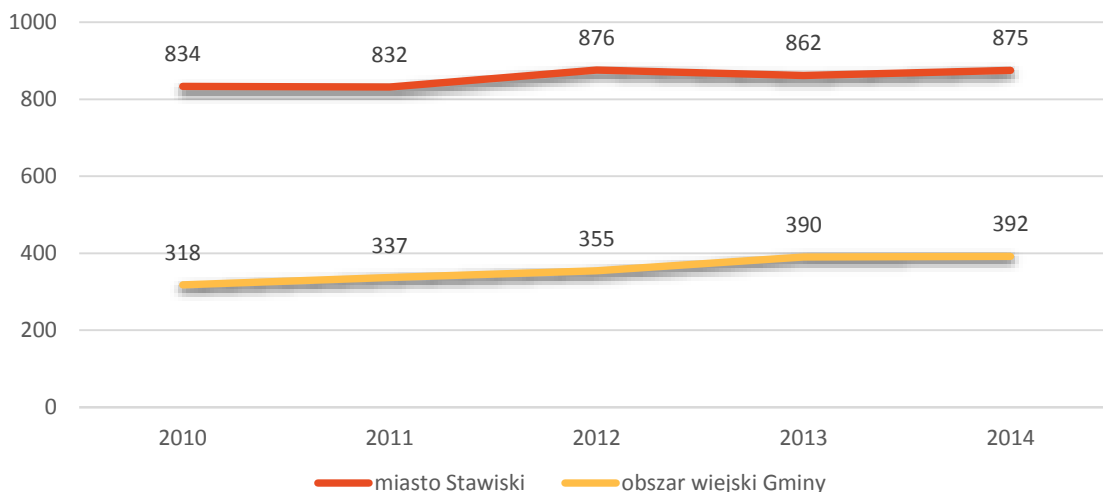
Gmina Stawiski jest obszarem typowo rolniczym, przedsiębiorczość jest powiązana z uprawą roślin mało pracochłonnych. Zgodnie ze statystyką Spisu Rolnego GUS dotyczącej systematyki gospodarstw rolnych, w 2010 roku najczęściej uprawiane były- zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi oraz ziemniaki. W obszarze Gminy, niemal w ogóle, nie wykonywano zasiewów rzepaku i rzepiku oraz warzyw gruntowych. W produkcji zwierzęcej dominowało pogłowie bydła mlecznego. W strukturze gospodarstw przeważały te o powierzchni przekraczającej 10 ha⁵².

W 2014 roku w Gminie Stawiski na 1000 osób odnotowano 1267 podmioty wpisane do rejestru REGON, odpowiednio w obszarze wiejskim – 392 oraz w Mieście Stawiski – 875. Od roku 2010 można obserwować wzrost w liczbie działających podmiotów gospodarczych w obszarze, zgodnie ze wskaźnikiem: liczba Przedsiębiorstw/1000 ludności. W Gminie dominują niewielkie zakłady usługowo - handlowe oraz rozwija się przetwórstwo produktów rolnych – mieszalnie pasz, masarnie i piekarnie. Jako przykłady można wskazać:

- **piekarnie** - "Nova" Piekarnia Józef Truszkowski, Nerkowscy D.T., Cwalina T.J. Wyrób, sprzedaż pieczywa i wyrobów spożywczych;
- **mieszalnie pasz** - AGRO-FARM Piotrowscy Sp. J., Mlekpól. Mieszalnia Pasz.

Natomiast największy zakład produkuje kabiny do ciągników rolniczych - Firma Prywatna „KOJA” Janina Konopka z siedzibą w Stawiskach.

Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności w Gminie Stawiski w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

W Gminie Stawiski rozwija się także przedsiębiorczość handlowo – usługowa. W 2014 roku aktywność usługową prowadziły Przedsiębiorstwa, w podziale na kategorie:

⁵² Narodowy Spis Rolny 2010 rok GUS.

Tabela 5. Przedsiębiorczość handlowo-usługowa w Gminie Stawiski (z wykluczeniem turystyki i gastronomii)

Ogrodnictwo i rolnictwo	Domitrz Antoni i Mirosław Sklep Ogrodniczo-Przemysłowy Agrotechnik Agrozet Zuzga Robert Agrofarm Piotrowscy Sp.J. Spółdzielnia Usług Rolniczych
Budownictwo	Michał - Sprzedaż materiałów budowlanych - Truskowski M. Andrzej Dąbkowski Zakład Remontowo - Budowlany And Bud Ecodach Daniel Naumiec Elobud Elżbieta Dziegielewska
Hodowla	Ferma Drobiu Targoński Andrzej
Przemysł wydobywczy	Kopalnia Żwiru Rydzewski Edward
Przemysł paliwowy	Stacja Paliw Sp. J.
Tapicerstwo	Henryk Pietrołaj Usługi Tapicerskie
Elektryka	Elrob Usługi Elektryczne Robert Wysocki Sklep Z Art. Elektrycznymi I Przemysłowymi Mioduszewski Jan
Przemysł drzewny	Usługi Tartaczne Wojciech Łoszewski
Kosmetyka i fryzjerstwo	Gabinet Kosmetyczny "Afrodyta" Agnieszka Laskowska Żurawska Joanna Gabinet Kosmetyczny Truskowska Bożena Zakład Fryzjerski
Weterynaria	Lecznica zwierząt
Rachunkowość	Chojnowska Elżbieta. Biuro rachunkowe Merchelska Celina. Biuro Rachunkowe
Motoryzacja i mechanika pojazdów	Motozbyt s.c. Części zamienne do ciągników i maszyn rolniczych Komis Używanych Maszyn Rolniczych Mierzejewski Janusz "Auto-Części" Pupek Henryk - Blacharstwo, lakiernictwo samochodowe Składanek Wojciech Mechanika Pojazdowa Szleszyński Kazimierz - Wulkanizacja i handel ogumieniem, art. przemysłowe
Sprzedaż art. spożywczych i przemysłowych	Obrycka Wiesława - Sklep spożywczo – monopolowy Orzeszek - Sklep spożywczo - przemysłowy - Żochowski K. Gryguc Krzysztof - Sklep z art. przemysłowymi Gardocki Mirosław Sklep Spożywczo-Przemysłowy Mierzejewska Sabina Sklep Spożywczo-Przemysłowy Sklep Przemysłowy Wszeborowski J.M. Sklep Spożywczy Romatewska Krystyna Piasecki Stanisław Sklep Spożywczy Lewiatan Podlasie
Produkcja – Handel - Usługi	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe Józef Rudzki Handel i Usługi - Stawiski

Źródło: Opracowanie własne.

W zakresie pozostałej działalności gospodarczej w obszarze Gminy można wskazać przykłady:

Tabela 6. Baza gastronomiczna - noclegowa Gminy Stawiski

GOSPORADSTWA AGROTURYSTYCZNE	Agro-Turist Gardocki Mirosław Gospodarstwo Agroturystyczne „U Gosi”
LOKALE GASTRONOMICZNE	"Romeo" Restauracja Roman Patalan
SALE OKOLICZNOŚCIOWE	Sala Weselna Dzierzbia; Sala Weselna Gardocki Mirosław

Źródło: Opracowanie własne.

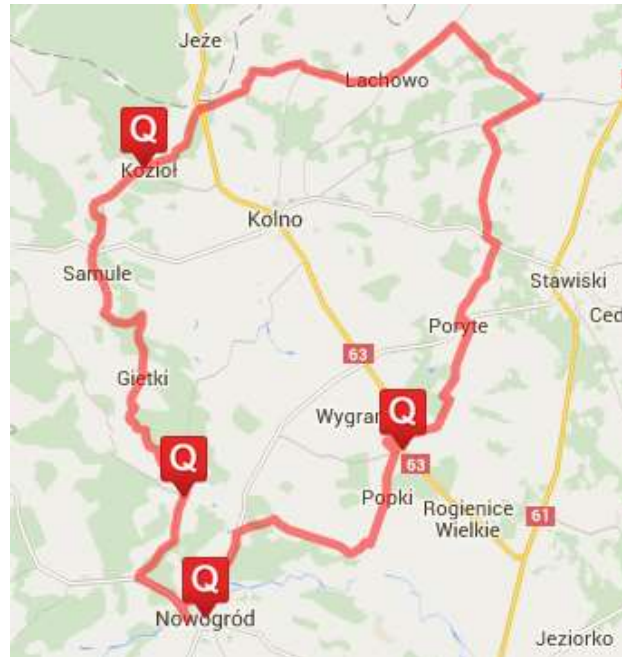
Teren Gminy Stawiski jest zróżnicowany krajobrazowo, co wynika z bogatego ukształtowania powierzchni terenu i walorów przyrodniczych. O atrakcyjności turystycznej Gminy decyduje przede wszystkim czyste, nieskażone środowisko naturalne, bogactwo lasów, czyste wody, ale również zabytki kultury, które stanowią o charakterze Miasta Stawiski i przypominają o bogatej i różnorodnej historii tych terenów. Do najciekawszych zaliczyć można:

Tabela 7. Najciekawsze obiekty turystyczne w Gminie Stawiski

OBIEKTY TURYSTYCZNE W OBSZARZE GMINY STAWISKI		
DZIERZBIA	PORYTE	ROMANY
- rządcówka w zespole dworsko - folwarcznym; - ośmiorak w zespole dworsko-folwarcznym; - stajnia w zespole dworsko-folwarcznym; - aleja kasztanowo - wiązowa w zespole dworsko - folwarcznym; - pozostałości parku - młyn wodny, drewniany	-kościół parafialny p.w. św. Wojciecha z murowaną dzwonnica i plebanią; - pomniki kamienne; - domy drewniane; - dom z drewna i gliny; - cmentarz parafialny, dawny, obecnie zwany epidemicznym; - cmentarz parafialny, rzymskokatolicki	- kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP z dzwonnica i plebanią; - cmentarz przykościelny; - cmentarz parafialny, rzymskokatolicki; - kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym; - kapliczki przydrożne; - dwór murowany w zespole dworsko - folwarcznym; - wozownia w zespole dworsko-folwarcznym; - stodoła i park w zespole dworsko - folwarcznym.
CHMIELEWO	KARWOWO/ KARWOWO KONOTOPA	SOKOLICHA
- dom drewniany z końca XIX w.	- 2 cmentarze wojenne z czasów I Wojny Światowej (1914-1918)	- pozostałości młyna murowano -drewnianego.
STAWISKI		
- cmentarz rzymskokatolicki; - cmentarz przyklasztorny w zespole klasztornym Franciszkanów; - cmentarz żydowski tzw. Na Mogiłkach;	- kościół p.w. św. Antoniego Padewskiego, obecnie parafialny w zespole klasztornym Franciszkanów; - klasztor w zespole klasztornym Franciszkanów	- pozostałość zespołu dworskiego; - Brama Kisielickich; - budynek główny w zespole poczty Łomżyńska 21; -oficyna południowa i

OBIEKTY TURYSTYCZNE W OBSZARZE GMINY STAWISKI		
- grodzisko; - cmentarz ludności żydowskiej z czasów II wojny światowej.	(obecnie plebania); - wiatrak typu holenderskiego ul. Cedrowska;	północna w zespole poczty (dawna wozownia) Łomżyńska 21; - dróżniczówka Łomżyńska 36; - domu murowane i drewniane

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 9. Trasa szlaku turystycznego "Kraina Mlekiem Płynąca"

Źródło: www.tour.mazurskiemorze.pl.

W ramach atrakcji turystycznych należy wspomnieć także o Zalewie w Gminie Stawiski. Brzegi kąpieliska porośnięte są trzcina. Przy zejściu do wody znajduje się drewniany pomost, prowadzący przez środek zalewu. To idealne miejsce dla miłośników wędkarstwa. Okolice zalewu w Gminie Stawiski to łąki i lasy mieszane. Nad Zalewem w Stawiskach cyklicznie organizowana jest impreza piknikowa na przełomie lipca i sierpnia. Przez obszar Gminy przebiega szlak turystyczny „Kraina Mlekiem Płynąca”, który ma swój początek w Nowogrodzie. W Gminie Stawiski szlak przecina następujące miejscowości: Poryte; Dzierzbia; Skroda Mała.

Trasa wiedzie przez centrum wsi Poryte, w którym zlokalizowany jest pomnik wdzięczności marszałkowi Piłsudskiemu z 1930 roku. Na pomniku znajduje się medalion z wykutym popiersiem marszałka z napisem: „Roku 1930, pierwszemu marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu, budowniczem Polski odrodzonej w dziesiątą rocznicę wyzwolenia ojczyzny od najazdu bolszewickiego”. W niemal 30 kilometrowym (28,8 km) odcinku przebiegającym przez wieś Poryte można jeszcze zobaczyć klasycystyczny Kościół Parafialny pod wezwaniem Świętego Wojciecha z roku 1840, który jest ściśle powiązany z nazwiskiem Kossaków. Przed

Kościółem wzniesiono pomnik upamiętniający wypędzenia Niemców 11 listopada 1918 roku. Na trasie w kierunku Dzierzbi znajduje się cmentarz parafialny, obecnie nazywamy epidemicznym, który zamknięto w 1840 roku. W centrum miejsca pochówku zlokalizowano drewniany krzyż umocowany na kamieniu, z wrytym napisem „1900”. W Dzierzbi oznaczono punkt postojowy, trasa przecinająca wieś osiąga 31,9 km. W miejscowości można spacerować starą aleją kasztanowo – wiązową, która stanowi największą atrakcję regionu. W pobliżu wsi znajduje się także Rezerwat Przyrody „Uroczysko Dzierzbia” ze ścieżką edukacyjną. Przy trasie ścieżki rowerowej znajduje się zbiornik retencyjny na rzece Dzierzbia, przed którą zlokalizowano tablicę informacyjną o Gminie Stawiski wraz z mapą szlaku rowerowego. Przed tablicą znajduje się ławostół, przy którym można odpocząć. Kolejnym punktem szlaku turystycznego „Kraina Mlekiem Płynąca” jest Skroda Mała, w której można podziwiać grób żołnierzy z I Wojny Światowej. Miejscowość ta zakańcza trasę szlaku, która przecina Gminę Stawiski, kolejnym punktem na trasie jest Skroda Wielka w Gminie Grabowo⁵³.

5.5. Infrastruktura techniczna i komunalna

Gmina Stawiski jest obszarem dobrze skomunikowanym, obsługę komunikacyjną terenu zapewniają drogi o charakterze: wojewódzkim, krajowym, gminnym, powiatowym. W zakresie dróg **wojewódzkich** zarządzanych przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku wyróżnić można:

- **DW 647** – trasa wzdłuż Województwa Podlaskiego: Dęby - Cieloszka – Kolno – Stawiski; droga ma długość 46 km;
- **DW 648** – na trasie Miastkowo – Przytuły; droga ma długość 39 km;
- **DW 668** – na trasie Piątnica Poduchowna – Przytuły – Radziłów – Osowiec – Twierdza; droga ma długość 52 km.

W ramach dróg o charakterze krajowym, które zapewniają komunikację z obszarem Gminy Stawiski wyróżnić można:

- **DK 63** – droga ta przecina 4 Województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, mazowieckie oraz lubelskie. Zapewnia dostęp do Gminy Stawiski od strony zachodniej. Początek trasy jest na granicy Polski i Obwodu Kaliningradzkiego. Droga krzyżuje się z trasą DK 61, łączy ona miejscowość Perły z Rosją, gdzie ma powstać na mocy porozumienia z rosyjskim rejonem prawdinskim przejście graniczne oraz z Białorusią (przejście Graniczne Sławatycze –Domczewo). Zarządcą drogi w obszarze Mazowsza jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.
- **DK 61** – droga ta bezpośrednio przecina obszar Gminy Stawiski. Długość trasy wynosi 257 km, natomiast w odcinku podlaskim – 129 km. Droga ta stanowi ważny szlak komunikacyjny łączący Warszawę z Augustowem. Zapewnia bezpośrednie połączenie z Miastem Stawiski dzięki obwodnicy Miasta S61 finansowanej ze środków strukturalnych Programu Rozwoju Polski Wschodniej. W ramach dalszej rozbudowy planowana jest inwestycja budowy obwodnicy Miasta Stawiski w ciągu drogi ekspresowej S61 od S8 (Ostrów Mazowiecka) - Łomża-Stawiski-Szczuczyn-Ełk - Suwałki - Budzisko - Granica Państwa (Kowno).

---

⁵³ www.tour.mazurskiemorze.pl [data dostępu: 16.09.2015].

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020
Urząd Miejski w Stawiskach

W ramach dróg gminnych można wyróżnić:

Tabela 8. Drogi gminne w Gminie Stawiski zarządzane przez Gminę

NUMER DROGI	TRASA	NUMER DROGI	TRASA
104521B	Dzięgiele – Romany	104548B	Stawiski – Sokolicha – Dzierzbia
104522B	Zabiele - Konopki	104549B	Barzykowo – Skroda Mała
104523B	Michny – Tafiły – Stawiski	104551B	Kuczyny – Konopki B.
104524B	Tafiły – Rogale	104552B	Skroda Mała – Wiszowate
104525B	Rogale – Cedry	104553B	Skroda Mała – Koziki
104526B	Chmielowo – Barzykowo	104554B	Sokoły – Ramoty
104527B	Sokoły – Mieszolki – Lisy	104555B	Ramoty – Grzymki
104528B	Żelazki – Mieczki – Pieniążki	104556B	Mieczki – Cwaliny- 1830B
104529B	Jurzec Włociański – Dobrzyjałowo – Cydzyn	104557B	Mieczki- Jurzec Szlachecki
104530B	Cedry – Rostki – DW648	104558B	Jurzec Szlachecki – Cwaliny – Rostki
104531B	Mieczki – Rostki	104559B	Jurzec Włociański – Karwowo
104532B	Karwowo – Zalesie – Wysokie Małe	104560B	Jurzec Włociański- Łojewek
104533B	Zalesie – DK61	104561B	Jurzec Włociański – Kobylin
104534B	Karwowo – DK61	104562B	Wysokie Małe – Kołaki- Wietrzychowo
104535B	1856B – Grabówek- 1857B	104563B	Karwowo- Grabówek
104536B	Stawiski – Budy Poryckie	104564B	Zaborowo- Józefowo
104537B	Stawiski – Budy Stawiskie	104565B	Zaborowo- Kołaki- Wietrzychowo
104538B	Poryte – Budziski	104566B	Ignacewo- Poryte
104539B	Poryte – Poryte Małe	104567B	Wilczewo – Poryte
104540B	Dzierzbia – DW648	104568B	Hipolitowo – Wilczewo
104541B	Dzięgiele – Sokoły	104569B	Poryte – Józefowo
104542B	Dzięgiele – Kurkowo	104570B	Budziski – Korzeniste
104543B	Dzięgiele – Rosochate	104571B	Dzierzbia (Kolonja- Rosochacz)
104544B	Dzięgiele – Tafiły	104572B	Ignacewo – Józefowo
104545B	Zabiele – DK61	104573B	ul. 550-lecia Stawisk
104546B	Michny – Kurkowo	104574B	ul. Długa
104547B	Chmielowo – Sokolicha	104575B	ul. Furmańska
104578B	ul. Kościuszki	104576B	ul. Kossaka
104579B	ul. Krótka	104577B	ul. Kościelna
104580B	ul. Krzywe Koło	104587B	ul. Reymonta
104581B	ul. Niecała	104588B	ul. Sadowa
104582B	ul. Ogrodowa	104589B	ul. Smolniki
104583B	ul. Parkowa	104590B	ul. Spokojna
104584B	ul. Steczkowskiego	104591B	ul. Strażacka

NUMER DROGI	TRASA	NUMER DROGI	TRASA
	Stanisława		
104585B	ul. Pocztowa	104592B	ul. Utrata
104586B	ul. Projektowana	104593B	ul. Wiejska
104594B	ul. Witosa	104595B	ul. Źródłowa
104596B	ul. Łomżyńska		

Źródło: UM Stawiski.

W ramach dróg powiatowych leżących na terenie Gminy Stawiski, zarządzanych przez Starostwo Powiatowe w Kolnie (Powiatowy Zarząd Dróg w Kolnie) można wyróżnić:

Tabela 9. Drogi powiatowe będące w zarządzie powiatowym

NUMER DROGI	TRASA
1821B	Stawiski (ul. Polowa) – Rogale – Sokoły – Romany – Wilamowo - Słucz
1827B	Ławsk – Gnatowo – Kurkowo – Romany
1829B	Romany do drogi nr 648
1830B	Stawiski- Jurzec Wł. – Kossaki – Jedwabne
1831B	Lisy – Rostki do drogi 1830B
1832B	Rostki – Mieczki -Sucholaszczki
1855B	Kobylin – Wysokie Wielkie – Rogienice Piaseczne do drogi nr 1895B
1856B	Poryte Szlacheckie – Hipolitowo – Budy Poryckie – Budy Stawiskie do drogi nr 61
1857B	Budy Poryckie – Ignacewo – Zaborowo – Karwowo do drogi nr 61
1858B	Poryte Wł. – Rudka – Dzierzbia do drogi nr 647
1860B	Rudka – Zaskrodzie – Wścieklice do dr. nr 647
1863B	Kuczyny – Barzykowo
1864B	Wiszowate – Skroda Wielka – Skroda Mała do dr. nr 647
2663B	Stawiski, Plac Wolności

Źródło: www.bip.st.kolno.wrotapodlasia.pl.

W ramach remontów dróg powiatowych w Gminie Stawiski, będących z zarządzie Starostwa Powiatowego w Kolnie w latach 2009-2011, wykonano kosztowną inwestycję przebudowy drogi powiatowej nr 1856B na trasie Poryte Szlacheckie – Hipolitowo – Budy Poryckie – Budy Stawiskie do drogi krajowej nr 61; w ramach inwestycji przebudowano odcinek drogi o długości 6828m. Zadanie było realizowane w ramach rządowego „Programu przebudowy dróg lokalnych 2009-2011”⁵⁴.

W 2010 roku Gmina Stawiski przejęła w Zarząd od Powiatu Kolneńskiego następujące drogi, które przecinają obszar badanej Gminy: nr 1829B na trasie Romany – Ramoty – do granicy Gminy Stawiski; nr 1863B na trasie od drogi krajowej 61 – Kuczyny – Barzykowo; nr 1864B na trasie od drogi wojewódzkiej 647 – Skroda Mała – do granicy Gminy Stawiski; nr 1858B na trasie od drogi wojewódzkiej 647 – do drogi wojewódzkiej 648⁵⁵.

⁵⁴ www.powiatkolno.pl [data dostępu: 05.09.2015].

⁵⁵ www.bip.stawiski.pl [data dostępu: 05.09.2015].

Dodatkowo, w ramach poprawy jakości gminnej infrastruktury komunikacyjnej w poprzednim planowaniu strategicznym zakładano zadania:

- 2008: przebudowa ulic Pocztowa, Reymonta, Witosa i Nowoprojektowana, Ogrodowa, Furmańska, Niecała, Krzywe Koło, Kossaka;
- 2008-2009: Rostki – Żelazki – Rostki – Cedry; Kobylin – Wysokie Małe – Wysokie Duże, ul. Projektowana; DK61 - Zabiele – Konopki, DK61 – Dzięgiele – Trafiły, Rogale, Sokoły, Mieszolki – Lisy; Poryte: przebudowa ulic Strażackiej, Paszki;
- 2009-2010: przebudowa ulicy Długiej; drogi w Skrodzie Małej;
- 2010: przebudowa - drogi Budy Poryckie – Wilczewo – Ignacewo – Zaborowo (Stawiski); drogi w Barzykowie; drogi nr 104529B Jurzec Włociański – Dobrzyjałowo; ulicy Małopolskiej (Poryte); ulic Źródłowej, Wiejskiej, (Stawiski);
- 2011-2013: przebudowa - ulic Kościelnej, Krótkiej, Kościuszki (Stawiski); drogi nr 104558B Jurzec Szlachecki – Cwaliny – Rostki⁵⁶.

Zgodnie z założeniem w roku 2008 wykonano projekty ulic: Projektowana, Ogrodowa, Furmańska, Krzywe Koło, Kossaka, Witosa. W latach 2009-2010 dokonano przebudowy ulic: Pocztowa, Reymonta, Nowoprojektowana i Długiej oraz wykonano projekty ulic: Kościelna i Droga Zalesie. W 2013 roku przygotowano niezbędną dokumentację ulic: Kościuszki, Źródłowa, Krótka i Wiejska. Natomiast rok później przebudowano drogi gminne – Dzierzbia oraz Zaborowo, dodatkowo zmieniono nawierzchnię poboczy w granicach istniejącego pasa drogowego w miejscowościach Lisy, Zalesie, Wysokie Małe, Skroda Mała. Ponadto w 2014 roku dokonano przebudowy ulic: Kościuszki, Krótkiej, Wiejskiej, Źródłowej. W I półroczu 2015 roku wykonano dokumentację projektową przebudowy drogi gminnej Zabiele – Konopki Monety oraz utwardzenia poboczy w obszarach wiejskich Gminy Stawiski.

Komunikacją na terenie Gminy zajmuje się również PKS w Łomży⁵⁷, który organizuje przewozy pasażerskie na trasie Łomża – Stawiski:

- Łomża - Piątnica Poduchowna - Marianowo - Budy Czarnockie - Stary Cydzyn - Kisielnica - Górki-Sypniewo - Kobylin - Zalesie - Karwowo – Stawiski;
- Łomża - Piątnica Poduchowna - Marianowo - Budy Czarnockie - Stary Cydzyn - Kisielnica - Górki-Sypniewo - Kobylin - Zalesie - Karwowo - Stawiski - Chmielewo - Dzierzbia - Poryte Małe - Hipolitowo - Budy Poryckie - Budy Stawiskie - Grabówek - Stawiski - Rostki - Cedry - Lisy - Bagienice - Ramoty - Romany - Sokoły - Rogale – Stawiski.

Na terenie miejscowości Stawiski w zakresie komunikacji elektronicznej działają: Telekomunikacja Polska S.A., MNI S.A. i operatorzy telefonii komórkowej. Sieć energetyczna w Gminie Stawiski podlega Zakładowi Energetycznemu S.A. z siedzibą w Białymstoku i oddziałem w Stawiskach. Zasilanie odbywa się z istniejącej stacji transformatorowej RS 15/15 KV w Mieście Stawiski. Ponad 30% sieci SN i NN zostało zakwalifikowane do konieczności modernizacji. Prąd dostępny jest wyłącznie w obszarze Miasta, w 2013 roku w Gminie Stawiski odnotowano 779 Odbiorców energii elektrycznej oraz zużycie na poziomie 1580 MWh⁵⁸. Względem roku 2012 odnotowano wzrost liczby użytkowników o 4 użytkowników. W Mieście obecnie nie występują obiekty wykorzystujące alternatywne źródła energii.

---

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ www.rozklady.com.pl [data dostępu: 16.09.2015].

⁵⁸ Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2015 został ogłoszony przetarg na wykonanie mikroinstalacji prosumenckich na terenie Gminy Stawiski. Wyłonionym wykonawcą jest Przedsiębiorstwo z Łowicza – ECO – THERM. Przedmiot zamówienia obejmuje:

- wykonanie projektów oraz montaż na potrzeby indywidualnych gospodarstw domowych: 38 sztuk kolektorów słonecznych oraz 6 sztuk zestawów pomp ciepła – w tym: 3 gruntowe oraz 3 powietrzne;
- wykonanie 3 sztuk dokumentacji geologicznej na potrzeby instalacji gruntowych pomp ciepła⁵⁹.

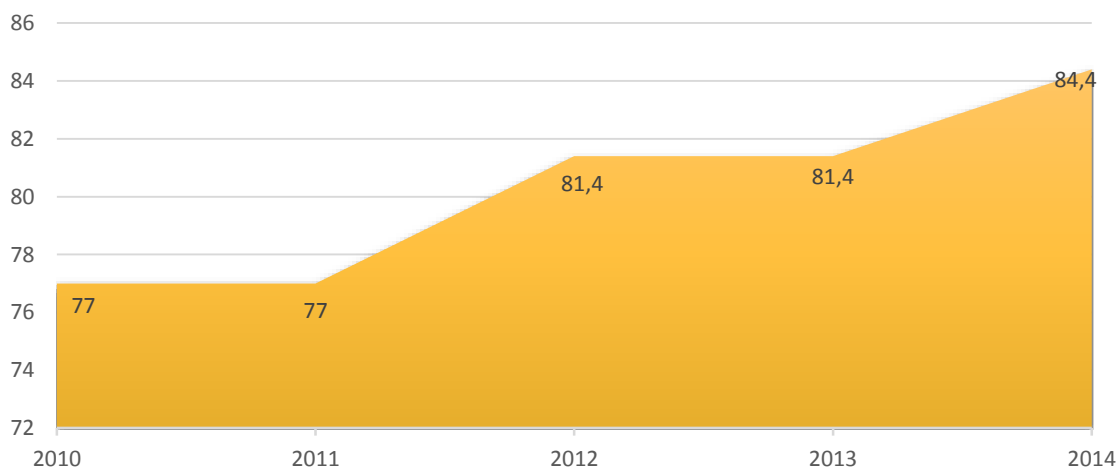
Mieszkańcy Gminy Stawiski nie mają dostępu do gazu sieciowego w obszarze miejsca zamieszkania. Wykorzystywany jest gaz butlowy propan-butan.

Zaopatrzenie w wodę w Gminie Stawiski dobywa się z własnych ujęć i stacji wodociągowych:

- Miasto Stawiski – 2 studnie głębinowe i stacja wodociągowa; przecina miejscowości: Budy Poryckie, Budy Stawiskie, Poryte Włociańskie, Poryte Szlacheckie, Dzierzba, Zaborowo, Ignacewo, Hipolitowo i Wilczewo;
- wodociąg wiejski Karwowo – 2 studnie głębinowe + stacja wodociągowa;
- wodociąg wiejski Sokoły – studnia głębinowa + stacja wodociągowa; przecina miejscowości: Mieszkołki, Lisy, Żelazki, Mieczki, Rostki, Cwaliny, Jurzec Szlachecki, Cedry, Jurzec Włociański, Rogale, Dziegiele, Kuczyny, Michny, Romany, Ramoty, Zabiele i Trafiły;

Długość sieci wodociągowej w Gminie Stawiski w 2014 roku wyniosła 84,4 km. Zarejestrowano 741 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W 2014 roku za pomocą wodociągu dostarczono do Mieszkańców 206,2 dam³ wody.

Wykres 10. Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej [w km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

⁵⁹ www.komunikaty.pl [data dostępu: 16.09.2015].

W 2012 roku zrealizowano projekt „Budowa wodociągu relacji Poryte-Budziski” finansowany z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Działanie 321 – Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej. W ramach programu wykonano sieć wodociągową we wsi Budziski o długości 4,45 km.

Zgodnie ze wskaźnikiem zwodociągowania Gmin opracowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na koniec 2012 roku Gmina Stawiski była zwodociągowana w 72,60%, w obszarze miejskim – 85,44% i wiejskim – 64,97%⁶⁰.

W 2014 roku w Gminie Stawiski funkcjonowało 10 km czynnej sieci kanalizacyjnej, zamontowanych było 332 przyłącza, które prowadziły do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W 2013 roku z sieci kanalizacyjnej w Mieście korzystało 1931 Odbiorców. W tym samym roku odprowadzono 46 dam³ ścieków⁶¹. Na podstawie powyższego można sądzić, że niemal cała powierzchnia Miasta jest skanalizowana. W Gminie Stawiski, zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w 2013 roku znajdowało się 630 zbiorników bezodpływowych na nieczystości.

W Mieście Stawiski funkcjonuje także oczyszczalnia ścieków, która została oddana do użytku w 1993 roku. Zlokalizowana jest na ulicy Ogrodowej w Stawiskach, obsługuje obiekty znajdujące się na terenie Miasta Stawiski przyjmuje na punkcie zlewnym ścieki dowożone, które są dostarczane przez ZGKiM w Stawiskach. Na oczyszczalni ścieków odprowadzane są głównie ścieki socjalno-bytowe.⁶²

W ramach odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Stawiski wpis do rejestru działalności regulowanej w tym zakresie posiada 10 Przedsiębiorstw: MPO Sp. z o.o. w Białymstoku, Staubach Sp. z o.o. w Warszawie, Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Czyścioch” Sp. z o.o. w Białymstoku, Zakład Usługowy „WINPOL” S.C. Lech Jan Wiśniewski, Wiesława Wiśniewska w Łomży, MPK Pure Home Sp. z o.o. Sp. k. w Ostrołęce, Usługi Komunalne „BŁYSK” Marianna Marczyk w Zambrowie, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Kolnie Sp. z o.o., Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach, Przedsiębiorstwo Usługowo Asenizacyjne „ASTWA” Sp. z o.o. w Białymstoku, KOMA Sp. z o.o. Sp. k. w Ełku.

Od 2013 roku odbiór odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie od właścicieli nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Stawiski realizowane jest przez następujące Przedsiębiorstwa:

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Kolnie;
- Staubach Sp. z o.o. w Warszawie.

Odpady komunalne z obszaru Gminy odbierane są w postaci zmieszanej. W obszarze nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Wszystkie odpady nieselektywnie zbierane przekazywane są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Czartorii. Natomiast zbiórka selektywna odbywa się w systemie dzielonym na: szkło, tworzywa sztuczne oraz papier. Na terenie Miasta Stawiski zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów

---

⁶⁰ Informacja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Wskaźnik zwodociągowania Gmin na koniec 2012 roku. Dane dla Województwa Podlaskiego.

⁶¹ Bank Danych Lokalnych GUS.

⁶² www.bip.stawiski.pl [data dostępu: 16.09.2015].

Komunalnych – PSZOK, który utworzony i obsługiwany jest przez firmę odbierającą odpady. Z danych wynika, że ponad 92% Mieszkańców Gminy zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów komunalnych.

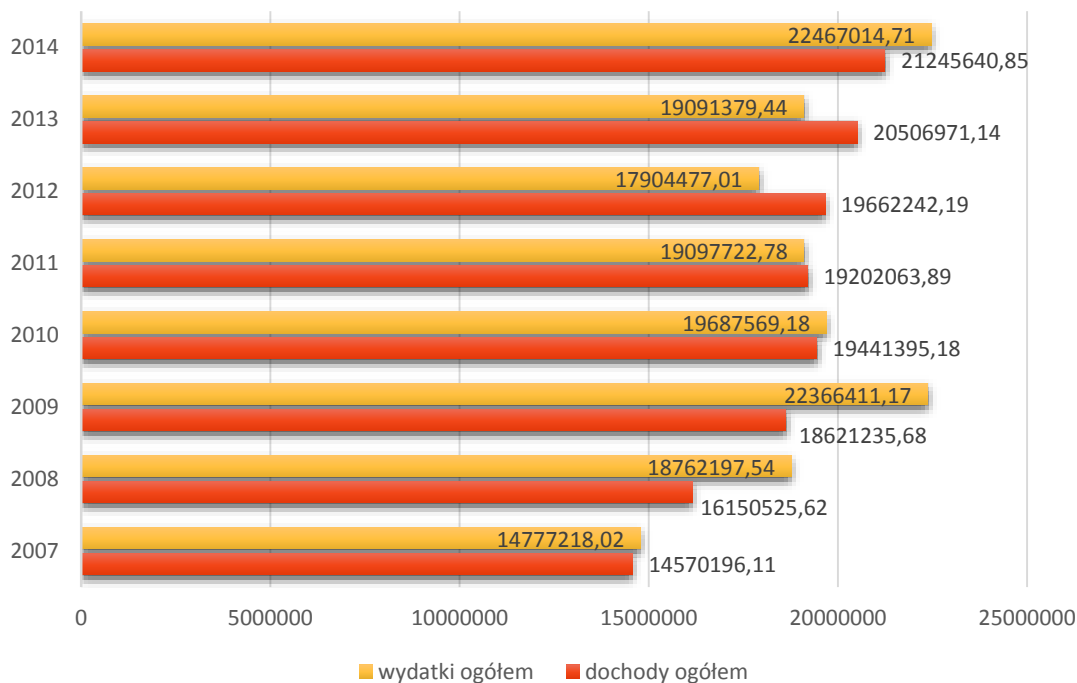
Ze sprawozdania wynika, że w roku 2014 z terenu Gminy Stawiski zebrano 787,4 ton odpadów zmieszanych, odpowiednio – 398,5 ton z Miasta oraz 388,9 ton z obszaru wiejskiego. Masa odpadów poddanych recyklingowi, które pochodziły z selektywnej zbiórki oraz z procesu oddzielenia ze strumienia zmieszanych wyniosła 120,2 ton. Łączna masa odpadów, które ulegają biodegradacji, a które nie zostały przekazane do składowania w 2014 roku wyniosła 6,7 tony. Natomiast Gmina osiągnęła wymagany poziom recyklingu osiągając poziom 23,1%, wobec założonego – 14%⁶³.

Hydrofonie, studnie, oczyszczalnia ścieków, sieć wodociągowe i kanalizacyjne i wysypisko śmieci w Gminie Stawiski są w zarządzie Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Stawiskach.

5.6. Zarządzanie

Poniższe opracowanie zawiera analizę danych statystycznych pochodzących z Banku Danych Lokalnych GUS oraz wykazu „Wydatki inwestycyjne. Wydatki na finansowanie inwestycji od 2005 roku” uzyskanego bezpośrednio z Urzędu Miejskiego w Stawiskach. Obserwacja okresu 2007-2014 umożliwi uwzględnienie bieżących wydatków oraz opracowanie studium wykonalności zadań założonych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013.

Wykres 11. Struktura wydatków i dochodów ogółem w Gminie Stawiski [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

⁶³ Roczna Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Gminy Stawiski za 2014 rok, Stawiski, 30 kwietnia 2015.

Od roku 2007 dochody Gminy sukcesywnie wzrastają, konotuje to wzrost kwoty wydatkowanej z budżetu Gminy. W 2014 roku wydatkowano 22467014,71 zł, co stanowi najwyższą wydatkowaną kwotę od roku 2007. Najniższy dochód Gminy odnotowano w roku 2007.

Dochody majątkowe w 2007 roku wyniosły 597363,66 zł, w przeliczeniu na Mieszkańca - 2218,02 zł. W 2007 roku wykonano 2 projekty przebudowy: projekt ulicy Projektowanej za kwotę 2000,00 zł oraz ulic Furmańskiej oraz Ogrodowej warty 9900,00 zł. Dodatkowo, dokonano aktualizacji wcześniej opracowanego projektu ulic: Pocztowej, Reymonta oraz Witosa za kwotę 1688,00 zł. W 2007 roku dokonano przebudowy: dróg gminnych – Parkowa, Sadowa, Spokojna, Steczkowskiego oraz droga Karwowo; nawierzchni ulicy Utrata oraz ulic Furmańskiej i Ogrodowej – na ten cel wydatkowano: 259578,46. Ponadto wykonano projekt budowy kompleksu rekreacyjno – sportowego (50002,92 zł); zakupiono mikrobus ze środków PFRON (90000,00 zł); dokonano modernizacji hydroforni Stawiski i oczyszczalni ścieków (124512,29); wybudowano sieć kanalizacji przy ulicy Sadowej wraz z przyłączem wodociągowym doprowadzonym do cmentarza parafialnego w Romanach (27517,14 zł).

W 2008 roku dochody majątkowe Gminy wyniosły 280548,01 zł. Największy przychód zapewniły działy: rolnictwo i łowiectwo (528917,85 zł); dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (2337530,63 zł); pomoc społeczna (2893104,18 zł) oraz edukacyjna opieka wychowawcza (612935 zł). Dochód na Mieszkańca wyniósł 2476,69 zł, względem poprzedniego roku można mówić o wzroście dochodu.

W 2008 roku wykonano projekty ulic: Projektowanej, Ogrodowej, Furmańskiej, Krzywe Koło, Kossaka oraz Witosa za kwotę 562315,34 zł. We wskazanej kwocie uwzględniono koszt projektu, robót budowlanych oraz zatrudnienie inspektora nadzoru. W ramach prac wykonanych w zakresie infrastruktury komunikacyjnej wykonano aktualizację kosztorysu i studium wykonalności na ulice: Pocztową, Reymonta oraz Witosa. Ponadto dokonano realizacji zadań z następujących sektorów:

- „administracja publiczna” – remont budynku Urzędu Miejskiego w Stawiskach (29890,00 zł);
- „bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” – zakup samochodu bojowo-gaśniczego dla OSP Stawiski (360000,00 zł);
- „oświata i wychowanie” – wydatkowano na zadania inwestycyjne 46640,00 zł – wykonanie studium wykonalności i jego aktualizacja na zadanie „Budowa hali sportowej w Stawiskach”, dofinansowanie do zakupu mikrobusa;
- „pomoc społeczna” – zakup sprzętu komputerowego (3500,00 zł);
- „gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – zakup stacji odwadniania osadu na oczyszczalnię oraz budowa kanalizacji i wodociągu w ulicy Łomżyńskiej (335660,00 zł).

Zgodnie z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013 wykonano zadania z zakresu:

- planowania zadań w obszarze rozwoju społecznego: Siedziba Urzędu Miejskiego w Stawiskach – remont;
- planowania zadań w obszarze rozwoju infrastrukturalnego: Kanalizacja przy ulicy Łomżyńskiej, Urządzenie mechanicznego odwadniania osadu; przebudowa dróg i ulic gminnych;

- planowania pozostałych zadań Gminy: Budowa Kompleksu Rekreacyjno-Sportowego w Stawiskach; Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego.

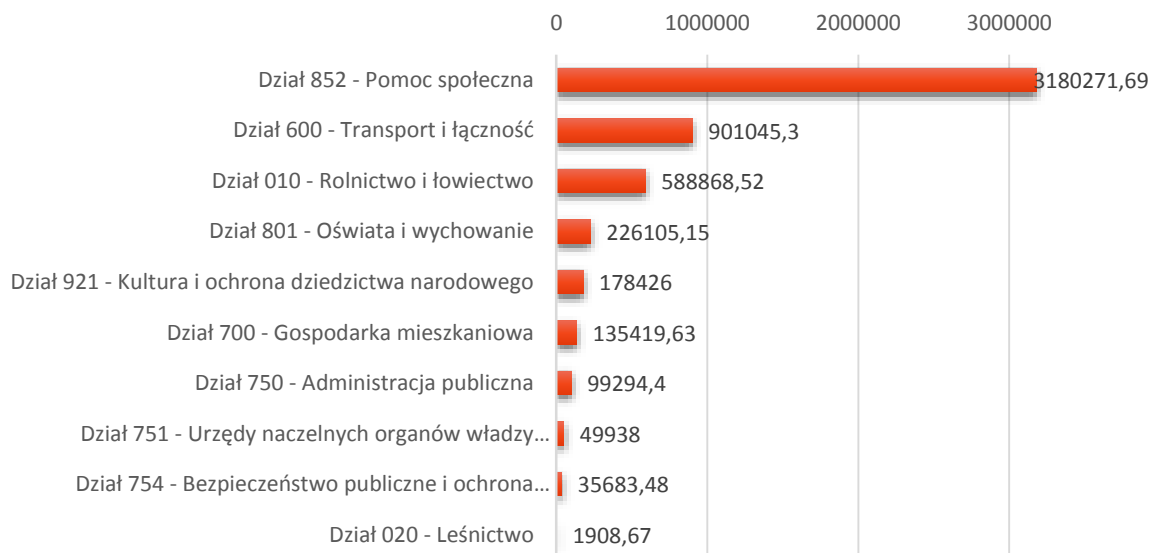
Dochód w Gminie Stawiski w 2009 roku wyniósł ogółem 1466227,34 zł (na Mieszkańca 2879,87 zł). Względem poprzedniego roku, w 2009 roku zwiększyły się dochody pochodzące z „rolnictwa i łowiectwa” o 672814,73 zł. W 2009 roku działały: działalność usługowa, informatyka, ochrona zdrowia, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego nie przyniosły dochodu w budżecie Gminy. Natomiast, analizując okres 2009-2014, w 2009 roku – jako jedynym roku w badanym czasie – wystąpił przychód z sektora „kultura fizyczna i sport” (666000,00 zł).

W 2009 roku dokonano przebudowy ulic na terenie Miasta: Pocztowa, Reymonta, Nowoprojektowana oraz Długa za kwotę 1709271,07 zł. Ponadto wykonano projekty ulic: Kościelna, Droga Zalesie (15000,00 zł). W 2009 roku dokonano remontu budynku GOK za kwotę 229360,00 zł oraz zrealizowano program budowy boiska „Orlik 2012” (1294029,80 zł).

Względem zadań założonych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013 wykonano zadania w ramach obszarów:

- planowania zadań w obszarze rozwoju społecznego: Modernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury;
- planowania zadań w obszarze rozwoju infrastrukturalnego: przebudowa dróg i ulic gminnych;
- planowania pozostałych zadań Gminy: Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Stawiskach – urządzenie boiska szkolnego.

Wykres 12. Dochód w Gminie Stawiski w poszczególnych działach Klasyfikacji Budżetowej w 2010 roku [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2010 roku dochody majątkowe Gminy Stawiski wyniosły 1184187,05 zł, na Mieszkańca przypadało 2945,22 zł. W tym samym roku uzyskano 5581122,5 zł dotacji ogółem (celowe + dotacje §§ 200, 620). W ramach uzyskanej kwoty 1073413,96 zł stanowiło dotacje inwestycyjne, których wydatkowanie przeznaczono na planowane inwestycje w obszarze Gminy. Dochody własne Gminy wyniosły 3379067,68 zł. Działy: działalność usługowa, informatyka, ochrona zdrowia, kultura fizyczna i sport nie przyniosły żadnego przychodu w budżecie Gminy Stawiski. Uzyskany dochód w podziale na Sektory Klasyfikacji Budżetowej przedstawiono na wykresie powyżej.

W 2010 roku wykonano projekty dróg za kwotę 44937,00 zł oraz zadanie „Przebudowa ulic w Mieście Stawiski” (403124,71 zł). Dodatkowo, z dochodów majątkowych Gminy 473809,01 zł przeznaczono na dotowanie zadania „Budowa systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla Miasta Łomża i okolicznych Gmin”. W 2010 roku wykonano niezbędną dokumentację na rozbudowę Szkoły Podstawowej w Stawiskach za kwotę 65270,00 zł.

Względem zadań założonych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013 wykonano zadania w ramach obszarów:

- planowania zadań w obszarze rozwoju społecznego: Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Stawiskach – Remont części budynku szkoły „dobudówka”; Odnowa placu apelowego, itp.
- planowania zadań w obszarze rozwoju infrastrukturalnego: przebudowa dróg i ulic gminnych;

W 2011 roku dochody majątkowe Gminy Stawiski wyniosły 1518642,43 zł, na Mieszkańca przypadało 2929,82 zł. Wydatki majątkowe Gminy przeznaczone były na:

- dotację na zadanie „Budowa systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla Miasta Łomża i okolicznych gmin” (315872,68 zł);
- zakup motopompy do OSP Stawiski (4722,84 zł);
- zadanie „Rekultywacja składowiska odpadów innych niż ciecze” (274839,98 zł), które zakładane było w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013.

Z uwagi na powyższe można sądzić, że zrealizowano zadanie z obszaru planowania zadań w obszarze rozwoju infrastrukturalnego: Zamknięcie i rekultywacja gminnego składowiska odpadów komunalnych.

W 2012 roku odnotowano znaczny spadek w wysokości dochodów majątkowych Gminy, wyniosły one 96745,60 zł, na Mieszkańca przypadało 3024,96 zł. Dochody własne w tym roku wyniosły 4571939,71 zł. Największy przychód w majątku Gminy (ponad 100000 zł) przyniosła działalność w sektorach: rolnictwo i łowiectwo, gospodarka mieszkaniowa, administracja publiczna, oświata i wychowanie, pomoc społeczna, edukacyjna opieka wychowawcza. Brak dochodu odnotowano w działach: ochrona zdrowia, informatyka, bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, kultura fizyczna i sport. Wydatki majątkowe Gminy były skierowane na jedną inwestycję – wykonanie projektu rewitalizacji parku w Stawiskach (43050,00 zł).

W 2013 roku dochody majątkowe Gminy Stawiski wyniosły 393270,98 zł (3186,29 zł na Mieszkańca). W tym roku uzyskano 4513738,19 zł dotacji ogółem, z czego 171954,42 zł stanowiło część inwestycyjną. Osiągnięto wysoki przychód w majątku Gminy z sektora „rolnictwo i łowiectwo” (842652,36 zł). W 2013 roku wydatki majątkowe przeznaczono na:

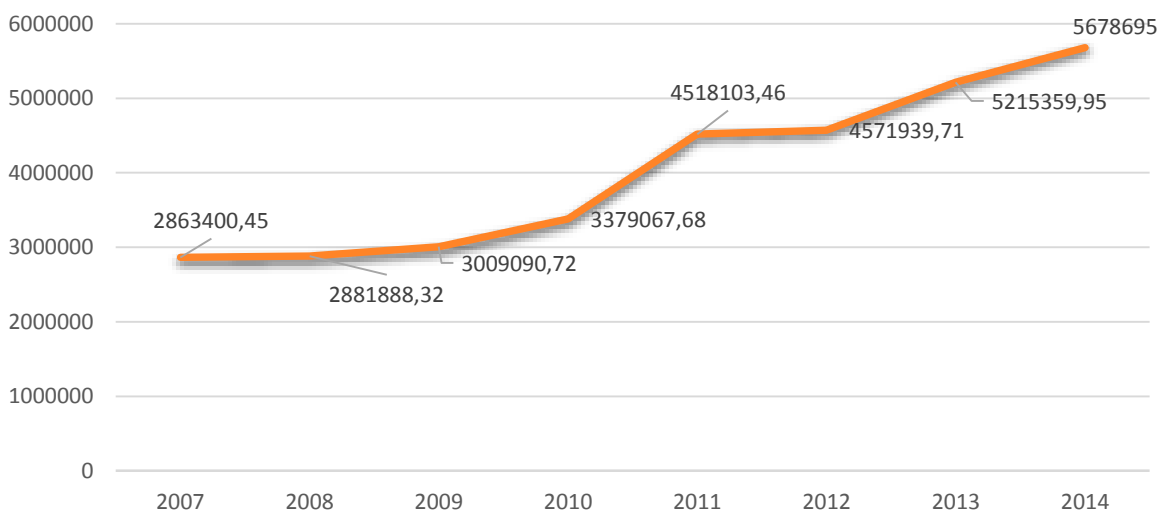
- wykonanie dokumentacji na ulice: Kościuszki, Źródłowa, Krótka i Wiejska za kwotę 18400,00 zł;
- wykonanie dokumentacji na zadanie „Utworzenie Centrum Rekreacyjnego w Stawiskach” za kwotę 1845,00 zł;
- zakup kserokopiarki do SP Stawiski za kwotę 5000,00 zł;
- zakup zestawów komputerowych z projektu „Idziemy po rozwój” za kwotę 7822,080.

Względem zadań założonych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013 wykonano zadania w ramach obszarów:

- planowania zadań w obszarze rozwoju infrastrukturalnego: przebudowa dróg i ulic gminnych;
- planowania pozostałych zadań Gminy: Budowa Kompleksu Rekreacyjno-Sportowego w Stawiskach.

W 2014 roku, w skali lat 2007-2014, odnotowano najwyższą wartość dochodów majątkowych w Gminie - 479319,77 zł. Dochód na Mieszkańca wyliczono jako 3338,41 zł, wzrost względem 2007 roku o 1120,39 zł. Od tego roku dochód pochodzi również z sektora informatycznego, co można powiązać z rozwojem społeczeństwa informatycznego w Województwie Podlaskim. Względem 2013 roku spadły przychody z rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa, transportu i łączności, gospodarki mieszkaniowej, działalności usługowej, pomocy społecznej, edukacji i opieki wychowawczej, co można powiązać z pewnym trendem na najbliższe lata. Natomiast w 2014 roku, względem poprzednich lat, odnotowano wzrost dochodu w budżecie Gminy w dziedzinach: kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, oświata i wychowanie, bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska. W 2014 roku odnotowano najwyższe dochody własne Gminy Stawiski względem poprzednich lat (5678695,00 zł).

Wykres 13. Dochody własne Gminy Stawiski w latach 2007-2014 [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2014 roku wydatki majątkowe Gminy Stawiski wyniosły 2693576,73 zł i przeznaczone były na realizację następujących inwestycji:

- wykonanie przyłącza wodociągowego w miejscowości Cedry – 7491,50zł;
- przebudowa drogi gminnej Dzierzbia – 85508,42zł;
- przebudowa drogi gminnej Zaborowo (Grabówek) – 609330,40zł;
- przebudowa dróg gminnych polegająca na zamianie nawierzchni poboczy w granicach istniejącego pasa drogowego w miejscowościach: Lisy, Zalesie, Wysokie Małe, Skroda Mała – 356241,28zł;
- przebudowa ulicy Kościuszki – 85855,72zł;
- przebudowa ulicy Krótkiej – 150324,98zł;
- przebudowa ulicy Wiejskiej – 196938,95zł;
- przebudowa ulicy Źródłowej – 88229,06zł;
- zakup i montaż wiat przystankowych na terenie Gminy – 74503,84zł;
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – 99700,06zł (budynek UM – 62862,70zł, budynek przy ulicy Polowej 21 – 36837,36zł);
- przebudowa pokrycia dachu na budynku OSP Jurzec Włociański – 29897,00zł;
- urządzenie placu zabaw w Stawiskach – dokumentacja – 3075,00zł;
- utworzenie miejsca spotkań Mieszkańców Barzykowa – 8025,75zł;
- zagospodarowanie centrum wsi Mieczki Sucholaszczki – 76702,52zł;
- utworzenie centrum rekreacyjnego w Stawiskach – 124185,19zł;
- wykonanie klimatyzacji w budynku GOKiS w Stawiskach – 14680,00zł;
- dokumentacja projektowa – droga Ignacewo – 3000,00zł;
- zakup samochodu specjalnego do OSP Karwowo – 40000,00zł;
- zakup autobusu przeznaczonego do przewozu osób niepełnosprawnych zamieszkujących gminę Stawiski” (autobus z ilością miejsc: 19+1)– 274100,00zł;
- zakup sprzętu komputerowego w ramach projektu „Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności Województwa Podlaskiego – część II” – 138279,06zł;
- dotacja dla GOKiS w Stawiskach na zadania „Modernizacja świetlicy w Dziegielach” i „Rozbudowa, przebudowa i modernizacja świetlicy w Jurcu Szlacheckim” – 221508,00zł;
- dotacja dla OSP w Stawiskach na dofinansowanie do realizacji projektu „W zdrowym ciele zdrowy duch – Siłownia Plenerowa w Stawiskach” – 6000,00zł;
- Oświetlenie i okotowanie sceny w GOKiS - 24825,09 zł;
- Impreza „7 Gmin w Jednej Krainie” - 43977,75zł;

Analizując okres 7 lat (2007-2014) wzrost dochodów najbardziej zarysował się w poszczególnych sektorach Klasyfikacji Budżetowej:

- rolnictwo i łowiectwo;
- informatyka;
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska;
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Natomiast największe spadki w kwotach dochodowych w budżecie Gminy odnotowano w obszarach:

- transport i łączność;

- gospodarka mieszkaniowa;
- urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa;
- edukacyjna opieka wychowawcza.

Powyższe stanowi o pewnych trendach rozwojowych Gminy Stawiski.

6. Identyfikacja podstawowych problemów⁶⁴

Na podstawie dokonanej analizy danych zastanych opracowano podstawowe problemy Gminy Stawiski występujące w ramach poszczególnych aspektów:

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO
<ul style="list-style-type: none">
• istnienie produktów azbestowych;
• niewielkie złoża kruszywa naturalnego;
• występowanie zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego;
• niski gatunek występujących gleb;
SFERA SPOŁECZNA
<ul style="list-style-type: none">
• spadek liczby ludności;
• starzenie się społeczeństwa;
• bezrobocie; niska dynamika rynku pracy;
• najwyższy odsetek bezrobotnych w grupach: absolwentów szkół; osób bez kwalifikacji oraz osób do 30 roku życia;
• niska aktywność zawodowa Mieszkańców;
• niski odsetek osób uprawnionych do zasiłku;
• brak oferty skierowanej do osób niepełnosprawnych (zawodowa, społeczna).
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
<ul style="list-style-type: none">
• rosnące potrzeby remontowo-modernizacyjne placówek oświatowych zarządzanych przez Gminę;
• brak infrastruktury zawodowej dla osób niepełnosprawnych;
• brak placówek świadczących specjalistyczną pomoc w zakresie wspierania rodzin dysfunkcyjnych i rodzin w sytuacjach kryzysowych;
• niewystarczająca liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych dla najmłodszych dzieci;
• niedostateczna infrastruktura sportowa w okolicach szkół.
SFERA GOSPODARCZA
<ul style="list-style-type: none">
• brak infrastruktury turystycznej;
• brak rozwoju rekreacyjno – wypoczynkowej funkcji Miasta;
• brak bazy informacyjnej;
• niska opłacalność produkcji rolnej;
• brak rozwoju usług na rzecz rolnictwa;
• brak alternatywnych źródeł dochodów rolników poprzez rozwój agroturystyki;
• ograniczone wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego na rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;

⁶⁴ Problemy zostały zdefiniowane na podstawie analizy desk research zawartej w rozdziale „Analiza desk research”.

- duży udział ludności zatrudnionej w sektorze rolniczym;
- brak pozarolniczych miejsc pracy na terenach wiejskich;
- brak alternatywnych form zatrudnienia w działalności pozarolniczej;
- niski poziom inwestowania;
- brak terenów inwestycyjnych w obszarze Miasta;
- małe zainteresowanie Inwestorów zewnętrznym terenem Gminy;
- brak działań promocyjnych w zakresie promowania przedsiębiorczości w obszarze;
- brak ofert lokalizacyjnych dla Przedsiębiorców;
- brak odpowiedniego systemu ulg i preferencji dla Przedsiębiorców;
- niewystarczające wsparcie dla tworzenia i rozwoju średnich i małych Przedsiębiorstw;
- brak zakładów pracy chronionej, które zatrudniałyby osoby niepełnosprawne.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNALNA

- brak Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zarządzanego przez Gminę Stawiski;
- problem z usytuowaniem Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zarządzanego przez firmę odbierającą odpady – każdorazowo podczas przeprowadzanego przetargu;
- brak nowoczesnych systemów ogrzewania;
- brak nowoczesnych urządzeń pozyskiwania energii elektrycznej (OZE);
- brak możliwości zaopatrzenia w gaz przewodowy;
- brak możliwości zaopatrzenia obszarów wiejskich w energię elektryczną;
- niewystarczająca gospodarka kanalizacyjna na obszarach wiejskich;
- awaryjność systemu wodociągowego na terenach wiejskich;
- brak ścieżek rowerowych; brak warunków do ich powstania;
- brak infrastruktury mieszkaniowej o charakterze komunalnym, socjalnym oraz na podnajem;
- w obszarze Miasta brak terenów przeznaczonych na zabudowę mieszkaniową;
- brak internetu szerokopasmowego w obszarze Gminy;

Źródło: Opracowanie własne.

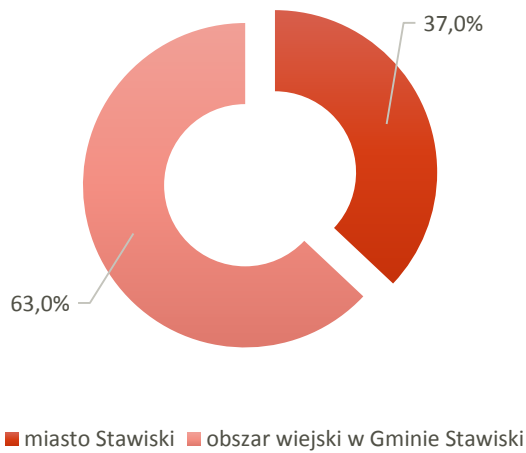
7. Wyniki badania terenowego PAPI

7.1. Dane demograficzne Uczestników badania

Badania terenowe przeprowadzono w okresie 1 września 2015 - 8 października 2015. W pomiarze uczestniczyło 362 Mieszkańców Gminy Stawiski, z czego 134 z Miasta Stawiski oraz 228 z obszarów wiejskich Gminy, zgodnie z zachowaniem rozkładu cechy „miejsce zamieszkania” populacji w próbie.

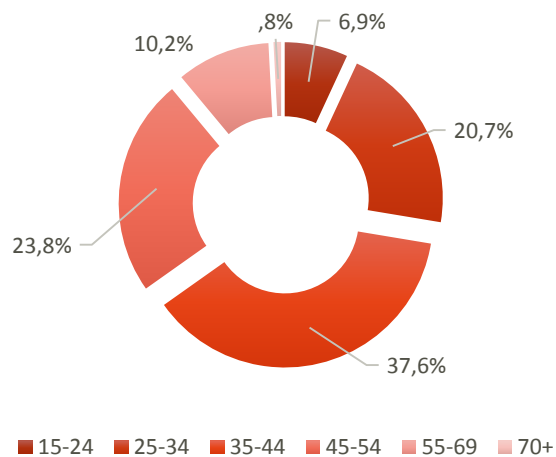
Wykres 14. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na miejsce zamieszkania [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Wśród Uczestników badania ponad 60% stanowiły kobiety (237; 65,5%). W próbie dominowały osoby w średnim wieku – 35-44 lat. Najmniej przebadano Respondentów w kohorcie wieku 70+ (3). W grupie badanych największy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem średnim (130), kolejno – z wyższym (97); zasadniczym zawodowym (78).

Wykres 15. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na wiek [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Tabela 10. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na wykształcenie [liczebność; %]

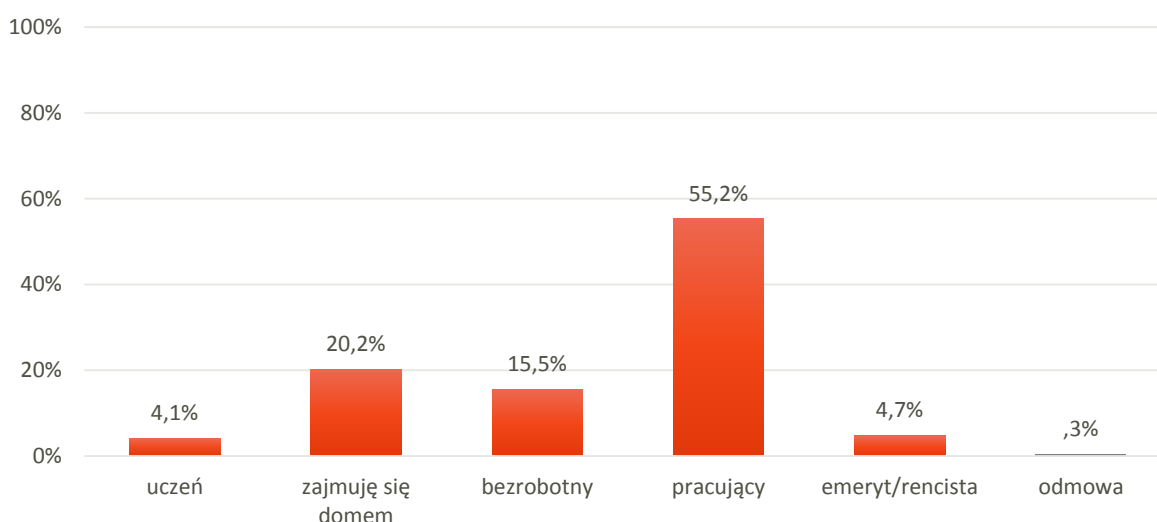
		Liczebność	w %
WYKSZTAŁCENIE	brak wykształcenia	6	1,7%
	podstawowe	33	9,1%
	gimnazjalne	6	1,7%
	zasadnicze zawodowe	78	21,5%
	średnie	130	35,9%
	wyższe	97	26,8%

		Liczebność	w %
	inne	1	,3%
	odmowa	11	3,0%
	ogółem	362	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Większość Uczestników badania była zatrudniona podczas trwania pomiaru (200). Ponad 50 osób (56) posiadało status bezrobotnego, natomiast 73 Respondentów zajmowało się domem, więc nie podejmowało żadnej pracy zarobkowej. Wśród osób pracujących najczęściej deklarowało wykształcenie wyższe i średnie. Najwięcej bezrobotnych odnotowano w kohorcie wieku 35 - 44, co ma odzworowanie w statystykach Gminy Stawiski. Odpowiedź „zajmuję się domem” była pospolitym wskazaniem Uczestników badania zamieszkujących tereny wiejskie Gminy Stawiski (64).

Wykres 16. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na status zawodowy [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

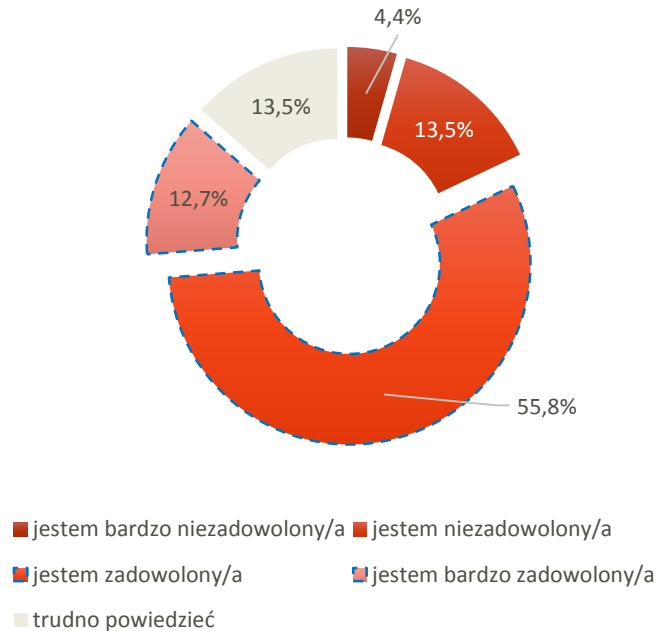
7.2. Opracowanie wyników

Uczestnictwo w pomiarze zakładało konieczność odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu. Arkusz składał się z 7 pytań właściwych o różnym charakterze – pytania zamknięte z opcją zaznaczenia odpowiedzi oraz otwarte – wymagające wpisania własnej odpowiedzi. Pierwsze 3 pytania odnosiły się do oceny sytuacji zastanej, natomiast kolejne do zaopiniowania aspektów związanych z rozwojem badanej Gminy. Kwestionariusz miał formę standaryzowaną, zgodnie z czym każdy Uczestnik badania otrzymał jednakowy arkusz. Na podstawie powyższego możliwe było przedstawienie wyników w postaci zagregowanej.

Zgodnie z uzyskanymi danymi, ponad połowa badanych (248) zadeklarowała zadowolenie z miejsca zamieszkania podczas realizacji pomiaru terenowego (suma odpowiedzi „jestem bardzo zadowolony/a”, „jestem zadowolony/a”). Jedynie 65 osób wyraziło swoje niezadowolenie z życia w obecnie zamieszkiwanej Gminie (suma odpowiedzi „jestem bardzo niezadowolony/a”, „jestem

zadowolony/a”). Nieco ponad 13% (49) uchyliło się od określenia swojego zadowolenia zaznaczając odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 17. Proszę ocenić zadowolenie z życia, w swoim miejscu zamieszkania [w %]

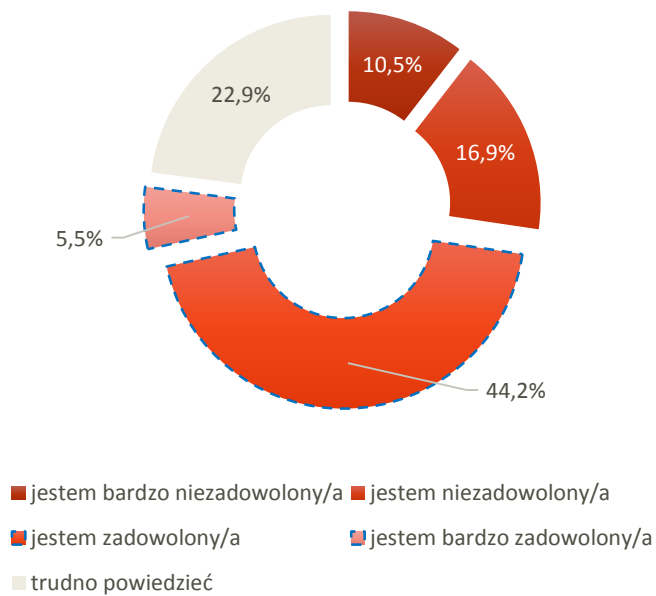

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Uczestników badania poproszono również o ocenę zmian zachodzących w Gminie Stawiski w czasie ostatnich 5 lat. Większość badanych zadeklarowała zadowolenie (180, suma odpowiedzi „jestem zadowolony/a”, „jestem bardzo zadowolony/a”). Natomiast osób, które wskazały wyłącznie odpowiedź „jestem bardzo zadowolony/a” (20) było, o niemal, połowę mniej od tych zaznaczających „jestem bardzo niezadowolony/a”. Aż 83 osoby uchyliły się od określenia swojego zadowolenia zaznaczając odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Najwyższa ocena zmian zachodzących w Gminie Stawiski w perspektywie ostatnich 5 lat wystąpiła w grupie osób pracujących – 13 wskazań „jestem bardzo zadowolony/a” oraz 91 – „jestem zadowolony/a”. Wśród osób deklarujących zadowolenie dominowały również kobiety.

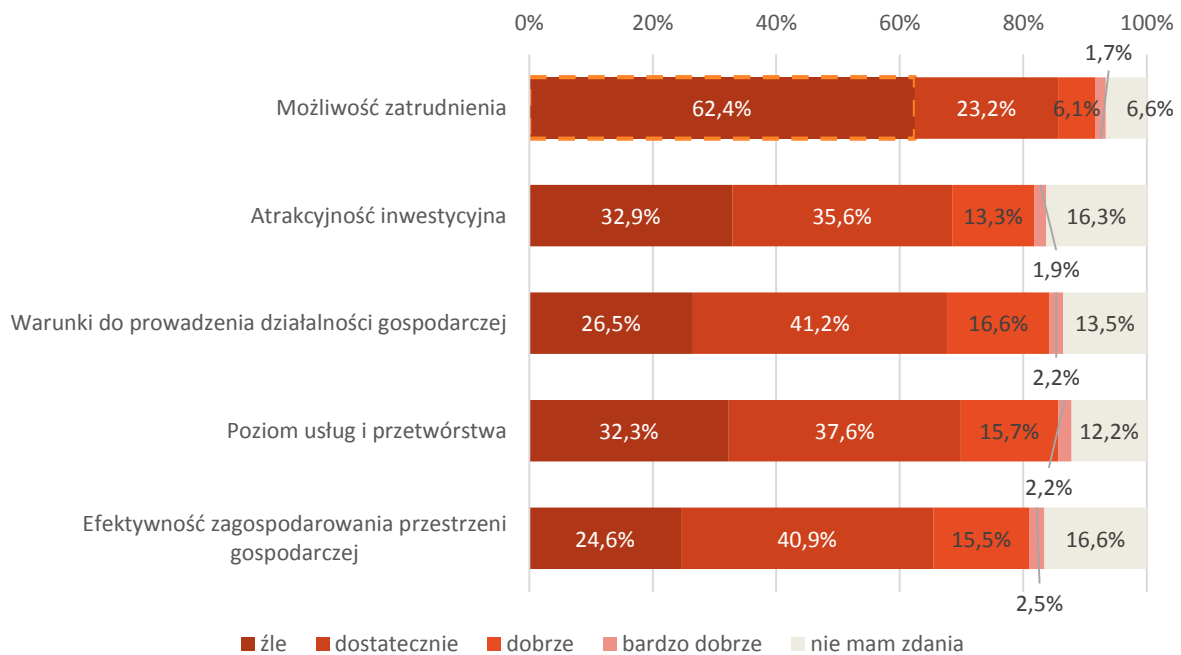
Wykres 18. Jak Pan/Pani ocenia zmiany zachodzące w Gminie Stawiski w ostatnich 5 latach? [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Względem sytuacji gospodarczej i rynku pracy w Gminie Stawiski najgorzej oceniono możliwość zatrudnienia – 226 osób wskazało odpowiedź „źle” w tej kategorii. W ocenie odnotowano najniższy odsetek uchylenia się od wskazania odpowiedzi („trudno powiedzieć”).

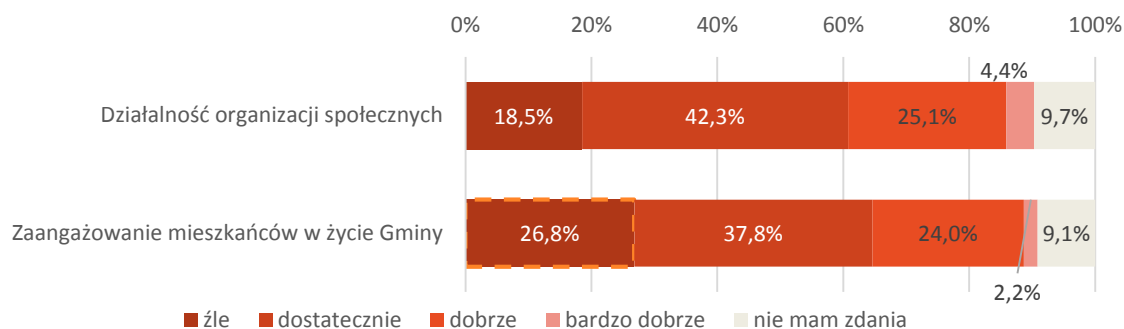
Wykres 19. Ocena sytuacji gospodarczej i rynku pracy w Gminie Stawiski [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Uczestnicy badania nisko ocenili indywidualne zaangażowanie Mieszkańców Gminy Stawiski w życie społeczności lokalnej. Podczas realizowanego spotkania informacyjnego wskazano na występowanie postaw obojętności względem miejsca zamieszkania oraz różnego rodzaju patologii, które paraliżowały istnienie struktury społecznościovej.

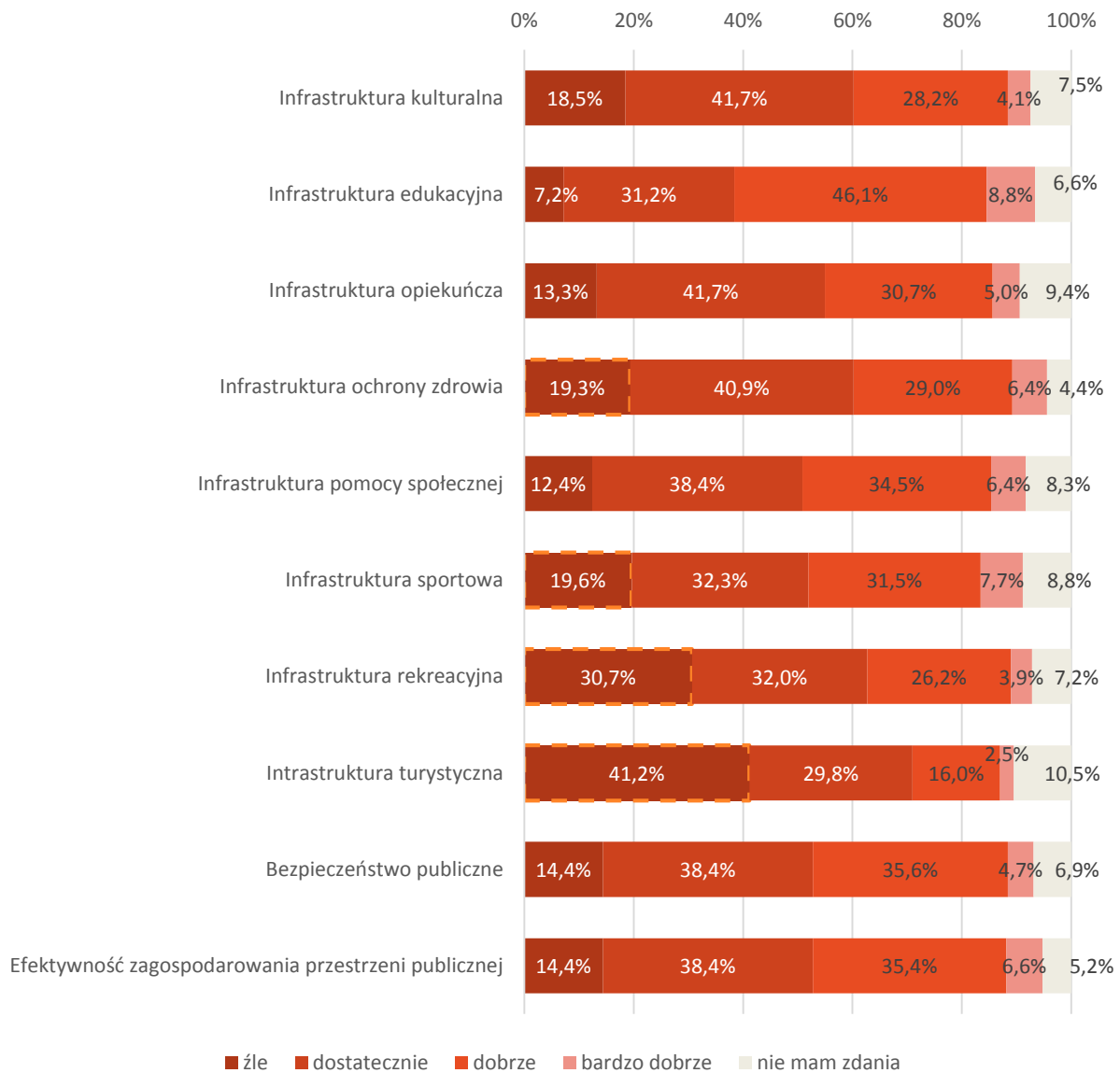
Wykres 20. Ocena aktywności Mieszkańców w Gminie Stawiski [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Infrastruktura społeczna to przede wszystkim urządzenia i instytucje umożliwiające udział w strukturze społecznej regionu. Obejmuje ona urządzenia, które stanowią materialną podstawę przekazu usług socjalnych i kulturalnych, oraz które zaspokajają potrzeby w tym zakresie.

Wykres 21. Ocena infrastruktury społecznej w Gminie Stawiski [w %]

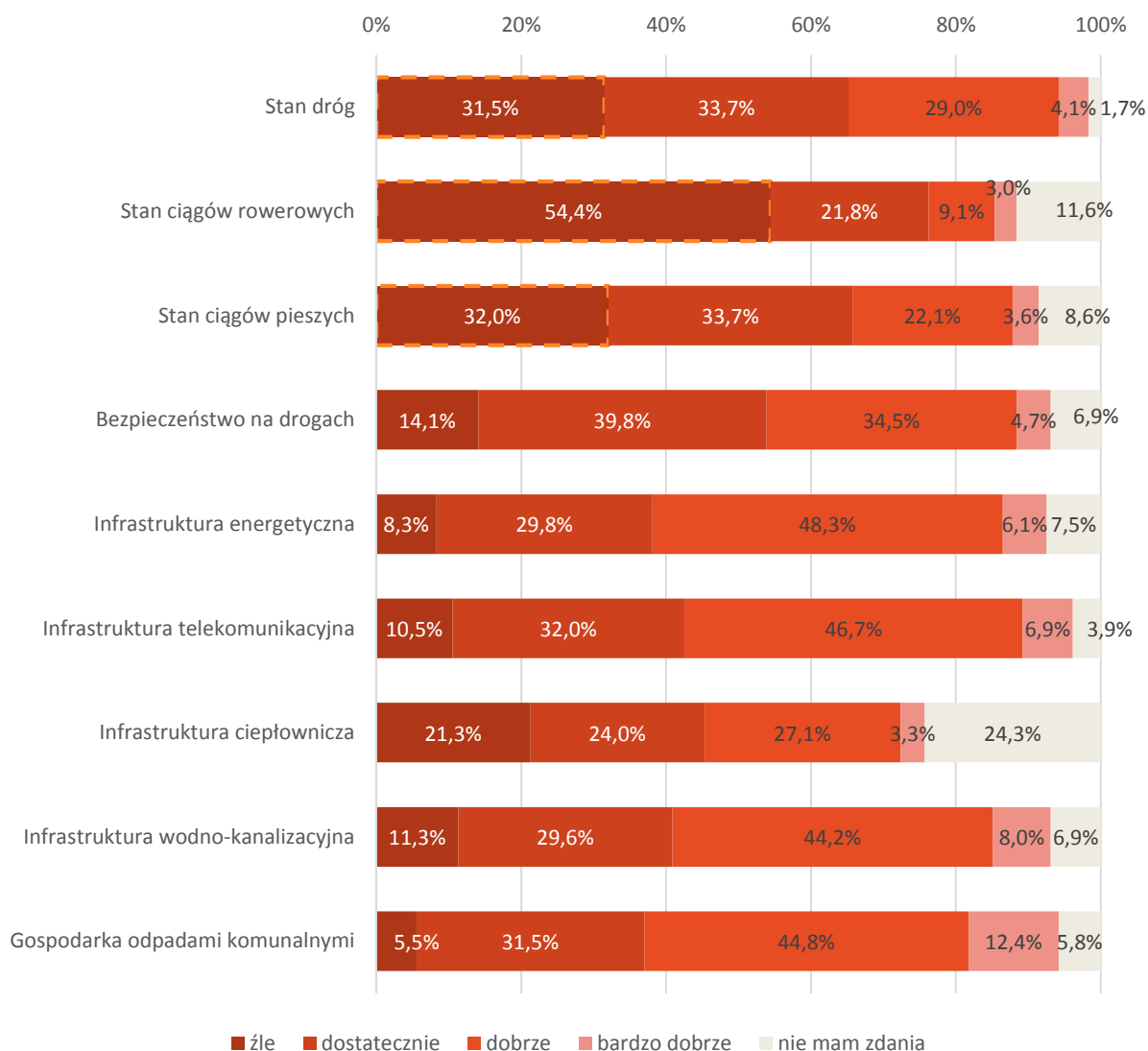

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Spośród urządzeń infrastruktury społecznej w badaniu najgorzej oceniono zaplecza: turystyki; rekreacji; sportu i ochrony zdrowia. W dzisiejszej dobie coraz więcej ludzi preferuje aktywne formy spędzania wolnego czasu. Aktywność ruchowa poprawia stan zdrowia, dlatego tak ważne jest wyposażenie obszaru w najliczniejszą infrastrukturę turystyczno-rekreacyjno-sportową. Mieszkańcy oczekują również poprawy w zakresie dostępności do usług medycznych, obecnie istniejący stan infrastruktury ochrony zdrowia – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SALUS - jest niezadowolający – 70 wskazań odpowiedzi „źle”.

Do infrastruktury technicznej zaliczyć można urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące niezbędne i podstawowe usługi dla określonej jednostki przestrzenno-gospodarczej w zakresach: energetyki, ciepłownictwa, dostarczenia wody, odbioru ścieków, transportu i komunikacji.

Wykres 22. Ocena infrastruktury technicznej i komunalnej w Gminie Stawiski [w %]

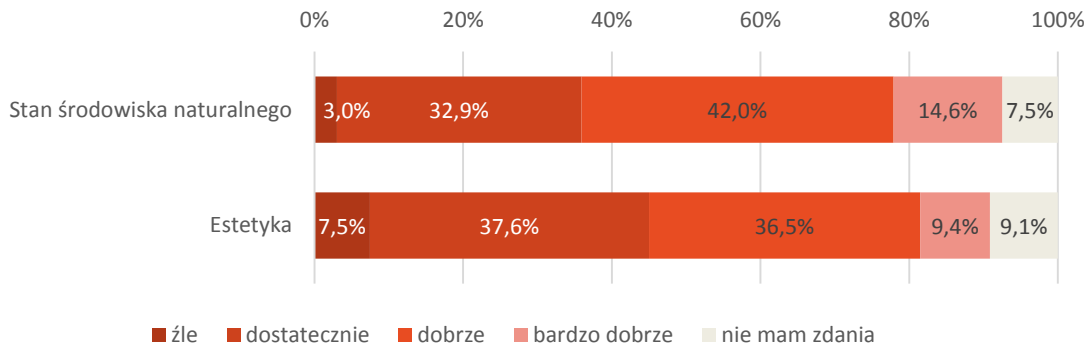
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Najgorzej oceniono infrastrukturę techniczną związaną z transportem i komunikacją, czyli przede wszystkim stan dróg, ciągów rowerowych oraz ciągów pieszych. Zgodnie z danymi GUS za rok 2013 – Vademecum Samorządowca – w Gminie miejsko - wiejskiej Stawiski nie odnotowano istnienia dróg rowerowych, które spełniałyby kryteria bezpieczeństwa, czyli byłyby oznakowane odpowiednimi znakami drogowymi, oddzielone od innych dróg. Brak w zakresie istnienia ciągów rowerowych może poważnie zagrażać poczuciu bezpieczeństwa Mieszkańców, szczególnie w obszarach wiejskich. Osoby zamieszkujące poza granicami Miasta również negatywnie zaopiniowali istniejącą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną (31). Mieszkańcy, niezależnie od miejsca zamieszkania, najgorzej ocenili stan dróg przecinających obszar Gminy Stawiski, które zapewniają lokalne i ponadlokalne połączenia transportowe.

W ocenie zasobów naturalnych i warunków przyrodniczych najlepiej – najmniej odpowiedzi „złe” i najwięcej odpowiedzi „bardzo dobrze” – zaopiniowano stan środowiska naturalnego w

Gminie Stawiski. Na podstawie powyższego można sądzić, że region ten jest postrzegany jako pozbawiony zanieczyszczeń.

Wykres 23. Ocena zasobów naturalnych i warunków przyrodniczych Gminy Stawiski [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

W pytaniu numer 4 kwestionariusza ankiety poproszono Respondentów o wskazanie szans rozwoju Gminy Stawiski rozumianych. Spośród wskazanych odpowiedzi najczęściej wystąpiły te związane z:

- rozwijaniem przedsiębiorczości i wzrostem liczby miejsc pracy,
- pozyskiwaniem środków finansowych na rozwój,
- inwestowaniem w regionie,
- rozszerzeniem działalności turystycznej,
- naprawą ciągów transportowych
- szeroko pojętą współpracą.

W zakresie rozwoju przedsiębiorczości uczestnicy badania wskazali na konkretne inwestycje. Najbardziej pożądane było powstawanie zakładów pracy, których funkcjonowanie przyczyniłoby się do realnego zmniejszenia bezrobocia oraz do zatrzymania procesów migracyjnych w regionie. Mieszkańcy wskazywali na fabryki, które zajmowałyby się bezpośrednio produkcją oraz na zakłady przetwórczo – usługowe. Pożądana jest organizacja skupów płodów rolnych.

Wskazania Respondentów: „przetwórstwo i usługi”, „przetwórstwo rolne”, „powstanie fabryk pracy”, „powstanie zakładów produkcyjnych”, „pozyskanie zakładu pracy”, „rozwój przemysłu”, „usługi”, „handel”, „skupy płodów rolnych”, „gospodarka lokalna”, „nowe miejsca pracy”

Zdaniem Uczestników badania konieczne jest wyznaczenie specjalnej strefy inwestycyjnej, w ramach której znajdowałyby się tereny przygotowane, pod względem technicznym, do inwestowania, czyli powstawania zakładów produkcyjnych, usługowych i przetwórczych.

Wskazania Respondentów: „stworzenie strefy inwestycyjnej”, „przygotowanie terenów pod nowe inwestycje”, „duża ilość wolnych terenów inwestycyjnych”, „stworzyć korzystne warunki dla Inwestorów”

W celu rozwijania przedsiębiorczości konieczne jest również pozyskiwanie Inwestorów. Mieszkańcy wskazali na potrzebę opracowania strategii promującej obszar Gminy Stawiski, jako terenu odpowiedniego do inwestowania.

Wskazania Respondentów: „ściągnięcie inwestycji”, „inwestowanie na wieś”, „inwestycje”, „pozyskiwanie Inwestorów”, „zainteresowanie Inwestorów inwestycjami w Gminie”, „atrakcyjność inwestycyjna”

Kolejnym ze wskazanych elementów jest szeroko pojmowana aktywizacja indywidualna, która ma na celu rozwijanie sfery zasobów ludzkich. Pożądana jest organizacja szkoleń dla Mieszkańców celem przekwalifikowania, albo podniesienia kwalifikacji zawodowych. Aktywizacja ma również odzwierciedlenie w czynnikach materialnych, bowiem zdaniem Uczestników badania, podniesienie pensji może skutkować większą chęcią do podejmowania aktywności zawodowej.

Wskazania Respondentów: „szkolenia (przekwalifikowanie zawodowe osób bezrobotnych)”, „szkolenia Pracowników”, „podnieść kwalifikacje zawodowe”, „podniesienie płacy”, „organizacja szkoleń dla Mieszkańców”, „staże”

Pośród wskazań odnaleźć można także odpowiedzi świadczące o wprowadzeniu pewnych czynników motywujących do aktywności przedsiębiorczej, czyli do prowadzenia działalności gospodarczej. Mieszkańcy uczestniczący w pomiarze postulują konieczność świadczenia pomocy w zakładaniu i prowadzeniu firm, w tym względzie zostały wskazane poszczególne działania mające na celu odciążenie Przedsiębiorców od formalności związanych z finansami i prawem. Dodatkowo, jako wsparcie w prowadzeniu aktywności zostało wyszczególnione istnienie grup spółdzielczych – związków producentów rolnych mających na celu doskonalenie aktywności wytwórczej.

Wskazania Respondentów: „stworzenie lepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej”, „dbanie o lokalnych, małych Przedsiębiorców”, „obniżenie lokalnych podatków”, „obniżyć podatki dla Przedsiębiorców, zachęcając ich, tym samym, do tworzenia nowych miejsc pracy”, „utworzenie małych domowych Przedsiębiorstw”, „pomoc dla rolników”, „koła producenckie”, „agroturystyka”

Wśród szans rozwoju dla Gminy Stawiski wskazanych w badaniu ankietowym znalazł się również rozwój sektora turystyki regionalnej. Pożądanym jest wzrost atrakcyjności turystycznej możliwy do dokonania poprzez wykonanie inwestycji uwzględniających walory przyrodnicze obszaru. Przykładem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie Zalewu w Stawiskach, które wystąpiło najwięcej razy we wskazaniach Mieszkańców. Uczestnicy badania dostrzegli konieczność prowadzenia działań promocyjnych mających na celu reklamę regionu i atrakcji turystycznych wśród potencjalnych odwiedzających.

Wskazania Respondentów: „wykorzystanie walorów przyrodniczych (Sokolicha, Dzierzbia, Zalew)”, „przywrócenie Zalewu do dawnej świetności”, „zagospodarowanie Zalewu”, „Zalew”, „Park w Stawiskach”, stworzenie miejsc turystycznych”, „przyciągnięcie turystów”, „wzrost atrakcyjności turystycznej”

Wśród Mieszkańców postrzegane, jako szansa są również inwestycje drogowe. Można to powiązać z aspektem modernizacji i rozwoju infrastruktury technicznej w celu zapewnienia dogodnych warunków do inwestowania dla potencjalnych Przedsiębiorców. Jednak, lepsza infrastruktura komunikacyjna będzie stanowiła również poprawę warunków bytowych i bezpieczeństwa Mieszkańców Gminy, ponieważ może przyczynić się do ułatwienia transportu w obszarze, dlatego tak ważne jest zadbanie o dojazdy bezpośrednie do konkretnych miejscowości – np. droga między miejscowością Nowogród a miejscowością Poryte.

Wskazania Respondentów: „DK61”, „drogi i dojazdy do miejscowości”, „poprawa jakości dróg”, „polepszenie poboczy”, „remont dróg”, „rozwińnięcie infrastruktury drogowej”, „budowa dróg”, „polepszenie dróg”

Zgodnie ze wskazaniami wszelkie inwestycje są możliwe do wykonania tylko poprzez uczestnictwo w projektach unijnych oraz maksymalne wykorzystanie środków zewnętrznych.

Wskazania Respondentów: „dofinansowanie z Unii”, „dotacje unijne”, „kapitał z zewnątrz Gminy”, „korzystanie z pomocy unijnej”, „maksymalne pozyskanie funduszy”, „wsparcie unijne”

Natomiast w celu dobrego wykorzystania środków konieczne jest utrzymywanie przez władze Gminy współpracy wewnętrznej i zewnętrznej. Mieszkańcy dostrzegają potrzebę poprawy kooperacji na poziomie sołectkim oraz pozarządowym, jak i również szansę w zawiązaniu współdziałania powiatowego oraz zagranicznego. Celem działań jest zwiększenie aktywności społecznej, która przyczyni się do realizacji wspólnych działań społeczności lokalnych dla regionu. Ważnym czynnikiem jest również udział Mieszkańców Gminy Stawiski w projektach mających na celu integrację społeczną.

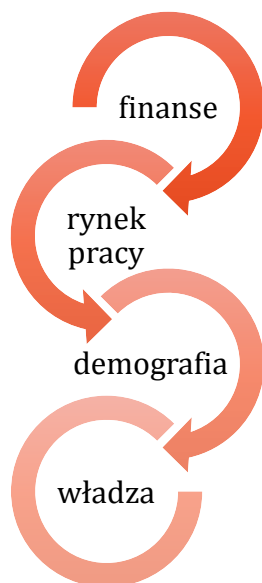
Wskazania Respondentów: „współpraca z innymi Samorządami w podejmowaniu wspólnych inicjatyw i inwestycji”, „współpraca z Organizacjami pozarządowymi”, „lepszą współpracą z Sołtysami”, „realizacja projektów integrujących społeczność”, „zwiększenie aktywności społecznej”, „wspólne działania Mieszkańców”, „współpraca z kapitałem zagranicznym”

Kolejne pytanie (numer 5) dotyczyło zagrożeń rozwoju Gminy Stawiski, czyli uwarunkowań zewnętrznych, które bezpośrednio lub pośrednio mogą przyczynić się do zatrzymania procesu rozkwitu. Zadaniem Uczestników badania było wskazanie występujących barier i niebezpieczeństw w oparciu o najbliższą perspektywę.

Rysunek 10. Proszę wskazać, co według Pana/Pani jest zagrożeniem rozwoju Gminy Stawiski? [w %]

Odpowiedzi zgrupowano w 4 najczęściej występujące kategorie (około 40 wskazań dla każdej kategorii).

Największa liczba wskazań odnosiła się do sytuacji gospodarczej i rynkowej Gminy Stawiski. Uczestnicy badania, jako zagrożenie rozwojowe, uznali zjawisko bezrobocia, jak i również brak perspektywy na zatrudnienie w regionie, które jest spowodowane zbyt dużym popytem na pracę względem podaży, czyli liczby pracodawców oraz możliwości gospodarczych Gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Zdaniem Respondentów, wspomniane bezrobocie, może konotować negatywne zjawiska związane z sytuacją demograficzną Gminy Stawiski. Do najczęstszych wskazań można zaliczyć:

- **występowanie patologii** – największym zagrożeniem dla Mieszkańców jest występowanie zjawiska alkoholizmu. Zdaniem Respondentów ludzie uzależnieni od alkoholu wpływają na społeczność lokalną dezorganizująco i patogenicznie, ponieważ zaburzają codzienność Mieszkańców Gminy. Alkohol ma związek z wieloma wypadkami łamania prawa, przestępczości – kradzieże, oszustwa, jak i również z degradacją

społeczną – agresywność, stany lęku, próby samobójcze oraz pogarszającą się sytuacją ekonomiczną gospodarstw domowych osób uzależnionych.

Wskazania Respondentów: „nadpobudliwość”, „afery”, „agresywność młodych ludzi”, „brak bezpieczeństwa publicznego”, „alkohol”, „złodziejstwo”, „bieda wśród ludzi”, „dużo sklepów z alkoholem”, „osoby nietrzeźwe stojące pod sklepami”, „próby samobójcze z powodu braku pracy”

- **wyludnianie się obszaru Gminy** – bezrobocie oraz brak perspektywy zatrudnienia stanowią przesłanki do podejmowania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. Zdaniem Respondentów procesy migracyjne w Gminie postępują, z roku na rok, w coraz większym stopniu, a skutki są widoczne w sferze społecznej.

Wskazania Respondentów: „emigracja”, „migracja młodych w poszukiwaniu pracy zarobkowej”, „młodzi ludzie opuszczają Gminę Stawiski”, „negatywne zjawiska migracyjne”, „wyjazdy młodych ludzi w celach zarobkowych”, „wyludnianie się Gminy”

Wspomniana migracja stanowi kolejny czynnik związany z pogłębiającym się zjawiskami starzenia się społeczeństwa oraz niżu demograficznego, ponieważ z uwagi na migrację zarobkową osób w wieku produkcyjnym nie występuje wymiana pokoleń. Zmniejszająca się dzietność wśród Mieszkańców może być również powiązana z niewystarczającym zapleczem medycznym w zakresie ginekologii i położnictwa w Gminie Stawiski. Mieszkańcy wielokrotnie wskazywali na brak podstawowej opieki ginekologicznej w Gminie.

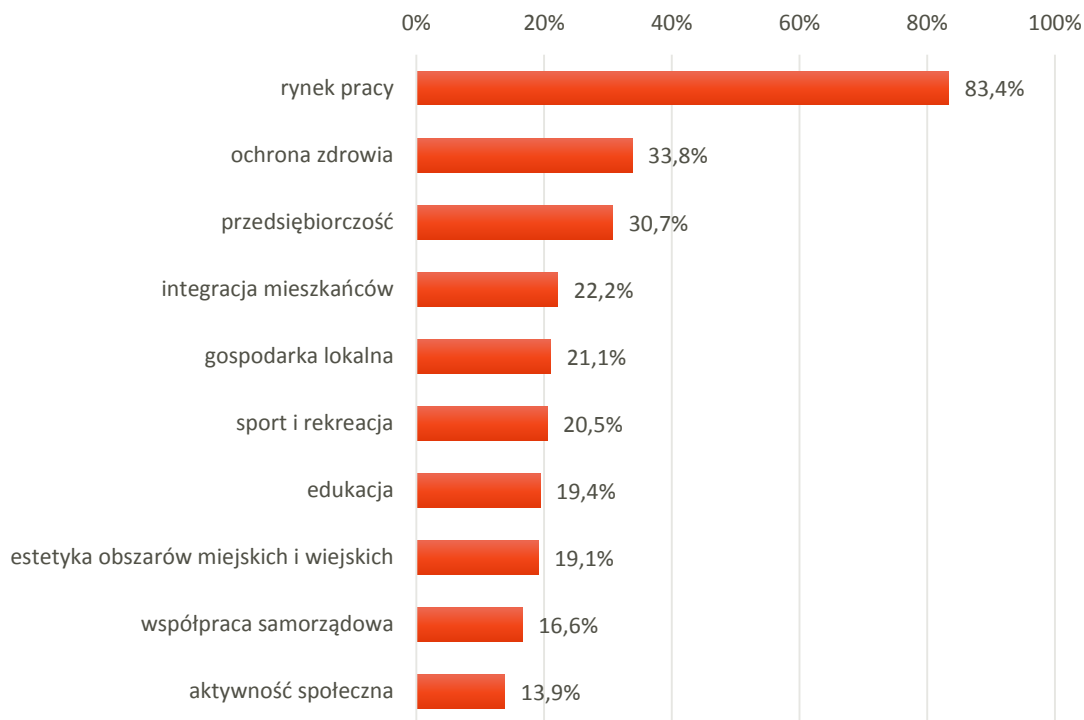
Wskazania Respondentów: „spadek urodzeń dzieci”, „niż demograficzny”, „starzejące się społeczeństwo”, „wyludnianie się Gminy”, „coraz mniejsza liczba rodzących się dzieci”, „pomniejszająca się dzietność”

Mieszkańcy w odpowiedzi na pytanie dotyczące zagrożeń rozwojowych Gminy Stawiski wskazywali także na sytuację finansową Gminy. Niebezpieczeństwem jest kryzys ekonomiczny, który przejawia się w rosnącym zadłużeniu, w nieopłacalności produkcji w rolnictwie, w niskich dochodach, nieprzemysłanych inwestycjach budżetowych. Zdaniem Respondentów brak środków powiązany ze złym gospodarowaniem funduszem, a to powoduje dalsze utwierdzenie Gminy w zadłużeniu.

Zgodnie ze wskazaniami Respondentów najpilniejsze działania oczekiwane są w aspekcie gospodarczym związanym z rynkiem pracy, kolejno w ochronie zdrowia oraz przedsiębiorczości.

Wykres 24. Dziedziny tematyczne, w których należy podjąć najpilniejsze działania w obszarze Gminy [w %]

*przedstawiono dziedziny ponad 10% wskazań.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania terenowego PAPI.

Mieszkańcy oczekują inwestycji, które zapewnią miejsca pracy oraz przyczynią się do wzrostu gospodarczego. Pożądane są działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenia aktywności zawodowej Mieszkańców oraz pozyskania Inwestorów.

Wskazania Respondentów: „miejsca pracy”, „oferty pracy”, „poprawić rynek pracy”, „możliwość zatrudnienia”, „likwidacja bezrobocia”, „powstawanie nowych miejsc pracy”, „tworzyć nowe miejsca pracy (produkcja, usługi)”, „Inwestorzy”, „ściągnięcie Przedsiębiorców”, „zwiększenie i ukierunkowanie działań dotyczących atrakcyjności inwestycyjnej lokalnego obszaru”

Uczestnicy pomiaru postulują powstawanie inkubatorów przedsiębiorczości, które wspierałyby procesy zakładania działalności gospodarczej i jej funkcjonowania. Pożądany jest rozwój agroturystyki jako działalności uzupełniającej przyczyniającej się do poprawy warunków ekonomicznych gospodarstw oraz do wykorzystania walorów środowiskowych Gminy. Ponadto Mieszkańcy wskazali na konieczność wprowadzenia pewnych ułatwień związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z organizacją asysty, usług doradczych i szkoleniowych.

Wskazania Respondentów: „rozwój gospodarczy”, „rozwój przemysłu”, „działania służące rozwojowi gospodarczemu”, „inkubatory przedsiębiorczości”, „rozwój agroturystyki”, „wspieranie Przedsiębiorców”, „szkolenie bezrobotnych”, „doksztalcanie i szkolenie ludzi”, „ulgi dla Przedsiębiorców”, „pomoc dla Przedsiębiorców w różnych postaciach – pożyczki, ulgi w podatkach”, „ułatwienie inwestycji zapewniających miejsca pracy”, „ułatwienie nowym firmom wejścia na rynek, zmniejszenie barier, obniżenie podatków”

W zakresie ochrony zdrowia najbardziej pożądanym jest ułatwienie dostępu do lekarzy, czyli zwiększenie liczby lekarzy, które przyczyniłoby się do skrócenia czasu oczekiwania pacjentów na wizytę. Dodatkowo, Mieszkańcy upatrują szansy w organizacji całodobowej opieki zdrowotnej dla społeczności Gminy Stawiski. Wskazywanym utrudnieniem jest konieczność dojeżdżania w sprawach nagłych do szpitali w Kolnie i Łomży.

Wskazania Respondentów: „całodobowa opieka medyczna”, „lepszy dostęp do opieki medycznej”, „lepszy dostęp do służby zdrowia”, „więcej doktorów, bo do tych oby się zapisać trzeba tydzień czekać”

Dodatkowo, w Gminie Stawiski uczestnicy badania dostrzegli braki w świadczeniu opieki specjalistycznej w zakresie kardiologii, ginekologii i okulistyki.

Wskazania Respondentów: „ginekolog do Gminy”, „brak lekarzy, ginekologów, okulistów”, „poradnie specjalistyczne (kardiolog, ginekolog)”; „więcej lekarzy (ginekolog, okulista); „lekarz ginekolog”, „lekarze ginekologów”, „specjalista ginekolog”

Poniżej przedstawiono zadania, mniej licznie wskazywane, które Mieszkańcy Gminy Stawiski uznali za konieczne do podjęcia w planowaniu strategicznym na lata 2015-2020. Wystąpienia pogrupowano w kategorie tematyczne i zamieszczono w tabeli.

KATEGORIA	PLANOWANA INWESTYCJA	
BEZPIECZEŃSTWO	<ul style="list-style-type: none"> • „oznakowanie ulic”; • „oświetlenie ulic”.	Bezpieczeństwo dla Mieszkańców Gminy to, przede wszystkim, bezpieczeństwo w ruchu drogowym. W celu jego zapewnienia uczestnicy badania wskazali na konieczność oznakowania ulic oraz ich oświetlenia – sygnalizacja świetlna oraz oświetlenie.
AKTYWIZACJA SPOŁECZNA	<ul style="list-style-type: none"> • „przedsięwzięcia dla seniorów”	Zgodnie ze wskazaniami, seniorzy stanowią grupę najmniej aktywnych

KATEGORIA	PLANOWANA INWESTYCJA	
		Mieszkańców Gminy i to do nich należy kierować projekty aktywizacyjne.
INTEGRACJA	<ul style="list-style-type: none"> • „współpraca z Mieszkańcami wiosek”; • „współpraca Samorządu” 	Do realizacji projektów w Gminie konieczne jest utrzymywanie współpracy Samorządu z Mieszkańcami, również obszarów wiejskich.
KULTURA, ZAJĘCIA DLA DZIECI	<ul style="list-style-type: none"> • „zwiększenie zasobów kulturalnych – rozszerzenie oferty GOKiS”; • „ imprezy dla społeczności lokalnej, które promowałyby Gminę na zewnątrz”; • „organizowanie imprez nad Zalewem”; • „powstanie kina”; • „aktywizacja świetlic”; • „remont świetlic w Gminie”; • „dodatkowe zajęcia dla dzieci rozwijające ich zainteresowania”; • „zajęcia dla dzieci po szkole w GOKiS”; • „zajęcia rozwijające dla dzieci, młodzieży np. kurs tańca, nauka pływania”; • „działania kulturalne służące jednocześnie integracji środowiska”. 	Konieczne jest podejmowanie działań mających na celu rozwój kompetencji kluczowych oraz zainteresowań dzieci i młodzieży. Mieszkańcy dostrzegają potrzebę rozwoju oferty kulturalnej GOKiS oraz stworzenie bogatej oferty zajęć regularnych dla dzieci i młodzieży. Uczestnicy badania oczekują także systematycznej modernizacji istniejącej na terenie Gminy Stawiski infrastruktury kulturalnej (świetlice wiejskie), jak i rozbudowy w nowe obiekty (kino). Dodatkowo, pojawiły się wskazania odnoszące się do ważnej roli kultury, która może zjednoczyć społeczność lokalną.
REKREACJA	<ul style="list-style-type: none"> • „przebudowa Parku Miejskiego”; • „sala zabaw dla dzieci”; • „wygląd i zagospodarowanie Parku Miejskiego”; • „uporządkowanie i zagospodarowanie Placu Wolności”; • „rewitalizacja Parku” 	Mieszkańcy oczekują rewitalizacji Parku w Stawiskach, która była planowana już w poprzednim okresie programowania. Park stanowi centralny punkt Miasta Stawiski, uczestnicy badania chcą by stał się on wizytówką Miasta.

KATEGORIA	PLANOWANA INWESTYCJA	
TURYSTYKA	<ul style="list-style-type: none"> • „infrastruktura turystyczna – Zalew”; • „zagospodarowanie terenu wokół Zalewu”; • „wykopanie głęboko zakorzenionej trzciny wkoło całego Zalewu, tak aby brzegi Zalewu były miłe dla wypoczywających”; • „powinny być urządzone bezpłatne wycieczki turystyczne przez Urząd Gminy”; • „promowanie Gminy” 	<p>Pożądanym jest zagospodarowanie obszaru wokół Zalewu w Stawiskach, wraz z pracami porządkowymi. Zgodnie ze wskazaniami, stworzenie infrastruktury turystycznej w tym miejscu przyczyni się do możliwości rozwoju sektora turystyki regionu, tym samym, wzrostu gospodarczego. Konieczne będzie również podjęcie działań promocyjnych, które będą miały na celu informowanie o atrakcjach związanych z tym obiektem wodnym.</p>
SPORT	<ul style="list-style-type: none"> • „budowa hali sportowej”; • „hala w Stawiskach”; • „siłownia w Stawiskach”; • „siłownia „pod dachem” w Stawiskach”; • „budowa basenu”; • „szkółka piłkarska dla gimnazjalistów”; • „hala sportowa dla szkoły podstawowej i gimnazjum”; • „budowa hali widowiskowo-sportowej”. 	<p>Mieszkańcy oczekują budowy obiektów sportowych, wobec rosnącego zapotrzebowania. Wskazano na konieczność budowy infrastruktury sportowej w postaci hal sportowych i gimnastycznych, basenów oraz siłowni.</p>
OPIEKA I WYCHOWANIE	<ul style="list-style-type: none"> • „otwarcie żłobka, przedszkola na czas wakacji”; • „organizacja żłobków, w którym mogłyby przebywać dzieci, a rodzic miałby możliwość pracować”; • „otwarcie żłobka, w którym mogłyby przebywać dzieci, nawet podczas wakacji”. 	<p>Zdaniem Mieszkańców, istnieje realna potrzeba otwarcia placówek opiekuńczo-wychowawczych dla najmłodszych dzieci do lat 5, które przejęłyby opiekę nad dzieckiem w godzinach pracy rodziców oraz w czasie wakacyjnym.</p>
USŁUGI	<ul style="list-style-type: none"> • „zakład pogrzebowy”; • „kaplica”; • „powstanie kawiarni”; 	<p>Uczestnicy badania wskazali na potrzebę rewitalizacji targowiska miejskiego w celu rozwoju usług</p>

KATEGORIA	PLANOWANA INWESTYCJA	
	<ul style="list-style-type: none"> • „przystosowanie miejskiego targowiska”; • „rynek Miasta”. 	<p>lokalnych oraz na powstanie zakładu pogrzebowego, kaplicy. Inwestycja mająca na celu rozwój przedsiębiorczości pogrzebowej może mieć duże znaczenie lokalne wobec aktualnie postępującego procesu starzenia się społeczności Gminy.</p>
CIĄGI PIESZE	<ul style="list-style-type: none"> • „dokończenie budowy chodnika przy drodze wojewódzkiej Nowogród – Przytuły w miejscowości Poryte ul. Kossaka”; • „chodnik przy ulicy Wiejskiej do końca Miasta”. 	<p>Mieszkańcy wskazali na konkretne inwestycje związane z przystosowaniem obszaru Gminy do ruchu pieszego. Należy dbać o rozbudowę i modernizację ciągów pieszych w obszarze.</p>
CIĄGI ROWEROWE	<ul style="list-style-type: none"> • „ścieżki rowerowe”. 	<p>Odnotowano ponad 13 wskazań Respondentów dotyczących konieczności wykonania ścieżek rowerowych w obszarze Gminy.</p>
DROGI	<ul style="list-style-type: none"> • „budowa drogi Dzierzbia – Zaskrodzie os strony Dzierzbi”; • „najbardziej pilne to modernizacja i budowa drogi na odcinku Budy Poryckie – Wilczewo – Ignacewo – Zaborowo – Karwowo”; • poprawa nawierzchni „na ulicy Małopolskiej w Porytem”; • „wylanie asfaltu do Ramot”; • „parkingi przy kościele od strony Parku”, „Parkingi przy ulicy Kościuszki”. 	<p>Mieszkańcy wskazali 5 inwestycji wraz z określeniem miejsca ich wykonania. Planowane zadania dotyczą poprawy nawierzchni istniejących dróg oraz rozbudowy odcinków transportowych w pożądanym kierunku.</p>
MIESZKALNICTWO	<ul style="list-style-type: none"> • „mieszkania dla młodych małżeństw”; • „budownictwo komunalne”; • „budownictwo socjalne”. 	<p>Mieszkańcy dostrzegają potrzebę rozbudowy infrastruktury mieszkaniowej w obszarze Gminy w zakresie osiedli mieszkaniowych dla młodych rodzin oraz budownictwa socjalnego i</p>

KATEGORIA	PLANOWANA INWESTYCJA	
		komunalnego dla najbiedniejszych.
KOMUNIKACJA	<ul style="list-style-type: none"> • „poprawa telefonii komórkowej”; • „zwiększenie zasięgu”; • „internet”. 	W zakresie komunikacji i telekomunikacji, Mieszkańcy wskazali na konieczność zwiększenia zasięgu internetu oraz telefonii komórkowej.
DOFINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • „pomoc w pozyskaniu środków na własną działalność”; • „dofinansować do pokryć do dachów”. 	Konieczna jest pomoc w pozyskiwaniu środków przeznaczonych na założenie działalności gospodarczej oraz na inwestycje środowiskowe. Mieszkańcy wskazują na potrzebę przeprowadzania szkoleń w tym zakresie.
OZE	<ul style="list-style-type: none"> • „maksymalne wykorzystanie funduszy unijnych (energia słoneczna, energia naturalna)”; • „budowa wiatraków”. 	Mieszkańcy postulują wykorzystywanie instalacji OZE w Gminie.

7.3. Podsumowanie i wnioski

- zdecydowana większość badanych jest zadowolona z zamieszkiwania Gminy Stawiski, również pozytywnie zostały ocenione zmiany, które były realizowane w czasie ostatnich 5 lat;
- w aspekcie sytuacji gospodarczej i rynku pracy najgorzej oceniono możliwość zatrudnienia w Gminie;
- w aspekcie aktywności Mieszkańców najgorzej oceniono indywidualne zaangażowanie Mieszkańców w życie społeczności lokalnej;
- w aspekcie infrastruktury społecznej najgorzej oceniono stopień rozwoju sektorów: turystyka, rekreacja, sport i ochrona zdrowia;
- w aspekcie infrastruktury technicznej najgorzej oceniono drogi, ciągi rowerowe i chodniki, czyli zaplecze transportowo - komunikacyjne;
- jako szansę dla rozwoju Gminy Mieszkańcy postrzegają: rozwój przedsiębiorczości, podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej, rozszerzenie działalności turystycznej, naprawę infrastruktury drogowej oraz aktywizację społeczną;
- zagrożeniami, zgodnie ze wskazaniami Respondentów, są: zła sytuacja gospodarcza Gminy związana z powiększającym się bezrobociem, występowanie patologii, wyludnianie się obszaru oraz zadłużenie zwiastujące kryzys ekonomiczny;
- Mieszkańcy wskazali, że najpilniej powinny być podejmowane inwestycje w zakresie: rynku pracy, przedsiębiorczości i ochrony zdrowia, ze szczególną rozbudową usług leczenia specjalistycznego.

8. Analizy SWOT

Wykonano 4 analizy w aspektach: przestrzeń i środowisko; sfera gospodarcza; infrastruktura techniczna i komunalna; sfera i infrastruktura społeczna.

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjność położenia w środowisku przyrodniczym; - położenie na Wysoczyźnie Kolneńskiej; - istnienie obszarów o charakterze chronionym; - walory środowiska przyrodniczego; - występowanie złóż kopalnych: piasku, żwiru i gliny; - zróżnicowane warunki glebowe; - dostępność ujęć wody w obszarze; - dominacja w strukturze powierzchni użytków rolnych; - funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego; - występowanie produktów azbestowych; - rolniczy charakter regionu; - niska jakość gleb pozwalająca na uprawę mieszanek zbóż o ziemniaków; niemożność uprawy warzyw gruntowych i rzepaku; - niska świadomość ekologiczna mieszkańców; - wykorzystywanie węgla kamiennego do celów energetycznych; - brak instalacji odnawialnych źródeł energii.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dalsze wykorzystywanie dostępnych złóż naturalnych; - wykorzystanie walorów środowiskowych dla rozwoju działalności agroturystycznej; - prowadzenie działań promujących region; - poszerzenie wiedzy Mieszkańców z zakresu odnawialnych źródeł energii; - zmiana sposobu ogrzewania budynków; - uprawa roślinna na cele energetyczne; - edukacja ekologiczna Mieszkańców; - integracja z Unią Europejską i wpływ środków pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczenie powierzchniowe i podziemne wód związane z nierozwiązaną gospodarką kanalizacyjną i deszczową na wsi; - zanieczyszczenie powietrza; - brak dywersyfikacji upraw; - brak zagospodarowania istniejącego środowiska przyrodniczego; - nieczytelność i nieskuteczność przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska; - brak przystosowania do pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej.

SFERA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - położenie przy drodze krajowej nr 61o dużym natężeniu ruchu tranzytowego krajowego i międzynarodowego oraz turystycznego w kierunku Pojezierza Augustowskiego i Suwalskiego; - walory środowiska kulturowego i historycznego sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej; - występowanie złóż kruszyw naturalnych; - występowanie dobrej jakości użytków 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki odsetek bezrobocia; - niewielka liczba zakładów pracy zapewniających zatrudnienie dla ludności pozarolniczej; - niewielka liczba pozarolniczych miejsc pracy; - duży udział ludności zatrudnionej w sektorze rolniczym; - słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej;

SFERA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>zielonych w obrębie zmeliorowanych dolin rzecznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - duży areał użytków rolnych; - korzystna struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych; - istnienie ścieżki rowerowo - edukacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek opłacalności produkcji rolnej; - trudności ze zbytem produktów rolnych – brak rozwoju usług na rzecz rolnictwa; - dominacja pogłównia bydła mlecznego; - brak alternatywnych źródeł dochodów rolników poprzez rozwój gospodarstw agroturystycznych; - ograniczone wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego na rozwój agroturystyki; - brak zasobów gruntów miejskich pod inwestycje; - niska aktywność inwestycyjna; - małe zainteresowanie Inwestorów zewnętrznym terenem Gminy; - brak działań promocyjnych w zakresie promowania przedsiębiorczości w obszarze; - niewystarczające wsparcie dla tworzenia i rozwoju średnich i małych Przedsiębiorstw; - brak zakładów pracy chronionej, które zatrudniałyby osoby niepełnosprawne; - brak infrastruktury turystycznej; - brak rozwoju rekreacyjno - wypoczynkowej funkcji Miasta; - brak bazy informacyjnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie Inwestorów; - rozwój działalności pozarolniczej i usługowej; - rozwój agroturystyki; - rozwój usług transportowych z zakresu obsługi podróżnych; - powstawanie inkubatorów przedsiębiorczości; - stymulowanie rozwoju małych i średnich Przedsiębiorstw; - przebranżowienie osób pozostających bez pracy, rozwój nowych branż w regionie; - tworzenie nowych miejsc pracy; - dostępność zewnętrznych środków finansowych na rozwój kapitału ludzkiego i społecznego; - rozwój energetyki odnawialnej; - rozwój branży turystycznej i 	<ul style="list-style-type: none"> - brak zainteresowania Inwestorów; - nieopłacalność inwestycji; - wzrost liczby osób pozostających bez pracy; - rozwój szarej strefy - niewykorzystanie potencjału gospodarczego regionu; - niewykorzystanie potencjału turystycznego Gminy; - nieczytelność i nieskuteczność przepisów prawa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej; - brak przystosowania do pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej.

SFERA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
agroturystycznej; - rozwój infrastruktury turystycznej i agroturystycznej;	

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNALNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- istniejąca sieć ulic gminnych utwardzonych; - korzystne warunki infrastruktury technicznej w Mieście; - dobrze rozwinięta sieć wodociągowa w obszarze Miasta; - rozbudowa sieci wodociągowej; - dobrze rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Miasta; - rozbudowa sieci kanalizacyjnej - funkcjonowanie oczyszczalni ścieków; - istnienie ujęć wody; - funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.	- brak ciągów rowerowych; - brak sieci kolejowej; - zły stan dróg w Gminie; - brak mieszkań socjalnych; - brak mieszkań komunalnych; - brak mieszkań na podnajem; - brak terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową; - nierozwiązana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich; - nierozwiązana gospodarka kanalizacji deszczowej na terenach wiejskich; - brak sieci internetu szerokopasmowego; - brak możliwości zaopatrzenia w gaz przewodowy; - brak nowoczesnych urządzeń pozyskiwania energii elektrycznej; - brak Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zarządzanego przez Gminę Stawiski; - problem z usytuowaniem Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych; - brak inicjatyw w zakresie pozyskiwania energii z odpadów; - istniejące pozostałości azbestowe.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zwiększenie udziału odzysku energii z odpadów; - zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska śmieci; - wyposażenie osadnictwa wiejskiego w podstawowe elementy infrastruktury technicznej i społecznej; - zmiana sposobu ogrzewania budynków; - przeprowadzenie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej; - montaż instalacji OZE do pozyskiwania	- awaryjność systemu wodociągowego na terenach wiejskich; - pogarszający się stan dróg przy narastającym ruchu samochodowym - emisja spalin do atmosfery pochodząca z procesu spalania węgla kamiennego w indywidualnych kotłowniach; - nieczytelność i nieskuteczność przepisów prawa w zakresie rozbudowy infrastruktury technicznej; - brak przystosowania do pozyskiwania

energii elektrycznej; - dalsza naprawa nawierzchni dróg przecinających obszar Gminy.	funduszy z Unii Europejskiej.
---	-------------------------------

SFERA I INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - dostępność placówek edukacyjnych; - dostępność ośrodków kultury i sportu; - rezerwy siły roboczej; - funkcjonowanie Organizacji pozarządowych oraz podmiotów działających w zakresie pożytku publicznego; - współpraca Samorządu z Organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego; - organizowanie inicjatyw o charakterze społecznym i zdrowotnym; - organizacja Gminnego Forum Inicjatyw Społecznych i Organizacji Pozarządowych; - uczestnictwo w procesie integracji Samorządów wiejskich poprzez współdziałanie z innymi Gminami w zakresie Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego; - działalność w zakresie Fundacji „Kraina Mlekiem Płynąca”; - podejmowanie inicjatyw w zakresie GOPSu; - funkcjonowanie internetowych źródeł informacji lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - malejąca liczba Mieszkańców – migracje i starzenie się społeczeństwa; - bezrobocie; - niekorzystna struktura bezrobotnych; - niska dynamika rynku pracy; - niska aktywność zawodowa Mieszkańców; - niski odsetek osób uprawnionych do zasiłku; - występowanie patologii społecznych; - brak oferty zawodowej skierowanej do osób niepełnosprawnych; - brak oferty społecznej skierowanej do osób niepełnosprawnych; - niewystarczająca infrastruktura opieki zdrowotnej; - brak dostępu do leczenia specjalistycznego; - brak promocji regionu w zakresie działalności kulturalnej i sportowej; - rosnące potrzeby remontowo-modernizacyjne placówek oświatowych zarządzanych przez Gminę; - brak placówek świadczących specjalistyczną pomoc w zakresie wspierania rodzin dysfunkcyjnych i rodzin w sytuacjach kryzysowych; - niewystarczająca liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych dla najmłodszych dzieci; - niedostateczna infrastruktura sportowa w okolicach szkół.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój infrastruktury rekreacyjnej; - rozwój infrastruktury sportowej; - rozwój infrastruktury kulturalnej; - organizacja imprez o charakterze kulturalnym i sportowym dla społeczności lokalnych i pozalokalnych; - promocja oferty kulturalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> - postępujące procesy migracyjne; - dalsze wyludnianie się Gminy; - brak aktywności Mieszkańców; - rozwój szarej strefy; - nieczytelność i nieskuteczność przepisów prawa w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej;

<ul style="list-style-type: none"> - rozwój infrastruktury ochrony zdrowia; - zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki lekarskiej; - rozwój infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej; - rozwój infrastruktury mieszkaniowej; - aktywizacja osób bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak przystosowania do pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej.
--	---

9. Analiza strategiczna

9.1. Misja Gminy Stawiski

Misja służy określeniu systemu wartości, które przyświecają Gminie Stawiski do osiągnięcia obrazu Gminy projektowanej w wizji. Misja określa wartości, które wyznaczają kierunek w wypełnieniu wizji.

Gmina Stawiski buduje swoją perspektywę rozwojową w oparciu o rozwój przedsiębiorczości i aktywizację zawodową Mieszkańców, z jednoczesnym wykorzystaniem potencjału regionu w zakresie: społeczno-gospodarczym, kulturalnym, historycznym, sportowym oraz przyrodniczo-krajobrazowym.

9.2. Wizja Gminy Stawiski

Wizją określamy pożądaną obraz Gminy Stawiski, który zostanie osiągnięty na koniec obowiązywania aktualizowanego Planu Rozwoju Lokalnego. Wizja wskazuje zasadniczy kierunek działania, pozwala również wyklarować jasność założonych celów postawionych jako zadania gminne do realizacji. Wizja jest wizualizacją przyszłości, która z założenia, motywuje Twórców i Odbiorców do postępowania zgodnie z założonymi wytycznymi.

Gmina Stawiski stanowi obszar rozwoju, w ramach którego podejmowane są działania na rzecz wykorzystania potencjału inwestycyjnego, gospodarczego, społecznego, historycznego, ekologicznego i turystyczno-rekreacyjnego.

9.3. Cele strategiczne

OBSZAR STRATEGICZNY	CELE STRATEGICZNE
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	Rozwój przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa Mieszkańców Gminy Stawiski.
SFERA SPOŁECZNA	Rozwój infrastruktury społecznej i działalności sportowej oraz kulturalnej.
TURYSTYKA I REKREACJA	Zrównoważony rozwój turystyki w obszarze Gminy.

OBSZAR STRATEGICZNY	CELE STRATEGICZNE
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	Poprawa komunalnych warunków życia Mieszkańców Gminy.
INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	Poprawa i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej w obszarze Gminy.
OCHRONA ŚRODOWISKA	Rozwój branży odnawialnych źródeł energii oraz oczyszczanie obszaru Gminy z zanieczyszczeń.

9.4. Plan operacyjny

CEL STRATEGICZNY I

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW GMINY STAWISKI

Celem działań jest podniesienie konkurencyjności Przedsiębiorstw w sektorze MŚP⁶⁵ poprzez dostosowanie do wymogów rynkowych, zapewnienie dostępu do nowych technologii. Pożądane jest również zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej regionu, która jest kluczowym czynnikiem prorozwojowym małych i średnich Przedsiębiorstw.

Przedsiębiorstwa z sektora MŚP uznawane są za motory inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości i innowacji oraz mają znaczący wpływ na spójność gospodarczą i społeczną na poziomie regionalnym i lokalnym. Stanowią one główne źródło zatrudnienia oraz oddziałują na rozwój sektora przedsiębiorczości. Przewidywane jest wsparcie firm nowopowstałych, jak i funkcjonujących na rynku Gminy Stawiski. Dodatkowo, zakładana jest realizacja działań mających na celu podniesienie aktywności zawodowej Mieszkańców.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Zwiększenie aktywności Mieszkańców Gminy Stawiski;
- Efektywna współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kolnie w zakresie rozwiązań alternatywnych;
- Rozwój przedsiębiorczości w obszarze Gminy Stawiski;
- Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

ZADANIA

- nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach organizacji wspólnego programu szkoleń dla osób bezrobotnych z Gminy, m.in. wspólne pozyskiwanie środków, wspólne opracowywanie kierunków działania;

- nawiązanie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach organizacji spotkań z pracodawcami rynku lokalnego, w celu określenia zapotrzebowania szkoleniowego i prowadzenia dialogu na rzecz rozwoju lokalnego rynku pracy, m.in. zachęcenie pracodawców działających lokalnie do współdziałania z PUP;

⁶⁵ Małych i średnich Przedsiębiorstw.

- nawiązanie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy, na mocy którego świadczone będzie poradnictwo zawodowe i wymiana informacji zawodowej zależnie od zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy w Gminie Stawiski;
- nawiązanie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy, zgodnie z którym przekazywane będą informacje o dostępnych funduszach pomocowych w ramach zwalczania bezrobocia i promocji zatrudnienia;
- nawiązanie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizacji Kursów Kwalifikacji Zawodowej prowadzonych zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na lokalnym rynku pracy w zakresie zamówienia kursów na konkretne zawody;
- organizowanie szkoleń, m.in. szkolenia przekwalifikujące; zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej; pozyskiwanie funduszy strukturalnych oraz innych źródeł finansujących inwestycje, obsługa kadrowa Przedsiębiorstwa, obsługa płacowa Przedsiębiorstwa;
- utworzenie punktu doradztwa indywidualnego dla Przedsiębiorców oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą;
- powstanie i funkcjonowanie instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości, np. stworzenie Gminnego Centrum Kompleksowej Obsługi Przedsiębiorcy, Inkubatorów Przedsiębiorczości;
- wprowadzenie uprawnień w zakresie prowadzenia prac planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem terenów przeznaczonych pod inwestycje oraz infrastrukturę turystyczną;
- wyznaczenie terenów inwestycyjnych w obszarze Gminy Stawiski, np. organizacja Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej;
- rozwój infrastruktury technicznej na potrzeby działalności przedsiębiorczej, m.in. kompleksowe uzbrojenie wyznaczonych terenów inwestycyjnych;
- stworzenie profesjonalnej oferty inwestycyjnej;
- opracowanie i realizacja kompleksowej kampanii promocyjnej przedsiębiorczości obszaru Gminy Stawiski, w tym np. promocja przedsiębiorczości w lokalnych mediach – informacje o realizowanych inwestycjach, szkoleniach, naborach wniosków o dofinansowanie;
- poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycyjnego Przedsiębiorstw, np. alternatywne sposoby kredytowania; tworzenie i dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych oraz innych nowoczesnych instrumentów finansowych;
- wsparcie inwestycyjne Przedsiębiorstw, m.in. uproszczone rozliczanie Przedsiębiorców, ulgi podatkowe; usprawnienie działań administracyjnych służących rozwojowi przedsiębiorczości;
- promocja zatrudnienia i inwestowania poza sektorem rolniczym, produkcją w branży mleczarskiej (dywersyfikacja produkcji w kierunkach pozarolniczych);
- stworzenie spójnego systemu informacji o Gminie i o ofertach inwestycyjnych;

- upowszechnienie e-usług – stworzenie wirtualnego informatora dla Przedsiębiorców, który byłby zintegrowany z portalem internetowym Gminy Stawiski.

CEL STRATEGICZNY II

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I DZIAŁALNOŚCI SPORTOWEJ ORAZ KULTURALNEJ

Infrastruktura społeczna służy bezpośrednio rozwojowi przedsięwzięć społecznych i gospodarczych, głównie jednak, zaspokaja potrzeby społeczne i kulturalne. Poprzez infrastrukturę społeczną rozumie się urządzenia i instytucje świadczące usługi jednostkowe w sposób zorganizowany w zakresie wychowania i oświaty, upowszechnienia kultury, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury fizycznej i mieszkalnictwa.

Pożądana jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej oraz jakościowa poprawa funkcjonowania tych instytucji, która przyczyni się do zwiększenia dostępności świadczonych usług. Ważna jest również aktywność w podejmowaniu inicjatyw na rzecz rozkwitu kulturalnego społeczności lokalnej. W Gminie konieczna jest realizacja programów rozwiązujących społeczne problemy obszaru.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej;
- Rewitalizacja Gminy;
- Dopuszczenie obiektów użyteczności publicznej w urządzeniu;
- Rozwój oferty kulturalnej i sportowej w Gminie;
- Rozwój oferty opiekuńczo-wychowawczej w Gminie;
- Rozwój oferty opieki zdrowotnej;
- Rozwiązywanie problemów społecznych;
- Prowadzenie działań promocyjnych.

ZADANIA

- rewitalizacja Gminy Stawiski, m.in. rewitalizacja Centrum Stawisk, rewitalizacja infrastruktury rekreacyjnej;

- budowa i rozbudowa oraz remonty istniejących obiektów użyteczności publicznej, m.in. przeprowadzenie termomodernizacji budynków mającej na celu spełnienie założeń Polskiego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej; dostosowanie do wymogów PFRON;

- adaptacja nieużytkowanych budynków znajdujących się w mieniu komunalnym Gminy Stawiski na realizację celów społecznych;

- zagospodarowanie terenów wokół istniejących obiektów użyteczności publicznej;

- podejmowanie inwestycji mających na celu doposażenie obiektów użyteczności publicznej w urządzeniu, zgodnie z zapotrzebowaniem;

- budowa i rozbudowa oraz modernizacja istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych w obszarze Gminy, m.in. budowa sal gimnastycznych, budowa hal widowiskowo-sportowych; modernizacja stadionu miejskiego; budowa i modernizacja: siłowni, placów zabaw oraz boisk;

- wsparcie działalności stowarzyszeniowej;
- rozszerzenie działalności prowadzonej przez placówki o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, m.in. opieka nad dzieckiem do lat 5, opieka nad dzieckiem w okresie wakacyjnym – lipiec – wrzesień;
- podejmowanie działań mających na celu rozwój zainteresowań oraz wyrównywanie szans dzieci i młodzieży;
- podejmowanie działań na rzecz osób z obszaru wykluczenia społecznego;
- prowadzenie działań na rzecz organizacji wydarzeń o charakterze kulturalnym , m.in. w postaci imprez dla pojedynczych Sołectw i kilku miejscowości, wycieczek różnotematycznych dla społeczności lokalnej Gminy Stawiski;
- opracowanie i realizacja kompleksowej kampanii promocyjnej wydarzeń kulturalnych w Gminie Stawiski;
- monitorowanie potrzeb lokalowych Mieszkańców;
- nawiązane współpracy pomiędzy Samorządem Gminy Stawiski a podmiotami, które będą realizowały inwestycje mieszkaniowe w obszarze; np. Towarzystwa Budownictwa Społecznego, spółdzielnie mieszkaniowe;
- pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na budownictwo socjalne i komunalne w Gminie;
- współpraca z Gminami ościennymi dla realizacji inwestycji budowlanych w zakresie budownictwa socjalnego i komunalnego;
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- wspomaganie działalności instytucji, Stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- pozyskanie informacji dotyczących stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych Mieszkańców, m.in. w drodze badań statystycznych;
- nawiązanie współpracy w zakresie ochrony i promocji zdrowia z instytucjami zewnętrznymi;
- zwiększenie zakresu świadczonych usług medycznych w Gminie.

CEL STRATEGICZNY III

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ TURYSTYKI W OBSZARZE GMINY

Planowany jest dalszy zrównoważony rozwój gospodarki turystycznej z wykorzystaniem środowiska przyrodniczego Gminy Stawiski. Zakładane jest rozszerzenie oferty regionalnej, zwiększenie jej atrakcyjności poprzez wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz zwiększenie roli regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych w kształtowaniu i promocji oferty turystycznej.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Kreacja produktów turystycznych oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej;
- Skuteczne wykorzystanie i upowszechnienie istniejących zasobów;
- Współpraca z Organizacjami pozarządowymi;
- Ochrona zabytków Gminy;
- Promocja i tworzenie pozytywnego wizerunku Gminy.

ZADANIA

- wyznaczenie kierunków turystycznych dla Gminy Stawiski;
- restrukturyzacja istniejącego zagospodarowania turystycznego wraz z wprowadzeniem nowych elementów infrastruktury turystycznej;
- rozbudowa produktów turystycznych, m.in. szlaku turystycznego, który składa się z szeregu „miejsc” lub „obiektów” związanych ze sobą nadrzędną ideą, połączonych ze sobą wytyczoną i oznakowaną trasą; gospodarstw agroturystycznych, turystyki kulturowej, turystyki aktywnej, turystyki dla dzieci i młodzieży;
- promowanie i upowszechnianie powstałych produktów turystycznych;
- opracowanie i realizacja kompleksowej kampanii promocyjnej agroturystyki w gminie, m.in. uruchomienie strony internetowej, wyprodukowanie banerów, folderów i wizytówek gospodarstwa;
- prowadzenie działań na rzecz aktywizacji środowisk wiejskich, np. cykl szkoleń teoretycznych i praktycznych dla rolników z zakresu rozwoju agroturystyki;
- współpraca z Organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnej promocji Gminy;
- pozyskiwanie dotacji z budżetu centralnego na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- upowszechnianie e-usług: stworzenie wirtualnego informatora dla turystów zintegrowanego z witryną internetową Gminy Stawiski.

CEL STRATEGICZNY IV

POPRAWA KOMUNALNYCH WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

Infrastruktura komunalna stanowi istotny czynnik decydujący o poprawnym funkcjonowaniu określonego obszaru. Wpływa na standard życia miejscowej ludności, a odpowiednio rozwinięta może przyczynić się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Ważnym celem strategii rozwojowych jest poprawa warunków życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych. W realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 zakładana jest realizacja inwestycji mających na celu uzupełnienie i modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz urządzeń pompowo-zbiornikowych do obsługi zaopatrzenia w wodę. Konieczne jest również powstanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, jako Punktu gminnego o stałym miejscu ulokowania.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Uzupełnienie i modernizacja infrastruktury odprowadzania ścieków komunalnych;
- Uzupełnienie i modernizacja infrastruktury doprowadzającej wodę do obiektów;
- Modernizacja i rozbudowa urządzeń infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- Powstanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

ZADANIA

- podejmowanie działań w zakresie pozyskania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów rozwiązań mających na celu poprawę ochrony środowiska – kanalizowanie i wodociągowanie;
- kanalizowanie obszaru wiejskiego Gminy w zabudowie kolonijnej z zastosowaniem najbardziej ekonomicznie uzasadnionych form: budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, doprowadzenie sieci kanalizacyjnej;
- przeprowadzanie modernizacji sieci kanalizacyjnej w obszarze Gminy;
- wodociągowanie obszaru wiejskiego Gminy w zabudowie kolonijnej z uwzględnieniem zastosowania rozwiązań zastępczych stosowanych do doprowadzenia wody do gospodarstw domowych w razie wystąpienia awarii wodociągu (kreatywne wodociągowanie);
- przeprowadzanie modernizacji sieci wodociągowej w obszarze Gminy;
- modernizacja i rozbudowa urządzeń infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

CEL STRATEGICZNY V

POPRAWA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ W OBSZARZE GMINY

Głównym zadaniem z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, prowadzącej do realizacji strategii rozwojowej, jest polepszanie stanu lokalnej infrastruktury drogowej poprzez budowę, bądź przebudowę dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, budowę ciągów rowerowych, modernizację ulic i chodników, w celu osiągnięcia najwyższych standardów jakości oraz bezpieczeństwa. Większość z planowanych inwestycji ma za zadanie zwiększenie komfortu Mieszkańców korzystających z dróg gminnych oraz ułatwienie dostępu do miejsc zamieszkania lub obszarów prowadzenia działalności gospodarczej. Koniecznym jest właściwe oznakowanie i oświetlenie.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Program remontów i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
- Współpraca Samorządu Gminy Stawiski z innymi jednostkami Samorządów terytorialnych.

ZADANIA

- prowadzenie rozbudowy i modernizacji sieci dróg gminnych w Gminie Stawiski;
- nawiązanie współpracy z innymi jednostkami Samorządów terytorialnych w zakresie budowy i przebudowy dróg, ciągów rowerowych i pieszych, np. Samorzady Gmin, Powiatów;

- budowa i modernizacja infrastruktury dla pieszych w obszarach zabudowanych w Gminie Stawiski;
- budowa i modernizacja ciągów rowerowych przeznaczonych dla ruchu rowerowego;
- budowa i modernizacja mostów drogowych i wodnych w obszarze Gminy Stawiski;
- budowa urządzeń mających na celu obsługę Uczestników ruchu drogowego (np. parkingi);
- podejmowanie inwestycji mających na celu poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym pojazdów i pieszych, np. budowa i modernizacja infrastruktury oświetleniowej.

CEL STRATEGICZNY VI

ROZWÓJ BRANŻY ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII ORAZ OCZYSZCZANIE OBSZARU GMINY Z ZANIECZYSZCZEŃ

Planowane są inwestycje w zakresie rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii w Gminie Stawiski poprzez montaż urządzeń, które przyczynią się do zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym zasobie obszaru. Postulowana jest także produkcja energii z odnawialnych źródeł na cele grzewcze. Dodatkowo, istnieje konieczność prowadzenia działań na rzecz usuwania pozostałości azbestowych w Gminie. Prócz środków technicznych, które mogą zostać zastosowane w obszarze, istotne jest podejmowanie inicjatyw mających na celu uświadamianie społeczności lokalnych o aspektach ekologicznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii;
- Usunięcie produktów azbestowych z obszaru Gminy;
- Likwidacja dzikich wysypisk śmieci;
- Aktywne działania promujące.

ZADANIA

- montaż instalacji prosumenckich w gospodarstwach domowych;
- montaż instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej;
- prowadzenie działań mających na celu zmianę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w ramach udostępnienia deweloperom z branży OZE rozwój projektów odnawialnych źródeł energii w obszarze Gminy;
- pozyskiwanie dofinansowań w zakresie rozwoju instalacji odnawialnych źródeł energii
- opracowanie i realizacja kompleksowej kampanii promocyjnej rozwiązań odnawialnych źródeł energii;
- prowadzenie działań na rzecz usuwania produktów azbestowych w obszarze Gminy m.in. inwentaryzacja produktów azbestowych; prowadzenie działań uświadamiających Mieszkańców w zakresie bezpiecznego użytkowania i usuwania produktów azbestowych; pozyskanie dofinansowania na usuwanie azbestu; usuwanie azbestu;

- prowadzenie działań edukujących Mieszkańców Gminy Stawiski w zakresie segregacji i odbioru odpadów komunalnych;
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci w obszarze Gminy Stawiski.

Większość Gmin Powiatu Kolneńskiego osiągnęła, albo wkrótce osiągnie wysoki poziom zadłużenia, co poważnie narazi Gminy na ryzyko przekroczenia ustawowych ograniczeń wynikających z ustawy o finansach publicznych. Jednocześnie zaplanowane na najbliższy okres programowania, olbrzymie środki unijne z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności raczej nie wystąpią ponownie. Gminy kolneńskie powinny maksymalnie wykorzystać środki na trwałą infrastrukturę, ryzykując nawet wysoki poziom zadłużenia.

10. Wdrażanie, monitoring, aktualizacja i promocja Dokumentu

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 przyjmowany jest uchwałą przez Radę Miejską w Stawiskach. Za wdrożenie zapisów Dokumentu odpowiedzialny jest Burmistrz Stawisk. Poszczególne działania i zadania będą realizowane przez Pracowników Urzędu Miejskiego w Stawiskach, a także przez jednostki organizacyjne Gminy Stawiski, których kompetencje będą wpisane w konkretne działania oraz Powiatowy Urząd Pracy działający z ramienia Starostwa Powiatowego.

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania realizacji założeń strategicznych i ich zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z realizacji zadań, modyfikowanie kierunków działań w przypadku istotnych zmian – nowych uregulowań prawnych czy narastania poszczególnych problemów w Gminie.

Monitoring Programu będzie uwzględniał następujące obszary tematyczne:

- systematyczne gromadzenie danych statystycznych;
- ocenę osiągniętych rezultatów oraz stopnia realizacji przyjętych działań;
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi założeniami a stanem faktycznym za bieżący okres sprawozdawczy;
- planowanie zmian w Programie wraz z ich analizą.

Monitoring w długofalowej perspektywie umożliwi obserwację dynamiki realizacji celów, wskaże nowe źródła finansowania na realizację przyjętych zadań oraz uzyskane efekty dodatkowe. Podstawą procesu monitorowania będzie analiza przyjętych wskaźników działań w określonych celach operacyjnych.

Monitoring realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 powinien być prowadzony w sposób kompleksowy. Koordynacja realizacji zadań należy do obowiązków Zespołu ds. Realizacji Strategii, który systematycznie będzie monitorował wykonalność założonych celów. Efektem prac Zespołu powinien być raport z obserwacji, który dostarczy informacji na temat realizacji Planu, tym samym, będzie stanowił podstawę do opracowania celów strategicznych, celów operacyjnych i zadań strategicznych w kolejnym okresie planowania.

Raport z monitoringu powinien zawierać skrócony opis stanu wdrażania zadań strategicznych w odniesieniu do założeń, powinien określać stopień osiągnięcia wskaźników, a także przedstawić

zestawienie wydatków poniesionych na realizację zadań oraz wskazać ewentualne działania naprawcze.

Tabela 11. Wskaźniki monitoringu realizacji PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020

WSKAŹNIKI MONITORINGU REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY STAWISKI NA LATA 2015-2020⁶⁶

- liczba zorganizowanych szkoleń;
- liczba zorganizowanych Kursów Kwalifikacji Zawodowej;
- liczba zorganizowanych spotkań z pracodawcami rynku lokalnego;
- liczba analiz dotyczących gminnego rynku pracy z Powiatowego Urzędu Pracy;
- liczba przedstawionych informacji o dostępnych funduszach pomocowych w ramach zwalczania bezrobocia i promocji zatrudnienia;
- liczba pracujących doradców zawodowych;
- liczba punktów doradztwa indywidualnego dla Przedsiębiorców;
- liczba funkcjonujących instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości;
- suma dotacji przyznanych na podjęcie i rozwój działalności (w zł);
- istnienie Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej;
- powierzchnia Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej (w km²);
- liczba opublikowanych ofert inwestycyjnych (w podziale na krajowe i międzynarodowe);
- liczba prowadzących kampanii promujących tereny inwestycyjne;
- liczba kampanii promujących dywersyfikację produkcji w kierunkach rolniczych;
- istnienie wirtualnego informatora dla Przedsiębiorców i Inwestorów zintegrowanego ze stroną internetową Gminy Stawiski;
- liczba nowo wybudowanych obiektów użyteczności publicznej;
- liczba przeprowadzonych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej;
- liczba przeprowadzonych remontów budynków w zakresie rozbudowy obiektów użyteczności publicznej;
- liczba nieużytkowanych budynków gminnych zaadaptowanych na realizację celów o charakterze społecznym;
- liczba urządzeń przekazanych Zarządom obiektów użyteczności publicznej;
- liczba rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych;
- kwota przyznanych środków w zakresie prowadzenia działalności stowarzyszeniowej (w zł);
- liczba instytucji/ Stowarzyszeń/ osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych;
- liczba terapeutów/ rehabilitantów świadczących pomoc osobom uzależnionym od alkoholu;
- liczba przeprowadzonych badań statystycznych dotyczących stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych Mieszkańców;
- liczba placówek o charakterze opiekuńczo - wychowawczym prowadzących działalność alternatywną;
- liczba zorganizowanych działań mających na celu rozwój zainteresowań dzieci i

⁶⁶ Wskazane wskaźniki mają charakter policzalny.

**WSKAŹNIKI MONITORINGU REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY
STAWISKI NA LATA 2015-2020⁶⁶**

- młodzieży;
- liczba zorganizowanych działań mających na celu wyrównanie szans dzieci i młodzieży;
- liczba zorganizowanych działań na rzecz osób wykluczonych społecznie;
- liczba zorganizowanych wydarzeń o charakterze kulturalnym;
- istnienie kompleksowej kampanii promocyjnej wydarzeń kulturalnych;
- kwota przyznanych środków zewnętrznych w zakresie budownictwa socjalnego i komunalnego (w zł);
- liczba produktów turystycznych;
- liczba nowych elementów infrastruktury turystycznej;
- liczba instytucji/ Stowarzyszeń/ osób fizycznych działających w obszarze turystyki;
- liczba nowopowstałych obiektów małej infrastruktury turystycznej i sportowo-rekreacyjnej;
- liczba zmodernizowanych obiektów małej infrastruktury turystycznej i sportowo – rekreacyjnej;
- istnienie wirtualnego informatora turystycznego zintegrowanego z witryną internetową Gminy Stawiski;
- liczba obiektów agroturystycznych;
- liczba prowadzących kampanii promującej agroturystykę;
- liczba podjętych działań na rzecz aktywizacji środowisk wiejskich;
- kwota przyznanych środków w zakresie realizacji prac konserwatorskich, restauratorskich zabytków;
- kwota przyznanych środków w zakresie ochrony środowiska – kanalizowanie i wodociągowanie (w zł);
- liczba przełączy sieci wodociągowej umożliwiającej pozyskanie wody z innego źródła w Gminie i poza nią;
- liczba przydomowych oczyszczalni ścieków;
- liczba Odbiorców podłączonych do sieci wodociągowej;
- długość sieci wodociągowej (w km);
- długość sieci kanalizacyjnej (w km);
- liczba zmodernizowanych urządzeń infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- istnienie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych;
- liczba kilometrów dróg gminnych zmodernizowanych (w km);
- liczba kilometrów dróg gminnych dobudowanych (w km);
- liczba kilometrów ciągów pieszych (w km);
- liczba kilometrów ciągów rowerowych (w km);
- liczba mostów dobudowanych;
- liczba mostów zmodernizowanych;
- liczba urządzeń mających na celu obsługę Uczestników ruchu drogowego;
- liczba lamp oświetlenia ulicznego;
- liczba zmodernizowanych lamp oświetlenia ulicznego;
- liczba sygnalizatorów świetlnych;
- liczba zmodernizowanych sygnalizatorów świetlnych;

**WSKAŹNIKI MONITORINGU REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY
STAWISKI NA LATA 2015-2020⁶⁶**

- liczba instalacji prosumenckich w gospodarstwach domowych;
- liczba instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej;
- kwota przyznanych środków w zakresie rozwoju instalacji odnawialnych źródeł energii (w zł);
- liczba przeprowadzonych kampanii promujących rozwiązania OZE;
- powierzchnia występujących w obszarze Gminy Stawiski pozostałości azbestowych (w km²);
- liczba przeprowadzonych działań informacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę Mieszkańców na temat bezpiecznego usuwania pozostałości azbestowych;
- powierzchnia „dzikich” składowisk śmieci (w m²);
- liczba gospodarstw domowych prowadzących selektywną zbiórkę odpadów.

Źródło: Opracowanie własne.

Aktualizacja Planu realizowana jest w końcowej fazie realizacji poprzedniej Strategii. Informacje o aktualizacji Dokumentu dostarcza proces monitorowania. Aktualizacja weryfikuje i dostosowuje misję, wizję, cele nadrzędne i operacyjne Planu Rozwoju Lokalnego do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych Gminy Stawiski. Zaleca się by aktualizacja strategii odbywała się z zaangażowaniem w proces Pracowników administracji samorządowej oraz przedstawicieli lokalnych grup działających na rzecz rozwoju obszaru Gminy Stawiski.

Upowszechnianie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 jest istotne z perspektywy przejrzystości działań Władz Gminy oraz podnoszenia świadomości społeczności lokalnego na temat kierunków rozwojowych Gminy.

Proponowane narzędzia i formy promocji:

- informacja o uchwaleniu Dokumentu w witrynie internetowej Gminy Stawiski;
- Dokument w wersji PDF zamieszczony w witrynie internetowej Gminy Stawiski;
- Dokument w wersji wydrukowanej do wglądu w Urzędzie Miejskim w Stawiskach.

11. Analiza spójności celów

W rozdziale wskazano spójność celów określonych w Dokumentcie Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 względem Dokumentów określonych w Rozdziale numer 4 „Analiza celów programów strategicznych powiązanych z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020”. Analiza obejmowała opracowanie studium porównawczego z Programami: Gminy Stawiski, Powiatu Kolneńskiego, Województwa Podlaskiego, Polski oraz Europy.

CEL STRATEGICZNY I

ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW GMINY STAWISKI

„Zwiększenie aktywności Mieszkańców Gminy Stawiski”

Zwiększenie aktywności Mieszkańców związane jest z rozwojem zasobów ludzkich i szeroko pojmowanymi inwestycjami w kapitał ludzki Mieszkańców obszaru Gminy. Pożądane jest podejmowanie działań w zakresie aktywizacji zawodowej, wsparcia powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych oraz promowania postaw przedsiębiorczych. Cel szczegółowy jest spójny względem celu operacyjnego „1.1. Rozwój przedsiębiorczości” w **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**⁶⁷.

Zwiększenie aktywności zawodowej Mieszkańców jest również możliwe poprzez rozwój kompetencji. Głównym problemem występującym w Województwie Podlaskim jest niedostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy. Wyzwaniem dla Województwa jest stworzenie systemu edukacji ustawicznej i szkoleń, który byłby dopasowany do potrzeb gospodarczych i społecznych. Spójność względem **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**⁶⁸ w ramach celu operacyjnego: „1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej Mieszkańców regionu”.

Dodatkowo, celem łagodzenia skutków niżu demograficznego w Województwie Podlaskim, jak i w Gminie Stawiski, pożądane jest zwiększenie uczestnictwa Mieszkańców w lokalnym rynku pracy, tworzenie elastycznych warunków pracy oraz pomoc Pracownikom, zwłaszcza starszym, w nabyciu i podtrzymaniu umiejętności oraz kwalifikacji niezbędnych do pracy. Spójność względem **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**⁶⁹ w ramach celu operacyjnego: „3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych” w zakresie kierunku: „Wsparcie aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, umożliwiające lepsze wykorzystanie ich potencjału”.

Spójność celów została osiągnięta także względem **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015**⁷⁰ w zakresie: „Promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy”, a konkretnie w zadaniu: „Zwiększenie umiejętności osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem do ulokowania się na rynku pracy”, „Przeciwstawienie się bezrobociu ludzi młodych”, „Zapobieganie bezrobociu długotrwałemu”.

Spójności celu szczegółowego: „Rozwój przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa Mieszkańców Gminy Stawiski” PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 należy upatrywać także w osiach priorytetowych: II, III, VII, IX: „Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa” w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**⁷¹ w zakresie:

⁶⁷ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ Ibidem.

⁷⁰ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015, Załącznik do Uchwały nr XLI/197/06 Rady Powiatu Kolneńskiego z dnia 25 maja 2006 roku, Kolno 2006.

⁷¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

DZIAŁANIE 2.1.	„Zwiększenie zdolności zatrudnieniowej osób pozostających bez zatrudnienia oraz osób poszukujących pracy przy wykorzystaniu aktywnej polityki rynku pracy oraz wspieranie mobilności polityki rynku pracy oraz wspieranie mobilności zasobów pracy”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8i	„Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności Pracowników”
DZIAŁANIE 2.2.	„Działania na rzecz równowagi praca - życie”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iv	„Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę”
DZIAŁANIE 2.3.	„Wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iii	„Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie Przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich Przedsiębiorstw” Cel szczegółowy: „Wzrost samozatrudnienia i przedsiębiorczości Mieszkańców”
DZIAŁANIE 2.4.	„Adaptacja Pracowników, Przedsiębiorstw i Przedsiębiorców do zmian”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8v	„Przystosowanie Pracowników, Przedsiębiorstw, Przedsiębiorców do zmian”
DZIAŁANIE 3.1.	„Kształtowanie i rozwój kompetencji kadr regionu”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 10iii	„Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i poza formalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym przez doradztwo zawodowe i potwierdzenie nabytych kompetencji”
DZIAŁANIE 7.1.	„Rozwój działań aktywnej integracji”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9i	„Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie” Cel szczegółowy: „Zwiększenie aktywizacji społecznej i zawodowej osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rzecz poprawy i wzmocnienia ich zdolności do zatrudnienia”

DZIAŁANIE 9.1.	„Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9vi	„Strategie rozwoju lokalnego kierowanie przez społeczność” Cel szczegółowy: „Wzrost partycypacji społecznej w realizacji lokalnych strategii rozwoju”

W **Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018**⁷² w IV Obszarze Strategicznym: „Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej” został określony cel strategiczny: „Zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej Mieszkańców Podlasia”, którego cele operacyjne są spójne względem celów operacyjnych wskazanych w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 w zakresie:

- „Promocja i aktywizacja regionalnego rynku pracy – rozwój inicjatyw służących tworzeniu miejsc pracy”;
- „Dostosowanie kształcenia i edukacji do potrzeb rynku pracy”;
- „Ograniczenie skali zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa”.

Zgodnie z Dokumentem **Strategii Rozwoju Kraju 2020**⁷³ kluczowe jest „Zwiększanie aktywności zawodowej” założone w Celu II.4. „Rozwój kapitału ludzkiego”. Postulaty rozwojowe są najbardziej spójne względem PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 w następujących priorytetowych kierunkach interwencji publicznej:

- II.4.1. „Zwiększenie aktywności zawodowej”;
- II.4.2. „Poprawa jakości kapitału ludzkiego”;
- II.4.3. „Zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej”.

Dodatkowo, spójności należy upatrywać w Obszarze strategicznym III. „Spójność społeczna i terytorialna”, który traktuje o integracji społecznej (Cel III.1.) oraz o poszerzeniu dostępu do usług publicznych (Cel III.2.). W ramach tego wskazano na następujące kierunki interwencji publicznej:

- III.1.1. „Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym”;
- III.2.1. „Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych”.

Spójność celów występuje także w wizji rozwoju regionalnego do roku 2020 zawartej w **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**⁷⁴. Zgodnie z tym Dokumentem polskie regiony powinny charakteryzować:

„Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna”	Zadania do wykonania w ramach założonego celu: Stworzenie warunków sprzyjającej sieciowaniu relacji między Samorządem Województwa a szeroką gamą Partnerów zaangażowanych w grę o rozwój. Wpłynie to na zwiększenie udziału społeczności regionalnej w
--	---

⁷² Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Białystok 2010. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVI/521/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 5 listopada 2010.

⁷³ Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Warszawa 2012. Załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012.

⁷⁴ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

	podejmowaniu decyzji dotyczących rozwoju danego regionu. Dodatkowo, dostęp do głównych ośrodków wojewódzkich przy wykorzystaniu sieci dróg, która wpłynie na większą mobilność zawodową i przestrzenną prowadząc do aktywizacji zawodowej.
--	--

Zgodnie z celem polityki regionalnej: „Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju” – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym” nastąpi podwyższenie konkurencyjności, kreowanie wzrostu oraz zatrudnienia. Dodatkowo, działania będą skoncentrowane na „Zwiększeniu możliwości zatrudnienia poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej” grup Mieszkańców obszarów wiejskich, które odeszły lub chciałyby odejść z rolnictwa i napotykają największe problemy na rynku pracy z powodu braku wykształcenia i kwalifikacji. Konieczne jest podejmowanie działań na rzecz aktywizacji Mieszkańców i dywersyfikacji działalności – np. agroturystyka. Działania z zakresu przedsiębiorczości, powiększania umiejętności, doradztwa zawodowego, szkoleń i przekwalifikowani będą prowadzone w uzupełnieniu do zwiększania dostępu do usług i dóbr publicznych. Kluczowe jest też wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu (IOB). Pożądane są działania:

- „Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy”,
- „Rozwój lokalny oraz rozwój kapitału społecznego- wsparcie lokalnych inicjatyw społecznych”,
- „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (...) realizacja programów integracji społecznej”,
- „Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości”.

Dodatkowo konieczny jest rozwój kształcenia ustawicznego dorosłych, w tym wsparcie dla Mieszkańców obszarów wiejskich w zmianie zawodu.

Kluczowym priorytetem działania w Dokumencie **Europa 2020. Strategia na rzecz integralnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**⁷⁵ jest „Poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej”. Inicjatywy skierowane są przede wszystkim do kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lat, mają zapewnić zatrudnienie młodzieży, osobom starszym i Pracownikom niskowkwalifikowanym.

„Efektywna współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kolnie w zakresie rozwiązań alternatywnych”

Wobec dynamicznych zmian zachodzących w otoczeniu społeczno - gospodarczym konieczne jest dostosowanie Pracowników do zmieniających się oczekiwań rynku pracy. Konieczne jest podjęcie kierunku interwencji aktywizacji zawodowej osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy poprzez wprowadzenie rozwiązań alternatywnych we współpracy z Powiatowym

⁷⁵ Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Krajowy Program Reform, Ministerstwo Gospodarki.

Urzędem Pracy w Kolnie. Spójność względem **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**⁷⁶ w ramach celu operacyjnego: „1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej Mieszkańców regionu”.

„Rozwój przedsiębiorczości w obszarze Gminy Stawiski”

Zgodnie ze **Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**⁷⁷ w Województwie Podlaskim mniej osób, niż w bardziej rozwiniętych regionach, decyduje się na prowadzenie działalności gospodarczej. Rozwój przedsiębiorczości jest spójny z założeniem PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020, w aspektach: pobudzania działalności pozarolniczej w obszarach wiejskich, jak i poszukiwania alternatywnych źródeł dochodów dla ludności zamieszkującej w obszarach wiejskich, np. w postaci rozwoju agroturystyki w obszarze Gminy Stawiski. Spójność z celem operacyjnym: „1.1. Rozwój przedsiębiorczości”.

Rozwój przedsiębiorczości jest również możliwy poprzez nawiązanie współpracy krajowej i międzynarodowej. Postulowane są inicjatywy służące nawiązaniu kontaktów gospodarczych, wspieraniu działań marketingowych i promocyjnych na rynkach zewnętrznych oraz promocji regionu uwzględniającej potencjał regionalnej gospodarki. W PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 wskazano na zadania:

- „Promocja zatrudnienia i inwestowania poza sektorem rolniczym, produkcja w branży mleczarskiej”,
- „Stworzenie spójnego systemu informacji o Gminie i o ofertach inwestycyjnych”,
- „Upowszechnienie e-usług – stworzenie wirtualnego informatora dla Przedsiębiorców, który byłby zintegrowany z portalem internetowym Gminy Stawiski”, które są spójne z kierunkami interwencji Celu operacyjnego „2.1. Aktywność podlaskich Przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym” w **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**⁷⁸. Za główne kierunki interwencji określono:
  - „Promocja gospodarcza regionu”,
  - „Inicjatywy sprzyjające nawiązywaniu kontaktów gospodarczych oraz wspieranie obecności podlaskich Przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych”.

Cel szczegółowy „Rozwój przedsiębiorczości w obszarze Gminy Stawiski” jest również spójny z Priorytetami inwestycyjnymi 3a: „Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez Inkubatory Przedsiębiorczości” w **Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**⁷⁹, w zakresie osi priorytetowej I: „Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu” poprzez „Działanie 1.4. Promocja przedsiębiorczości oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Województwa”. W podejmowaniu skutecznych działań Przedsiębiorców powinny wspomagać wyspecjalizowane instytucje otoczenia biznesu, gwarantujące najwyższą jakość usług. Wsparcie będzie polegało na usługach doradczych i szkoleniowych. Dodatkowo, przewidziane jest wsparcie inwestycyjne dedykowane firmom we wczesnej fazie rozwoju.

⁷⁶ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ Ibidem.

⁷⁹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

Zgodnie z **Projektem Strategii Rozwoju Kraju 2020**⁸⁰ w Polsce w rolnictwie następować będzie ewolucyjny rozwój, który będzie oparty na systematycznym podnoszeniu wartości dodanej przypadającej na każdego Zatrudnionego. Zmiany strukturalne będą stanowiły przyczynę do umocnienia powiązań gospodarstw rolnych z rynkiem. Dla osiągnięcia konkurencyjności, tym samym rozwoju przedsiębiorczości, kluczowa będzie jakość produktów, która przełoży się na zwiększenie produktywności wytwórczej. Spójność względem celów (Obszar strategiczny II: „Konkurencyjna gospodarka”):

- II.2. „Wydajność gospodarki”;
- II.3. „Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego”.

Spójności należy także upatrywać w wizji rozwoju regionalnego do roku 2020 zawartej w **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**⁸¹. Zgodnie z tym Dokumentem, polskie regiony powinny charakteryzować:

- „Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna”, w ramach której założono zintegrowanie gospodarcze i społeczne. W Dokumencie postulowano zwiększenie spójności społeczno - gospodarczej i terytorialnej zarówno w skali krajowej, jak i regionalnej, pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi, wewnątrz kraju a obszarami przygranicznymi, a także obszarami Polski wschodniej i resztą terytorium kraju. Dodatkowo, obszary wiejskie powinny stać się atrakcyjnym miejscem pracy, zamieszkania, wypoczynku i prowadzenia działalności rolniczej i pozarolniczej, z zachowaniem unikalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz kulturowych tych terenów dla przyszłych pokoleń. Dla każdego obszaru wiejskiego, w skali subregionalnej bądź lokalnej, interwencja polityki regionalnej będzie inna, tak aby w maksymalnym stopniu uwzględnić charakterystykę danego obszaru – zidentyfikować najważniejsze szanse rozwojowe i zaprojektować działania w odniesieniu do lokalnych potencjałów i zasobów. Celem krajowej polityki regionalnej wobec obszarów wiejskich jest pełniejsze wykorzystanie ich zasobów endogenicznych w procesach rozwoju regionalnego.

Cel „Rozwój przedsiębiorczości w obszarze Gminy Stawiski” określony w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 jest spójny względem **Programu Polska Wschodnia**⁸² w zakresie:

OŚ PRIORYTETOWA I	„Przedsiębiorcza Polska Wschodnia”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 3A	Cel szczegółowy: „Większa liczba innowacyjnych Przedsiębiorstw typu start - up w Polsce Wschodniej” Wsparcie ma służyć, przede wszystkim, niwelowaniu barier powstrzymujących młodych ludzi przed zakładaniem firm w makroregionie

⁸⁰ Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Warszawa 2012. Załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012.

⁸¹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

⁸² www.polskawschodnia.gov.pl [data dostępu: 17.09.2015].

W **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**⁸³ kluczowe jest „Wspieranie rozwoju ośrodków subregionalnych” (2.2.1.), które mają szczególne znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich, głównie jako katalizatory tworzenia funkcji pozarolniczych oraz jako inkubatory przedsięwzięć aktywizujące otaczające je tereny. Można to powiązać z rozwojowym charakterem przedsiębiorczości.

„Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu”

Cel szczegółowy zakłada podejmowanie działań, które przyczynią się do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej obszaru Gminy Stawiski. Spójność jest widoczna względem:

- **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**⁸⁴ w zakresie celu operacyjnego: „2.2. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Województwa”, który zakłada:
  - „Aktywność informacyjno-promocyjną ukierunkowaną na Inwestorów (aktywne pozyskiwanie Inwestorów)”,
  - „Dostępność terenów inwestycyjnych”;
- **Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**⁸⁵, w zakresie osi priorytetowej I: „Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu” poprzez „Działanie 1.4. Promocja przedsiębiorczości oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Województwa”. Istotnym elementem jest poprawa dostępności terenów inwestycyjnych poprzez stworzenie nowej lub rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego wraz z promocją regionu uwzględniającą potencjał regionalnej gospodarki. Dopełnieniem działań mających na celu podniesienie inwestycyjnej atrakcyjności regionu jest realizacja kompleksowych i skoordynowanych działań obejmujących promocję inwestycyjną regionu, obsługę Inwestorów, w tym zagranicznych;
- **Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podlaskiego**⁸⁶ w zakresie:
  - „Tworzenia warunków do powstawania nowych firm innowacyjnych”;
  - „Podniesienia konkurencyjności regionu poprzez rozwój społeczeństwa informacyjnego i wspieranie technik informatycznych w kluczowych dziedzinach aktywności społecznej i gospodarczej”.Tworzenie warunków dla inwestycji powinno przyczynić się do powstania firm dzięki przychylnemu wsparciu Władz publicznych i sektora otoczenia biznesu. Konieczne jest powstanie instytucji inkubacji Przedsiębiorstw na rzecz wspierania działalności;
- **Projektu Strategii Rozwoju Kraju 2020**⁸⁷ w zakresie „Poprawy warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej” – Obszar strategiczny II: „Konkurencyjna gospodarka”;

⁸³ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

⁸⁴ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

⁸⁵ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

⁸⁶ Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podlaskiego. Podlaska Strategia Innowacji, 2013.

- **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020⁸⁸**. Zgodnie z tym Dokumentem polskie regiony powinny charakteryzować:
  - „Konkurencyjność i innowacyjność regionu”, w ramach której założono wzrost atrakcyjności obszarów Miast dla inwestycji zewnętrznych ze względu na wysokiej jakości zasoby ludzkie, dostęp do bazy naukowo - badawczej pozwalającej na rozwijanie innowacyjnych rozwiązań, tworzenie wysokiej jakości usług dla Przedsiębiorstw, rozwijanie możliwości wykorzystania nowoczesnych technik informacyjnych oraz dzięki zapewnieniu podstawowych warunków rozwojowych. Kluczowa dla rozwoju jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury bezpośrednio służącej lokalizowanej inwestycji, ale także odpowiednie ukierunkowanie wsparcia dla lokalizacji na tych obszarach nowych inwestycji Przedsiębiorstw w sferach powiązanych z rozwijaną specjalizacją. Konieczne będzie również wspieranie inwestycji zewnętrznych, w tym zagranicznych oraz zwiększanie możliwości wprowadzenia rozwiązań innowacyjnych.
- **W Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030⁸⁹** wskazywać można na spójność względem „Integracji przestrzennej i funkcjonalnej obszarów wiejskich” (2.2.3.), która zakłada: wzrost możliwości zatrudnienia, zapewnienie rozwoju infrastruktury, wspomaganie rozwoju ośrodków miejskich stymulujących rozwój lokalny oraz tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych. Zwiększeniu inwestycji pozarolniczych w obszarach wiejskich sprzyjać będzie wspomaganie instytucji otoczenia biznesu, w tym instytucji doradczych, inkubatorów przedsiębiorczości, parków przemysłowych, wprowadzenie rozwiązań prawnych ułatwiających prowadzenie i ewidencjonowanie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej i wzrost dostępności kapitału zewnętrznego oraz wsparcie rozwoju ekonomii społecznej. Konieczne jest wprowadzenie prawnych instrumentów pozwalających na godzenie i respektowanie interesów obywatela, Przedsiębiorcy, Inwestora i właściciela. Ważnym instrumentem planistycznym i ekonomicznym powinno być przygotowanie terenów inwestycyjnych przez Władze Gmin.

---

⁸⁷ Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Warszawa 2012. Załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012.

⁸⁸ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

⁸⁹ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

CEL STRATEGICZNY II	
<i>ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I DZIAŁALNOŚCI SPORTOWEJ ORAZ KULTURALNEJ</i>	
„Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej”	
<p>Cel założony w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 jest spójny względem założenia nr 10 w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020⁹⁰, które otrzymało następujące brzmienie: „Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich”, w ramach którego określono cel szczegółowy 6B: „Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich”. Zgodnie z Programem, poziom rozwoju infrastruktury technicznej warunkuje możliwość rozwoju gospodarczego, atrakcyjność inwestycją, warunki życia mieszkańców, dostępność do usług publicznych i miejsc pracy w ośrodkach lokalnych.</p> <p>Spójności celów należy upatrywać w Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020⁹¹ w zakresie:</p>	
DZIAŁANIE 8.4.	„Infrastruktura społeczna”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9a	<p>„Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych”.</p> <p>W Województwie Podlaskim w części placówek baza lokalowa oraz sprzęt są przestarzałe i wymagają pilnej modernizacji.</p>
<p>W Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018⁹² w I Obszarze Strategicznym: „Zaspokajanie potrzeb rodzin podlaskich” został określony cel strategiczny: „Wsparcie rodzin podlaskich w zaspokajaniu potrzeb życiowych w zakresie mieszkalnictwa, kultury i edukacji”, którego zadania są spójne względem zadań wskazanych w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Wsparcie lokalnych i regionalnych rozwiązań w zakresie mieszkalnictwa”; - „Wdrażanie efektywnych programów budownictwa socjalnego oraz przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu”. <p>W PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 wskazano na konieczność adaptowania nieużytkowanych nieruchomości będących w mieniu komunalnym Gminy Stawiski na cele społeczne oraz doposażanie infrastruktury społecznej, względem Programu Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020⁹³ zauważyć można spójność względem zadań:</p>	

⁹⁰ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Polska, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2014.

⁹¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

⁹² Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Białystok 2010. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVI/521/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 5 listopada 2010.

⁹³ Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Białystok 2008.

- „Budowa, modernizacja, adaptacja nieruchomości na cele kulturalne”;
  - „Poprawa stanu infrastruktury technicznej niezbędnej do prowadzenia działalności kulturalnej”;
  - „Zakup i modernizacja trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej”;
- określonych w celu strategicznym II: „Wspieranie działań sprzyjających rozwojowi infrastruktury kultury”.

Spójności należy także upatrywać w wizji rozwoju regionalnego do roku 2020 zawartej w **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**⁹⁴. Zgodnie z tym Dokumentem polskie regiony powinny charakteryzować:

- „Konkurencyjność i innowacyjność regionu”, w ramach której założono rozwój mieszkalnictwa w zakresie procesów rewitalizacyjnych Miast;
- „Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna”, która zakłada aktywne przeciwdziałanie marginalizacji, w formie wyrównania dostępu wszystkich obywateli do podstawowych usług: edukacyjnych na poziomie wychowania przedszkolnego, opieki społecznej, służby zdrowia. Dodatkowo, skupia działania na podnoszeniu efektywności energetycznej poprzez modernizację budynków użyteczności publicznej.

„Rewitalizacja Gminy”

Spójności celów należy upatrywać w:

- **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**⁹⁵ w zakresie:

DZIAŁANIE 8.5.	„Rewitalizacja”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9b	„Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich” Cel szczegółowy: „Rewitalizacja fizyczna, gospodarcza i społeczna obszarów zmarginalizowanych”

- **Projekcie Strategii Rozwoju Kraju 2020**⁹⁶ w zakresie celu: III.3.2. „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”. Spójność jest upatrywana względem „Tworzenia warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich” w zakresie rewitalizacji zdegradowanych oraz najuboższych obszarów miejskich oraz wsparcia powiązań Miasto - wieś;

⁹⁴ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

⁹⁵ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

⁹⁶ Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Warszawa 2012. Załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012.

- **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020⁹⁷**, zgodnie z którym polskie regiony powinny charakteryzować:
  - „Konkurencyjność i innowacyjność regionu”, w ramach której założono koncentrację usług w Miastach, której towarzyszyć będzie rozwój procesów urbanizacyjnych, rewitalizacyjnych centrów Miast;
  - „Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna” zakładająca zatrzymanie procesów marginalizacji na obszarach tracących dotychczasowe funkcje społeczno - gospodarcze i pobudzona zostanie zdolność do rozwoju dzięki procesom rewitalizacyjnym. W najbardziej zdegradowanych dzielnicach Miast, w efekcie spójnych działań rewitalizacyjnych, nastąpi lokalizacja nowych funkcji, ożywienie i dywersyfikacja gospodarcza z jednoczesną poprawą sytuacji społecznej. Kluczowe jest wspieranie kompleksowych programów rewitalizacyjnych obejmujących zagadnienia infrastrukturalne, gospodarcze i społeczne. Działania rewitalizacyjne muszą wynikać ze szczegółowych planów rewitalizacji i prowadzone muszą być we wszystkich wymiarach.
- **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030⁹⁸** w zakresie działania polityki przestrzennej w odniesieniu do zdegradowanych obszarów zurbanizowanych, które mają na celu przywrócenie ich funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórnemu zagospodarowaniu dzięki skorelowanym interwencjom w sferze planowania przestrzennego, wsparciu przedsiębiorczości. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru lub Miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej oraz inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego i zachowaniem funkcji symbolicznych, przyrodniczych i innych.

„Doposażenie obiektów użyteczności publicznej w urządzeniach”

Cel szczegółowy zakłada doposażenie obiektów użyteczności publicznej w urządzeniach pozwalające na realizację zadań statutowych i pozostałych. Zadanie te dotyczy wszystkich jednostek organizacyjnych Urzędu. W **Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015⁹⁹** wskazano zadanie, które jest spójne względem postulatu określonego w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020, natomiast nie wyczerpuje ono charakteru jednostek, które miałyby tą pomoc uzyskać: „Modernizacja i stała poprawa wyposażenia jednostek ratowniczo-gaśniczych w środki ratownictwa”.

Spójności celów należy upatrywać także w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020¹⁰⁰** w zakresie:

⁹⁷ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

⁹⁸ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

⁹⁹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹⁰⁰ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

OŚ PRIORYTETOWA X	„Pomoc techniczna”
CEL SZCZEGÓŁOWY NR 1	„Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków zapewniających sprawne działanie instytucji”

Względem **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**¹⁰¹ można wskazać na spójność w działaniu: „M04. Inwestycje w środki trwałe”, które ukierunkowane jest na wsparcie inwestycyjne i niematerialne w: gospodarstwach rolnych, w sektorze przetwórstwa i wprowadzania produktów rolnych oraz w infrastrukturze związanej z rozwojem rolnictwa.

„Rozwój oferty kulturalnej i sportowej w Gminie”

Działania na rzecz rozwoju oferty kulturalnej zostały określone w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹⁰² w zakresie:

DZIAŁANIE 8.3.	„Ochrona dziedzictwa kulturowego”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6c	„Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego” W powyższym działaniu należy upatrywać spójności w rezultacie będącym skutkiem podjęcia tej interwencji w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego, za jaki uznać można wzrost partycypacji społeczeństwa w kulturze, który konotuje powstanie lub poszerzenie istniejącej oferty kulturalnej
DZIAŁANIE 8.4.	„Infrastruktura społeczna”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9a	„Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych”. W Województwie Podlaskim w części placówek baza lokalowa oraz sprzęt są przestarzałe i wymagają pilnej modernizacji.

W **Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018**¹⁰³ w I Obszarze Strategicznym: „Zaspokajanie potrzeb rodzin podlaskich” został określony cel strategiczny: „Wsparcie rodzin podlaskich w zaspokajaniu potrzeb życiowych w zakresie mieszkalnictwa, kultury i edukacji”, którego zadania są spójne względem postulatów wskazanych w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 w zakresie:

- „Zwiększenia dostępności Mieszkańców Województwa do oferty kulturalnej”.

¹⁰¹ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Polska, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2014.

¹⁰² Ibidem.

¹⁰³ Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Białystok 2010. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVI/521/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 5 listopada 2010.

Natomiast w **Programie Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹⁰⁴ wskazano na konieczność wzrostu poziomu uczestnictwa w kulturze, co konotuje konieczność poszerzenia oferty kulturowej wraz z opracowaniem systemu jej promocji. Dodatkowo, nacisk został położony na stworzenie warunków do rozwoju uzdolnień i talentów oraz na zwiększenie dostępności kultury dla środowisk marginalizowanych. Przejaw jest widoczny w zadaniach, które są spójne z wyżej postawionym celem:

- „Likwidacja ekonomicznych i przestrzennych barier dostępności dóbr kultury”;
- „Stwarzanie warunków do rozwoju uzdolnień i talentów, wiedzy i umiejętności niezbędnych do aktywnego uczestnictwa w działalności artystycznej, szczególnie dzieci i młodzieży”;
- „Wspieranie projektów dotyczących zwiększenia uczestnictwa w kulturze”;
- „Tworzenie programów ułatwiających dostęp do kultury środowiskom marginalizowanym”;
- „Organizacja międzynarodowych wydarzeń i przedsięwzięć kulturalnych, o wysokiej randze, sprowadzających do regionu Inwestorów i Sponsorów, wpływających na rozwój turystyki, gastronomii itd.”;

W **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**¹⁰⁵ spójność wystąpiła w zakresie inicjatyw na rzecz wspierania organizacji czasu wolnego, imprez kulturalnych, współpracy Organizacji i Samorządów w obszarze kultury, podniesienia edukacji kulturalnej społeczeństwa poprzez promocję i kultywowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich i zwiększenie dostępu Mieszkańców do dóbr i usług kultury, w tym związanych z lokalnymi i regionalnymi tradycjami, także zawodowymi, a ponadto umożliwienie uczestnictwa w różnego rodzaju przedsięwzięciach kulturalnych oraz wspomaganie aktywnych inicjatyw i nowych form uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych.

W **Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020**¹⁰⁶ spójność wystąpiła w ramach: „11. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich i wykorzystanie potencjałów endogenicznych na rzecz rozwoju lokalnego”, zgodnie z którym istnieje potrzeba odpowiedniego wykorzystania potencjałów kulturowych, środowiskowych i turystycznych obszarów wiejskich przy zaangażowaniu lokalnej społeczności dla przyspieszenia lokalnego rozwoju gospodarczego, a przede wszystkim zwiększenia udziału dochodów mieszkańców z działalności pozarolniczej.

„Rozwój oferty opiekuńczo-wychowawczej w Gminie”

Istotnym obszarem rozwoju jest tworzenie warunków, które pozwolą godzić role rodzinne i zawodowe Mieszkańcom obszaru Województwa Podlaskiego. Pożądanym jest rozwój systemu opieki nad dziećmi. W badaniach ankietowych PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 wskazano na konieczność rozwoju systemu opieki nad dziećmi o ofertę wakacyjną oraz dla najmłodszych dzieci. Spójność względem **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do**

¹⁰⁴ Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Białystok 2008.

¹⁰⁵ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

¹⁰⁶ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Polska, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2014.

roku 2020¹⁰⁷ w ramach celu operacyjnego: „3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych”.

Działania na rzecz równowagi praca – życie zostały określone także w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹⁰⁸ w zakresie:

DZIAŁANIE 2.2.	„Działania na rzecz równowagi praca - życie”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8iv	„Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w dostępie do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę” Cel szczegółowy - „Zwiększenie aktywności zawodowej i zatrudnienia wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3”
DZIAŁANIE 3.1.	„Kształcenie i edukacja”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 10i	„Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej”

W **Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**¹⁰⁹ w celu II: „Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych” wskazano na konieczność upowszechnienia i poprawę dostępu do edukacji przedszkolnej. Można to powiązać z założeniem rozwoju oferty opiekuńczo - wychowawczej w Gminie.

W **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**¹¹⁰ wskazano, że szczególne znaczenie dla zwiększenia mobilności zawodowej Mieszkańców obszarów wiejskich ma zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych, począwszy od opieki nad dzieckiem do lat 3 i edukacji przedszkolnej. Postulowane są działania na rzecz modernizacji infrastruktury opiekuńczo-wychowawczej (2.2.3. „Integracja przestrzenna funkcjonalna obszarów wiejskich”).

„Rozwój oferty opieki zdrowotnej”

Z perspektywy Mieszkańców konieczna jest poprawa warunków w obszarze ochrony zdrowia. Spójność celu szczegółowego z celem operacyjnym: „3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego” w **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹¹¹.

Spójności celu szczegółowego: „Rozwój oferty opieki zdrowotnej ” PRL Gminy Stawiski na lata

¹⁰⁷ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

¹⁰⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

¹⁰⁹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

¹¹⁰ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

¹¹¹ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

2015-2020 należy upatrywać także w osi priorytetowej VII: Poprawa spójności społecznej w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹¹² w zakresie:

DZIAŁANIE 7.2.	„Rozwój usług społecznych”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9iv	„Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym” Cel szczegółowy: „Zwiększenie dostępności usług społecznych”
DZIAŁANIE 2.5.	„Aktywne i zdrowe starzenie się”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 8x	„Aktywne i zdrowe starzenie się” Cel szczegółowy: „Przedłużenie wieku aktywności zawodowej”

W **Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018**¹¹³ w III Obszarze Strategicznym: „Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia” został określony cel strategiczny: „Wzmocnienie profilaktyki i oferty leczenia Mieszkańców”, którego cele operacyjne są spójne względem celów operacyjnych wskazanych w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 w zakresie:

- „Optymalizacja usług społecznych”;
- „Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych, współuzależnionych i ich rodzin (aspekt alkoholowy)”.

Spójności należy upatrywać także względem **Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**¹¹⁴ w aspekcie środowiskowym i zdrowotnym („Środowisko a zdrowie”). Celem działań w obszarze zdrowia środowiskowego jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego Mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.

„Rozwiązywanie problemów społecznych”

W odniesieniu do Województwa Podlaskiego jednym z głównych problemów jest ujemne saldo migracji oraz prognozowany dalszy spadek liczby ludności. Konieczne jest podjęcie działań podtrzymujących aktywność zawodową i społeczną. Spójność względem **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹¹⁵ w ramach celu operacyjnego: „3.1.

¹¹² Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

¹¹³ Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Białystok 2010. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVI/521/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 5 listopada 2010.

¹¹⁴ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa, 2008.

¹¹⁵ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych”. Konieczne będzie również wspieranie osób wykluczonych społecznie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją lub przeżywających trudności. Możliwe jest to poprzez aktywną integrację oraz poprawę spójności społecznej określonej w celu operacyjnym: „3.2. Poprawa spójności społecznej”.

W ramach rozwiązywania problemów społecznych konieczne jest również podejmowanie działań na rzecz osób z obszaru wykluczenia społecznego. Zadanie te jest spójne z celami:

- nr 5 **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015**¹¹⁶, który traktuje o „Wypracowaniu modelu wspólnego oddziaływania i form współpracy lokalnych instytucji i Organizacji pomagających osobom uzależnionym i ich rodzinom”. Modele te zapewniają:
  - „Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu”,
  - „Zwiększenie pomocy socjalnej, psychologicznej, socjoterapeutycznej i prawnej dla członków rodziny osoby uzależnionej od alkoholu (ochrona przez przemocą w rodzinie)”,
  - „Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno-edukacyjnej w szczególności dzieci i młodzieży”,
  - „Współpraca z lokalnymi instytucjami i Organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom”,
- nr 9 **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015**¹¹⁷ w zakresie: „Ograniczenie przestępczości oraz zapobieganie niedostosowaniu społecznemu wśród dzieci i młodzieży w ramach:
  - „Zapobiegania przestępczości i niedostosowaniu społecznemu nieletnich”;
  - „Dostarczeniu informacji na temat skutków zachowań ryzykownych, uwrażliwienie dorosłych na czynniki sprzyjające występowaniu zaburzeń, umożliwienie dokonywania racjonalnych wyborów”,
  - „ Pomocy w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, a w szczególności umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom ze strony otoczenia”,
  - „Łagodzenia skutków incydentalnych zachowań niezgodnych z normą oraz zaburzeń zachowania”,
  - „Usprawnienia i zwiększenia trafności oraz skuteczności oddziaływań szkoły w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością i demoralizacją”;

W **Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018**¹¹⁸ w II Obszarze Strategicznym: „Wypełnianie funkcji rodziny” został określony cel strategiczny: „Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin”, którego cele operacyjne są spójne względem celów operacyjnych wskazanych w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020

¹¹⁶ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015, Załącznik do Uchwały nr XLI/197/06 Rady Powiatu Kolneńskiego z dnia 25 maja 2006 roku, Kolno 2006.

¹¹⁷ Ibidem.

¹¹⁸ Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Białystok 2010 r. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVI/521/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 5 listopada 2010.

w zakresie:

- „Profilaktyka rodzinna”;
- „Rozwój usług na rzecz rodzin”;
- „Wzmocnienie postaw konstruktywnych postaw dzieci i młodzieży”;
- „Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej oraz rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie bezpieczeństwa”.

Spójności celu szczegółowego: „Rozwiązywanie problemów społecznych” PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 należy upatrywać także w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹¹⁹ w zakresie:

DZIAŁANIE 7.1.	„Rozwój działań aktywnej integracji”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 9iv	„Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie” Cel szczegółowy: „Poprawa integracji społecznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym”

CEL STRATEGICZNY III

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ TURYSTYKI W OBSZARZE GMINY

„Kreacja produktów turystycznych oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej”

Cel szczegółowy z zakresu zrównoważonego rozwoju turystyki jest spójny z:

- **Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹²⁰ w zadaniu mającym na celu: „Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych”, które przyczyni się do racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych na cele turystyczne”;
- **Programem Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹²¹ w działaniu: „Tworzenie szlaków turystyczno-kulturowych obejmujących najciekawsze miejsca i obiekty zabytkowe w Województwie” zawartym w celu strategicznym: „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”.

„Skuteczne wykorzystanie i upowszechnienie istniejących zasobów”

Spójności programowej z celem szczegółowym odnoszącym się do racjonalnego wykorzystania istniejących zasobów odwołuje się także zadanie wskazane w:

- **Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹²²: „Zachowanie oraz odtwarzanie rodzimego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych”;
- **Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹²³: cel operacyjny

¹¹⁹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

¹²⁰ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹²¹ Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Białystok 2008.

¹²² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

„1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych”, cel operacyjny „3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami” w zakresie: „Ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych oraz odtwarzanie i renaturalizacja ekosystemów zdegradowanych”;

- **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030¹²⁴**: „2.2.4. Wspomaganie rozwoju specjalizacji terytorialnej”. Zgodnie ze wskazanym celem, szansą dla rozwoju wielu obszarów wiejskich jest osiąganie specjalizacji dzięki ich dziedzictwa kulturowego, zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. W Dokumencie postulowane jest wzmocnienie ekologicznych funkcji obszarów wiejskich.

„Współpraca z Organizacjami pozarządowymi”

Cel szczegółowy jest spójny z celem głównym **Programu współpracy Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego oraz o wolontariacie na rok 2015¹²⁵**, który zakłada budowanie partnerstwa Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które służą rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb Mieszkańców w zakresie:

- „Turystyka i promocja: promocja produktów lokalnych, promocja Gminy Stawiski”;
- „Wypoczynek dzieci i młodzieży: organizacja imprez turystyki aktywnej, organizowanie czasu wolnego, szczególnie w okresie ferii zimowych, wsparcie szkół w zakresie organizowania zajęć pozalekcyjnych. Należy dążyć do zwiększenia roli Organizacji pozarządowych i innych w promowaniu turystyki Gminy Stawiski.

W **Programie Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020¹²⁶** również wskazano na konieczność współpracy i zaangażowania Organizacji pozarządowych i innych do realizacji zadań społecznych, z tym że nacisk został położony na działalność kulturalną: „Wspieranie współpracy ponadregionalnej i międzynarodowej instytucji, Organizacji pozarządowych i Twórców w zakresie organizacji ważnych wydarzeń artystycznych, wymiany doświadczeń, szczególnie dotyczących form i sposobów zwiększania uczestnictwa w kulturze” – zadanie do celu strategicznego V: „Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze”.

„Ochrona zabytków Gminy”

Podstawą do formułowania celów w tym aspekcie jest uznanie sfery dziedzictwa za postawę rozwoju i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionu Podlasia. Wyżej postawiony cel szczegółowy, w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020, jest spójny z celem strategicznym nr I: „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” w **Programie Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020¹²⁷** w zakresie:

¹²³ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

¹²⁴ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

¹²⁵ Program współpracy Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2015. Załącznik do Uchwały NR LV/287/14 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 29 października 2014.

¹²⁶ Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Białystok 2008.

¹²⁷ Ibidem.

- „1.2. Prowadzenie inwentaryzacji i ewidencji wszystkich kategorii zabytków”;
- „1.4. Rewaloryzacja zabytków”;
- „1.6. Systemowe zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń”;

Spójności celu względem ochrony zabytków należy upatrywać także w **Programie opieki nad zabytkami Gminy Stawiski na lata 2010-2013**¹²⁸ (aktualizacja w 2014 roku). Dokument zakłada:

- „włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań Rady Miejskiej w Stawiskach”;
- „uwzględnienie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami”
- „rozpoznawanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania”
- eksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego”;
- „tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewnienia ich opieki”.

„Promocja i tworzenie pozytywnego wizerunku Gminy”

Wskazany powyżej cel dotyczy głównie promowania kultury i turystyki. Spójności celów i działań należy upatrywać **Programie Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹²⁹ w działaniach:

- „Ochrona tożsamości kulturowej regionu, jego wielokulturowości, ze szczególnym uwzględnieniem działań w zakresie edukacji regionalnej”;
- „Prowadzenie wielokierunkowych działań promocyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o roli, znaczeniu i konieczności zachowania dziedzictwa kulturowego” zawartych w celu strategicznym: „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”.

CEL STRATEGICZNY IV

POPRAWA KOMUNALNYCH WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

„Uzupełnienie i modernizacja infrastruktury odprowadzania ścieków komunalnych”

Cel szczegółowy wskazany powyżej jest spójny do celów określonych w:

- **Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹³⁰: „Kanalizowanie terenów w miejscowościach wiejskich, a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych w miejscowościach o rozproszonej zabudowie lub o niewielkiej liczbie Mieszkańców” – w obszarze Gminy Stawiski szczególnie ważne jest skanalizowanie budynków mieszkalnych w zabudowie kolonijnej, która ma charakter rozproszony i mniej licznie zamieszkały. Dodatkowo, w wyżej wymienionym Programie wskazano zadania konieczne do wykonania, które również są spójne względem zadań wskazanych w projekcie PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020: „Budowa nowych oczyszczalni ścieków i modernizacja istniejących”, „Wyposażenie gospodarstw wiejskich w zabudowanie

¹²⁸ Program opieki nad zabytkami Gminy Stawiski na lata 2010-2011. Załącznik nr 1 do Uchwały nr L/268/14 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 7 maja 2014.

¹²⁹ Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Białystok 2008.

¹³⁰ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

rozproszonej w przydomowe oczyszczalnie ścieków”;

- **Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹³¹ w zakresie osi priorytetowej VI: Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;

DZIAŁANIE 6.2.	„Ochrona wód i gleb”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6b	<p>„Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie”</p> <p>Cel szczegółowy: „Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych”</p>

- **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**¹³² w zakresie wspierania projektów dotyczących zbierania i oczyszczania ścieków (kanalizacja, oczyszczalnie ścieków). Natomiast na obszarach o niskiej gęstości zaludnienia, gdzie zakładanie sieci kanalizacyjnych nie ma ekonomicznego bądź technicznego uzasadnienia, wspierane będą zintegrowane projekty dotyczące punktowych przydomowych oczyszczalni ścieków;
- **Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**¹³³ w aspekcie „Ochrona wód”. W Dokumentcie określono, że do końca 2015 roku Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych;
- **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**¹³⁴ w celu „4.5. Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów”. Zgodnie z Dokumentem wprowadzona zostanie zasada obligatoryjnego współdziałania Gmin i Samorządów wojewódzkich w obszarach funkcjonalnych w celu poprawienia opłacalności gospodarki komunalnej i efektywnego podnoszenia kosztów społecznych gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowania odpadów. Zintegrowane planowanie gospodarki komunalnej będzie obejmowało modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Po osiągnięciu pełnego stopnia wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne kontynuowana będzie modernizacja i wymiana przestarzałych sieci.

„Uzupełnienie i modernizacja infrastruktury doprowadzającej wodę do obiektów”

¹³¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

¹³² Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

¹³³ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa, 2008.

¹³⁴ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

Wskazany cel szczegółowy jest spójny względem celów określonych w:

- **Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹³⁵: „Sukcesywna budowa lokalnych ujęć wody w przypadku miejscowości o większych odległościach od ujęć wód oraz istniejących wodociągów”, „Modernizacja ujęcia wody”;
- **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**¹³⁶ w zakresie zaopatrzenia w wodę w obszarach, gdzie występują braki w infrastrukturze lub jest ona zdekapitalizowana;
- **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**¹³⁷ w celu „4.5. Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów”. Zgodnie z Dokumentem wprowadzona zostanie zasada obligatoryjnego współdziałania Gmin i Samorządów wojewódzkich w obszarach funkcjonalnych w celu poprawienia opłacalności gospodarki komunalnej i efektywnego podnoszenia kosztów społecznych gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowania odpadów. Zintegrowane planowanie gospodarki komunalnej będzie obejmowało modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej;
- **Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹³⁸ w zakresie osi priorytetowej VI: Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;

DZIAŁANIE 6.2.	„Ochrona wód i gleb”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6ii	„Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie” Cel szczegółowy: „Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych”

„Modernizacja i rozbudowa urządzeń infrastruktury wodno-kanalizacyjnej”

Cel szczegółowy zakłada modernizację i rozbudowę rozwiązań wspierających infrastrukturę kanalizacyjną i wodociągową, np. hydrofonie, zbiorniki retencyjne, zbiorniki wyrównawcze, studnie, stacje uzdatniania wody. W ramach **Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹³⁹ planowane jest „Zapewnienie ochrony naturalnych zbiorników retencyjnych”, które jest spójne z założeniem celu szczegółowego.

¹³⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹³⁶ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

¹³⁷ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

¹³⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

¹³⁹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

Spójności należy upatrywać także w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹⁴⁰ w zakresie osi priorytetowej VI: Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;

DZIAŁANIE 6.2.	„Ochrona wód i gleb”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6ii	„Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie” Cel szczegółowy: „Zwiększony odsetek ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków zgodnego z dyrektywą dotyczącą ścieków komunalnych”

„Powstanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych”

Cel szczegółowy dotyczący sfery komunalnej obszaru Gminy stanowi o powstaniu Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych o stałej lokalizacji. Rozwiązanie to może przyczynić się do zwiększenia skuteczności gromadzenia odpadów w takich Punktach. Zgodnie z powyższym można sądzić, że wyżej wymieniony cel szczegółowy jest spójny z:

- **Planem Gospodarki Odpadami**¹⁴¹ w zadaniu: „Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów”;
- **Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹⁴²: „Objęcie wszystkich Mieszkańców Gminy systemem zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych”.
- **Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹⁴³: Cel operacyjny „3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami” w zakresie: „Efektywnego systemu gospodarowania odpadami”;
- **Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹⁴⁴ w zakresie osi priorytetowej VI: Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami:

DZIAŁANIE 6.1.	„Efektywny system gospodarowania odpadami”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 6a	„Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez te państwa członkowskie”

¹⁴⁰ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

¹⁴¹ Plan Gospodarki Odpadami do 2015 roku. Gmina Stawiski; mgr inż. Jarosław Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹⁴² Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹⁴³ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

¹⁴⁴ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

Cel szczegółowy: „Wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie”
<ul style="list-style-type: none">
• Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020¹⁴⁵ w zakresie gospodarki odpadami w obszarach wiejskich i najbardziej zapóźnionych. Konieczne jest podejmowanie projektów dotyczących efektywnej gospodarki odpadami, które dotyczyć będą, przede wszystkim, systemów selektywnego zbierania odpadów oraz innowacyjnych projektów dotyczących ich recyklingu;
• Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016¹⁴⁶ w zakresie celów średniookresowych do roku 2016: „Takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych”;

CEL STRATEGICZNY V
<i>POPRAWA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ W OBSZARZE GMINY</i>
„Program remontów i modernizacji dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą”
Cel szczegółowy traktujący o poprawie i rozbudowie gminnej infrastruktury komunikacyjnej jest spójny z: <ul style="list-style-type: none">
• Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015¹⁴⁷ w zadaniu: „Poprawa stanu nawierzchni dróg”;
• Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020¹⁴⁸ w aspekcie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Spójność z celem operacyjnym: „3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego”;
• Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020¹⁴⁹ w zakresie działań:<ul style="list-style-type: none">
- M07 „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich”;
- „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”. <p>W zakresie działania uwzględniono zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego, kształtowanie przestrzeni publicznej i projekty dotyczące obiektów pełniących funkcje kulturalne. Ponadto wsparcie rozwoju infrastruktury – drogi lokalne i gospodarka wodno-ściekowa.</p> <p>Spójności należy także upatrywać w wizji rozwoju regionalnego do roku 2020 zawartej w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020¹⁵⁰. Zgodnie z tym Dokumentem polskie regiony powinna charakteryzować:</p>

¹⁴⁵ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

¹⁴⁶ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa, 2008.

¹⁴⁷ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹⁴⁸ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

¹⁴⁹ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Polska, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2014.

- „Konkurencyjność i innowacyjność regionu”, w ramach której założono powiązanie ośrodków miejskich połączeniami komunikacyjnymi i funkcjonalnymi, co wpłynie na poprawę spójności terytorialnej kraju oraz umożliwi przepływ innowacji i konkurencyjności gospodarki w skali kraju.

Z perspektywy tego Dokumentu kluczowe jest „Zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego”. Występuje konieczność zwiększania powiązań w relacji Miasto-wieś dla zapewnienia lepszego dostępu wszystkich Mieszkańców, również obszarów wiejskich, do rynku pracy, dóbr i usług publicznych.

Cel „Rozwój przedsiębiorczości w obszarze Gminy Stawiski” określony w PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 jest spójny względem **Programu Polska Wschodnia**¹⁵¹ w zakresie:

OŚ PRIORYTETOWA II	„Nowoczesna Infrastruktura Transportowa”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 7B	<p>Cel szczegółowy: „Zwiększona dostępność Miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych w zakresie infrastruktury drogowej”.</p> <p>Ograniczona dostępność transportowa stanowi istotny czynnik wpływający na niską pozycję Miast. W perspektywie do 2016 roku oczekiwana jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej, która przyczyni się do zwiększenia mobilności zawodowej i przestrzennej Mieszkańców, a tym samym wpłynie na poprawę dostępności rynków pracy, nauki i usług. Wraz z poprawą komunikacyjną ośrodków wojewódzkich w pewnym zakresie wzrośnie także dostępność obszarów wiejskich otaczających te ośrodki. Dodatkowo, działania związane z tworzeniem powiązań kooperacyjnych pomiędzy Przedsiębiorcami na rzecz rozwoju atrakcyjnych i bazujących na istniejącym potencjale produktów turystycznych będą sprzyjały transformacji struktury gospodarczej na obszarach wiejskich poprzez tworzenie miejsc pracy poza sektorem rolnym</p>

¹⁵⁰ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

¹⁵¹ www.polskawschodnia.gov.pl [data dostępu: 17.09.2015].

CEL STRATEGICZNY VI

ROZWÓJ BRANŻY ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII ORAZ OCZYSZCZANIE OBSZARU GMINY Z ZANIECZYSZCZEŃ

„Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii”

W **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹⁵² wskazano na konieczność inwestowania w przedsięwzięcia dotyczące produkcji energii w oparciu o źródła odnawialne (OZE). Postulowane jest wykorzystanie zasobów energetycznych z naturalnych źródeł przez podlaskie Przedsiębiorstwa, co przyczyni się do obniżenia kosztów działalności. Spójność celu szczegółowego: „Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii” PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 z celem operacyjnym Strategii: „1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych”.

Spójności celu szczegółowego: „Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii” PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020 należy upatrywać także w osi priorytetowej V: Gospodarka niskoemisyjna w **Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**¹⁵³ w zakresie:

DZIAŁANIE 5.1.	„Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4a	„Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych” Cel szczegółowy: „Zwiększony udział rozproszonej produkcji energii ze źródeł odnawialnych”
DZIAŁANIE 5.3.	„Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej”
PRIORYTET INWESTYCYJNY 4c	„Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym”

Celem **Projektu Strategii Rozwoju Kraju 2020**¹⁵⁴ jest poprawa efektywności energetycznej, która przyczyni się do rozwoju konkurencyjnych rynków paliw i energii. Zgodnie z Dokumentem, w najbliższej dekadzie będą prowadzone działania mające na celu zmianę struktury nośników energii, poprawę sprawności energetycznej procesów wytwarzania oraz przesyłu, efektywne wykorzystanie energii i paliw na różne sektory gospodarki, jak i również wzrostem osób korzystających z urządzeń i technologii energooszczędnych. Na podstawie powyższego można wskazać na spójność względem celu II.6. „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko”.

¹⁵² Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

¹⁵³ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

¹⁵⁴ Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Warszawa 2012. Załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012.

W **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020**¹⁵⁵ również wskazano na konieczność podniesienia efektywności energetycznej poprzez poszukiwanie i rozwijanie regionalnych potencjałów w zakresie pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł i tak zwanej czystej energii oraz rozwoju technologii w zakresie energetyki – głównie w zakresie energii wiatrowej, wodnej, słonecznej, biomasy i geotermii.

W **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**¹⁵⁶ kluczowym kierunkiem działań będzie również „4.6. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby”. Konieczne jest umożliwienie zwiększenia komplementarnego wykorzystania OZE w celu dywersyfikacji zaopatrzenia w energię Gmin i zmniejszenie uciążliwości niskiej emisji.

Natomiast w Dokumencie **Europa 2020. Strategia na rzecz integralnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**¹⁵⁷ jako cel wskazano „Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%”. W odniesieniu do 1990 roku postulowane jest zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii, dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 r. 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990, o ile kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich możliwości i zobowiązań.

„Usunięcie produktów azbestowych z obszaru Gminy”

Usuwanie produktów azbestowych w obszarze Gminy wiąże się z szeregiem inicjatyw, których założeniem jest likwidowanie eternitu, np. inwentaryzacja tych produktów, prowadzenie działań informacyjnych, pozyskiwanie dofinansowań. Spójności celów i zadań należy upatrywać względem:

- **Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007 – 2032**¹⁵⁸ w zakresie zadań, m.in.:
  - „Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest”,
  - „Organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i bezpiecznym jego usuwaniu, edukacja Mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania”;
  - „Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu”,
  - „Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminy na realizację Programu”;

¹⁵⁵ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

¹⁵⁶ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

¹⁵⁷ Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Krajowy Program Reform, Ministerstwo Gospodarki.

¹⁵⁸ Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007-2032.

- „Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych na wymianę pokryć dachowych, elewacji z azbestu”,
- „Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej i innych będących własnością Gminy”;
- „Oczyszczenie terenów Gminy i innych terenów publicznych z odpadów azbestowych”;

- **Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032¹⁵⁹**, który zakłada: prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych i popularyzujących oraz usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest. Planowane jest podejmowanie inicjatyw:
  - „Działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży”, „Cykliczne szkolenia dla administracji rządowej i samorządowej”,
  - „Szkolenia dla służb kontrolnych oraz grup zawodowych związanych z problematyką azbestową”,
  - „Opracowywanie poradników, informatorów, ulotek, plakatów, radiowych audycji edukacyjnych, filmów edukacyjnych i innych materiałów edukacyjno-informacyjnych”,
  - „Ocena i promocja nowych technologii unicestwiania włókien azbestu”,
  - „Organizacja i udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach, szkoleniach, projektach badawczych i szkoleniowych”,
  - „Wsparcie dla projektów badawczych oraz wdrożeń wyników badań naukowych w zakresie innowacyjnych technologii oraz ich monitoring, organizacja i udział w konferencjach i warsztatach naukowych oraz projektach i szkoleniach międzynarodowych”;

Dodatkowo, konieczne jest podjęcie działań w celu:

- określenia rzeczywistej ilości użytkowanych wyrobów zawierających azbest;
- przyspieszenia prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- zwiększenia wsparcia finansowego tych działań;
- zwiększenia aktywności jednostek Samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia swoich Mieszkańców w procesie usuwania wyrobów zawierających azbest oraz poszukiwania środków finansowych na te działania;
- oczyszczenia a azbestu obiektów użyteczności publicznej, dróg i placów oraz byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest.

„Likwidacja dzikich wysypisk śmieci”

Cel szczegółowy traktujący o likwidacji nielegalnych składowisk śmieci w obszarze Gminy jest spójny z:

- **Planem Gospodarki Odpadami¹⁶⁰** w zadaniach: „Zintensyfikowanie działań skierowanych na zapobieganie zanieczyszczeniu odpadami lasów, terenów przy trasach przelotowych i terenów przylegających do cieków wodnych”; „Bezpieczne dla

¹⁵⁹ Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Załącznik.

¹⁶⁰ Plan Gospodarki Odpadami do 2015 roku. Gmina Stawiski; mgr inż. Jarosław Piotr Zgielt, Białystok 2004.

środowiska unieszkodliwianie odpadów”;

- **Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹⁶¹ w celach długookresowych: „Ochrona zasobów wód powierzchniowych, poprawa ich jakości i zapobieganie ich zanieczyszczeniu”; „Poprawa czystości terenów i zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi”;
- **Programem usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007 – 2032**¹⁶² w zakresie zadania „Eliminacja powstawania, likwidacja „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest”;
- **Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹⁶³ w celu operacyjnym: „3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami” w zakresie: „Ochrony powietrza, gleb, wody i innych zasobów”;

„Aktywne działania promujące”

Ostatni cel szczegółowy celu strategicznego VI „Rozwój branży odnawialnych źródeł energii oraz oczyszczanie obszaru Gminy z zanieczyszczeń” jest spójny z:

- **Planem Gospodarki Odpadami**¹⁶⁴ w celach: „Podnoszenie świadomości ekologicznej obywateli”;
- **Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004-2015**¹⁶⁵ w celach długookresowych: „Wzrost wiedzy społeczeństwa o stanie środowiska naturalnego, jego zagrożeniach oraz sposobach działania zagrożeniom”; „Wzrost świadomości ekologicznej Mieszkańców oraz poprawa komunikacji społecznej w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych Gminy”. Spójności należy także upatrywać na poziomie zadań:
  - „Organizacja racjonalnego systemu informacji o edukacji ekologicznej”,
  - „Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez Samorząd Gminy”;
- **Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**¹⁶⁶ w celu operacyjnym: „3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami” w zakresie: „Edukacji ekologicznej i zwiększenia aktywności prośrodowiskowej społeczeństwa”;
- **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020**¹⁶⁷ w zakresie wspierania regionalnych i lokalnych programów rozwoju oraz upowszechnienia OZE z naciskiem na spójny system informacji i wsparcia dla Inwestorów i Samorządów (Cel I, 1.3.5.

¹⁶¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹⁶² Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007-2032.

¹⁶³ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

¹⁶⁴ Plan Gospodarki Odpadami do 2015 roku. Gmina Stawiski; mgr inż. Jarosław Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹⁶⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

¹⁶⁶ Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.

¹⁶⁷ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

„Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne).

- **Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**¹⁶⁸, w ramach której założono do 2016 roku podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie „proekologicznych zachowań konsumentów”, „prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska”, „organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska”, „uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska” (Cel: „Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska”).

12. Omówienie spotkania informacyjnego

Spotkania informacyjne odbyły się w dniu 30 września 2015 roku o godzinie 11:00. Uczestnikami spotkania byli: Burmistrz Stawisk – Pan Krzysztof Rafałowski, Sekretarz Gminy Stawiski – Pani Agnieszka Rutkowska oraz pozostali Pracownicy Urzędu Miejskiego w Stawiskach i Mieszkańcy Gminy Stawiski.

Za cele społeczne spotkań informacyjnych uznano:

- Przedstawienie podstawowych informacji związanych z Dokumentem Planem Rozwoju Lokalnego;
- Omówienie dotychczasowych wyników badania terenowego zorganizowanego w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020¹⁶⁹;
- Pozyskanie informacji poprzez przeprowadzenie warsztatu z Uczestnikami spotkania informacyjnego;
- Przedstawienie dalszych kroków dotyczących realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Plan spotkania informacyjnego z dnia 30 września 2015 roku obejmował następujące punkty:

1. Definicja Planu Rozwoju Lokalnego;
2. Cele spotkania informacyjnego;
3. Przedstawienie wybranych aspektów wyników badań terenowych:
  - 3.1. Zadowolenie z miejsca zamieszkania;
  - 3.2. Ocena poszczególnych aspektów Gminy Stawiski;
  - 3.3. Szanse Gminy Stawiski;
  - 3.4. Zagrożenia Gminy Stawiski;
  - 3.5. Priorytetowe inwestycje w Gminie Stawiski;
4. Dyskusja z Uczestnikami spotkania informacyjnego mająca na celu omówienie wskazanych w badaniach szans i zagrożeń Gminy Stawiski;
5. Podsumowanie dyskusji;
6. Zaproszenie na konsultacje społeczne.

Podczas spotkania informacyjnego została zgłoszona uwaga dotycząca powiązania w wypowiedziach ankietowanych turystyki z agroturystyką. Zgodnie z powyższym, w finalnej wersji Dokumentu zostanie zachowana należyta staranność rozdzielenia tych aspektów, wraz z zakwalifikowaniem działalności agroturystycznej, jako tej o charakterze komplementarnym, alternatywnym, osadzonej w kierunku rozwojowym sektora małych i średnich Przedsiębiorstw.

¹⁶⁸ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa, 2008.

¹⁶⁹ Przedstawiono wyniki pochodzące ze 141 ankiet przeprowadzonych z Mieszkańcami Gminy Stawiski.

Podczas spotkania zostało zgłoszone także oczekiwanie dotyczące precyzyjności wskazywanych zadań oraz odniesienia do społecznej formy działania. Z uwagi na charakter konstruowanego Dokumentu PRL Gminy Stawiski, który jest typowo strategiczny nie będzie możliwe precyzyjne określenie zadań zgłoszonych do realizacji, a wyłącznie – kierunki działania.

Jako szansę rozwoju uczestnicy spotkania informacyjnego wskazali także na budowanie podwalin pod działalność usługową oraz tworzenie działalności kooperacyjnej producentów obszaru Gminy Stawiski. Na spotkaniu omówiono także aspekt niskiej aktywności Mieszkańców.

13. Omówienie konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne odbyły się w dniu 16 października 2015 roku o godzinie 11:00. Uczestnikami spotkania byli: Przewodniczący Rady Miejskiej – Pan Józef Zalewski, Sekretarz Gminy Stawiski – Pani Agnieszka Rutkowska oraz pozostali Pracownicy Urzędu Miejskiego w Stawiskach, Przedsiębiorcy, Przedstawiciele Stowarzyszeń i Organizacji oraz Mieszkańcy Gminy Stawiski.

Za cele społeczne konsultacji społecznych uznano:

- przekazanie społeczności lokalnej pełnej i rzetelnej informacji na temat spraw poddanych konsultacjom;
- poznanie opinii Mieszkańców o poddanej konsultacjom sprawie;
- osiągnięcie wyższej efektywności i trafności procesów decyzyjnych;
- pozyskanie społecznego zrozumienia i akceptacji dla projektowanych rozwiązań;
- badanie nastrojów społecznych oraz diagnoza potencjalnych sytuacji konfliktowych;
- włączenie Mieszkańców w proces zarządzania Gminą.

Plan konsultacji społecznych z dnia 16 października 2015 roku obejmował następujące punkty:

1. Krótko o Planie Rozwoju Lokalnego jako Dokumencie strategicznym;
2. Cele konsultacji społecznych;
3. Przedstawienie wybranych wyników badań;
4. Dyskusja z Uczestnikami konsultacji społecznych mająca na celu omówienie zaprezentowanych wyników badań terenowych;
5. Zaprezentowanie analizy strategicznej
  - 5.1. Cele strategiczne;
  - 5.2. Cele operacyjne;
  - 5.3. Zadania strategiczne
6. Dyskusja z Uczestnikami.

Mieszkańcy Gminy Stawiski zostali także zaproszeni do zapoznania się z proponowanymi celami operacyjnymi Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 poprzez stronę internetową Gminy Stawiski www.stawiski.pl

W okresie od 16 do 22 października 2015 roku zostały przedstawione cele do realizacji zawarte w przedmiotowym dokumencie, w celu konsultacji. Wszelkie uwagi, opinie do proponowanych celów można było zgłaszać do dnia 22 października 2015 roku drogą elektroniczną na adres: sekretariat-umstawiski@stawiski.pl, osobiście w sekretariacie Urzędu Miejskiego w Stawiskach bądź pocztą na adres Urzędu.

Podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych zgłoszono następujące postulaty:

POSTULATY
Uczestnicy konsultacji społecznych wskazali na konieczność „uporządkowania” kwestii własnościowych Centrum Stawisk w zakresie odebrania, na podstawie współpracy, prawa własności do tego obszaru Starostwu Powiatowemu.
Postulowane jest również prowadzenie projektów rozwojowych możliwych do realizacji w krótkim czasie i za rozsądną kwotę.
Kwestią sporną poruszaną w dyskusji był także rozwój usług – zostały zgłoszone propozycje koniunkturalne dotyczące budowy i funkcjonowania sklepów sieciowych, które zapewniłyby miejsca pracy dla Mieszkańców Gminy Stawiski. Jednocześnie wskazano na zagrożenie związane z upadkiem małych Przedsiębiorstw usługowych funkcjonujących lokalnie.
Wskazano również na uporządkowanie kwestii własnościowych Zalewu w Stawiskach, postulowane jest zakończenie dzierżawy obszaru osobom fizycznym przez Gminę Stawiski.
Uczestnicy konsultacji społecznych wskazali na konieczność rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, która ściśle powiązana jest z zapleczem technicznym Gminy.
Rozwoju również wymaga działalność kulturalna oraz infrastruktura służąca prowadzeniu tej aktywności.
Dodatkowo, w rozkwicie przedsiębiorczości i w podniesieniu aktywności inwestycyjnej należy uwzględnić powstanie gazociągu Warszawa-Wilno, który dostarczy gaz sieciowy do Mieszkańców Gminy Stawiski. Zgodnie ze wskazaniem, inwestycja gazowa może być przyczyną blokowania innych inwestycji, może spowodować zastój inwestycyjny do czasu jej realizacji.
Wskazano również na zadłużenie Gminy Stawiski, które rodzi konieczność zdobywania środków finansowych z zewnętrznych źródeł na rozwój inwestycji.
Postulowano rozwój Zakładu Komunalnego w Stawiskach na rzecz rozkwitu kapitału lokalnego. Wyposażenie wspomnianego Zakładu przyczyniłoby się do powstania inicjatyw lokalnych w postaci tworzenia nowych miejsc pracy do realizacji planowanych inwestycji.
Konieczna jest również zmiana technologii budowania i modernizacji dróg gminnych, z jednoczesnym ich doposażaniem.
Podczas konsultacji społecznych zgłoszono postulat nawiązania współpracy między Samorządem Gminy Stawiski a Spółdzielnią Mieszkaniową w Stawiskach, na której będzie oparta koncepcja rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz usługowego w obszarze.

POSTULATY
Realizacja inwestycji w obszarze Gminy Stawiski rodzi konieczność współpracy w każdym aspekcie.
Podczas spotkania wskazano na konieczność wydzielenia części budżetu, w czasie uchwalania budżetu ogólnego Gminy, na rozwój Organizacji pozarządowych o charakterze sportowym. Zdaniem Uczestników konsultacji będzie to rodzić zdrową rywalizację i konkurencję.
Zdaniem Uczestników szansą dla Gminy Stawiski jest aktywizacja Mieszkańców w postaci szkoleń i kształcenia ustawicznego.

Oprócz przedstawionych powyżej konsultacji społecznych projektu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020, Burmistrz Stawisk celem poznania opinii, uwag i propozycji Mieszkańców Gminy Stawiski, przedstawił do konsultacji w terminie od dnia 16.12.2015 r. do dnia 21.12.2015 r. przedmiotowy dokument w formie:

- zamieszczenia projektu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Stawiski (www.bip.stawiski.pl),
- wyłożenia do publicznego wglądu projektu Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020 w Urzędzie Miejskim w Stawiskach, Plac Wolności 13/15, 18-520 Stawiski, sekretariat, I piętro,
- wyrażenia opinii lub złożenia uwag w sprawie będącej przedmiotem konsultacji za pośrednictwem formularza konsultacji dostępnego w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Stawiski (www.bip.stawiski.pl) oraz w Urzędzie Miejskim w Stawiskach, Plac Wolności 13/15, 18-520 Stawiski, sekretariat, I piętro.

Wypełniony formularz konsultacji należało złożyć lub przesłać w terminie do dnia 21 grudnia 2015 roku na adres Urzędu Miejskiego w Stawiskach, Plac Wolności 13/15, 18-520 Stawiski bądź przesłać zeskanowany dokument (z czytelnym podpisem) za pośrednictwem poczty elektronicznej: sekretariat-umstawiski@stawiski.pl.

W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi.

14. Aneksy

14.1. Bibliografia

Bank Danych Lokalnych GUS.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa, styczeń 2013.

Globalna Agenda 21, 1993.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2004 – 2007. Załącznik do Uchwały nr 102/XXXII/04 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 23 grudnia 2004.

Informacja o sytuacji na powiatowym rynku pracy w miesiącu maju 2015 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Kolnie, Kolno, czerwiec 2015.

Informacja Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kolnie, Kolno 2015.

Informacja Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Wskaźnik zwodociągowania Gmin na koniec 2012 roku. Dane dla Województwa Podlaskiego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Warszawa 2011. Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regionu, Miasta, Obszary Wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010.

Narodowy Spis Rolny 2010 rok GUS.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Narodowa Strategia Spójności, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007.

Plan Gospodarki Odpadami do 2015 roku. Gmina Stawiski; mgr inż. Jarosław Piotr Zgielt, Białystok 2004.

Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2014. Recykling PRO-NATURA, Białystok 2008. Załącznik do uchwały Rady Powiatu Kolneńskiego.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2007-2013, grudzień 2007.

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Kolneńskiego na lata 2008-2013; Załącznik do uchwały nr XVII/89/08 Rady Powiatu kolneńskiego z dnia 22.04.2008 r.; Kolno, marzec 2008.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, Warszawa, 2008.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Polska, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2014.

Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Białystok 2008.

Program Rozwoju Turystyki i Zagospodarowania Turystycznego Województwa Podlaskiego w latach 2010-2015, Białystok 2009.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Stawiski na lata 2004 – 2015, mgr inż. Piotr Zgielt, Białystok 2004.

Program opieki nad zabytkami Gminy Stawiski na lata 2010-201. Załącznik nr 1 do Uchwały nr L/268/14 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 7 maja 2014.

Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest dla Miasta i Gminy Stawiski na lata 2007-2032.

Program współpracy Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2015. Załącznik do Uchwały NR LV/287/14 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 29 października 2014.

Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Załącznik.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podlaskiego. Podlaska Strategia Innowacji, 2013.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020. Załącznik do Uchwały nr 196/2816/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 8 listopada 2013.

Roczna Analiza Stanu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Gminy Stawiski za 2014 rok, Stawiski, 30 kwietnia 2015.

Roczny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2014, Kolno 2013.

Sprawozdanie z realizacji programu współpracy Gminy Stawiski z Organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za rok 2014, Stawiski, dnia 20 kwietnia 2015.

Sprawozdanie z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego za 2014, Stawiski, marzec 2015.

Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawiskach w okresie 01.01.2014-31.12.2014 r. oraz bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2015, Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawiskach, Stawiski 25 marca 2015.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Kolneńskim na lata 2006-2015, Załącznik do Uchwały nr XLI/197/06 Rady Powiatu Kolneńskiego z dnia 25 maja 2006.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Urząd Marszałka Województwa Podlaskiego. Załącznik nr 1 do Uchwały nr 150/2157/2013 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19.03.2013, 2013.06.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka i sprawne państwo. Warszawa 2012. Załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012.

Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, Białystok 2010. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVI/521/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 5 listopada 2010.

www.bazaazbestowa.gov.pl

www.bialystok.lasy.gov.pl

www.bip.stawiski.pl

www.bip.st.kolno.wrotapodlasia.pl

www.gksstawiski.futbolowo.pl

www.gokis-stawiski.pl

www.klimat.planaxy.com

www.komunikaty.pl

www.maptur.pl

www.mapykonturowe.pl

www.naszjurzec.jimdo.com

www.natura2000.gdos.gov.pl

www.polskawschodnia.gov.pl

www.powiatkolno.pl

www.rozklady.com.pl

www.sis.podlasie.pl

www.stawiski.pl

www.stawiski.e-mapa.net

www.tokolno.wordpress.com

www.tour.mazurskiemorze.pl

www.zgwwp.org.pl

14.2. Spis tabel, wykresów i rysunków

Tabela 1. Etapy badania	6
Tabela 2. Dobór próby badania terenowego PAPI – struktura próby.....	9
Tabela 3. Dobór próby badania terenowego PAPI - informacje metodologiczne	9
Tabela 4. Wykaz sołectw Gminy Stawiski.....	31
Tabela 5. Przedsiębiorczość handlowo-usługowa w Gminie Stawiski (z wykluczeniem turystyki i gastronomii).....	56
Tabela 6. Baza gastronomiczno - noclegowa Gminy Stawiski.....	57
Tabela 7. Najciekawsze obiekty turystyczne w Gminie Stawiski.....	57
Tabela 8. Drogi gminne w Gminie Stawiski zarządzane przez Gminę	60
Tabela 9. Drogi powiatowe będące w zarządzie powiatowym.....	61
Tabela 10. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na wykształcenie [liczebność; %] .	73
Tabela 11. Wskaźniki monitoringu realizacji PRL Gminy Stawiski na lata 2015-2020.....	104
Wykres 1. Wyroby zawierające azbest w obszarze Gminy Stawiski.	35
Wykres 2. Liczba ludności w Gminie Stawiski w latach 2010-2014.....	37
Wykres 3. Struktura wieku wg kategorii ekonomicznych w Gminie Stawiski w latach 2010-2014 [w %]	37
Wykres 4. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w miesiącach kwiecień-maj 2015 w Gminie Stawiski.....	38
Wykres 5. Zdarzenia w Gminie Stawiski w latach 2013-2014.....	42
Wykres 6. Liczba działań prowadzonych przez OSP w Stawiskach w latach 2013-2014	43
Wykres 7. Liczba zdarzeń w poszczególnych kategoriach w Gminie Stawiski w 2014 r.....	48
Wykres 8. Powody przyznania pomocy ze strony GOPS w Stawiskach w 2014 roku.....	53
Wykres 9. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności w Gminie Stawiski w latach 2010-2014.....	55
Wykres 10. Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej [w km]	63
Wykres 11. Struktura wydatków i dochodów ogółem w Gminie Stawiski [w zł]	65
Wykres 12. Dochód w Gminie Stawiski w poszczególnych działach Klasyfikacji Budżetowej w 2010 roku [w zł]	67
Wykres 13. Dochody własne Gminy Stawiski w latach 2007-2014 [w zł]	69
Wykres 14. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na miejsce zamieszkania [%]	73
Wykres 15. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na wiek [w %]	73
Wykres 16. Uczestnicy badania terenowego PAPI w podziale na status zawodowy [w %]	74
Wykres 17. Proszę ocenić zadowolenie z życia, w swoim miejscu zamieszkania [w %]	75
Wykres 18. Jak Pan/Pani ocenia zmiany zachodzące w Gminie Stawiski w ostatnich 5 latach? [w %]	76
Wykres 19. Ocena sytuacji gospodarczej i rynku pracy w Gminie Stawiski [w %]	76
Wykres 20. Ocena aktywności Mieszkańców w Gminie Stawiski [w %]	77
Wykres 21. Ocena infrastruktury społecznej w Gminie Stawiski [w %].....	78
Wykres 22. Ocena infrastruktury technicznej i komunalnej w Gminie Stawiski [w %]	79
Wykres 23. Ocena zasobów naturalnych i warunków przyrodniczych Gminy Stawiski	80
Wykres 24. Dziedziny tematyczne, w których należy podjąć najpilniejsze działania w obszarze Gminy [w %].....	85

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Stawiski na lata 2015-2020
Urząd Miejski w Stawiskach

Rysunek 1. Etapy analizy danych zastanych.....	8
Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Stawiski w obszarze Województwa Podlaskiego	31
Rysunek 3. Synagoga w Stawiskach [zdjęcia archiwalne].....	32
Rysunek 4. Wskazanie obszarów bogatych w złoża w obszarze Gminy Stawiski wg Państwowego Instytutu Geologicznego.....	33
Rysunek 5. Wskazanie obszarów chronionych w obszarze Gminy Stawiski wg Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska	34
Rysunek 6. Rezerwat Dzierzbia w Gminie Stawiski.....	34
Rysunek 7. „7 Gmin w jednej krainie”	40
Rysunek 8. I Gminne Forum Inicjatyw Społecznych i Organizacji Pozarządowych.....	46
Rysunek 9. Trasa szlaku turystycznego "Kraina Mlekiem Płynąca"	58
Rysunek 10. Proszę wskazać, co według Pana/Pani jest zagrożeniem rozwoju Gminy Stawiski? [w %]	83

14.3. Narzędzie badania terenowego PAPI

PYTANIA METRYCZKOWE	
<i>Proszę o zaznaczenie odpowiedzi przy każdym z czynników</i>	
1. Miejsce zamieszkania	
☐ Miasto Stawiski ☐ obszar wiejski w Gminie Stawiski	
2. Płeć	
☐ kobieta ☐ mężczyzna	
3. Wiek	
☐ 15-24 ☐ 45-54 ☐ 25-34 ☐ 55-69 ☐ 35-44 ☐ 70 +	
4. Wykształcenie	
☐ brak wykształcenia	☐ średnie
☐ podstawowe	☐ wyższe
☐ gimnazjalne	☐ inne,
☐ zasadnicze zawodowe	jaki?.....
	☐ odmowa odpowiedzi
5. Status zawodowy	
☐ uczeń/student ☐ zajmuję się domem ☐ bezrobotny ☐ pracujący ☐ emeryt/rencista	

1. Proszę ocenić swoje zadowolenie z życia, w swoim miejscu zamieszkania.
<i>Proszę o zaznaczenie 1 odpowiedzi.</i>
☐ jestem bardzo zadowolony/a ☐ jestem zadowolony/a ☐ jestem niezadowolony/a ☐ jestem bardzo niezadowolony/a ☐ trudno powiedzieć
2. Jak Pan/Pani ocenia zmiany zachodzące w Gminie Stawiski <u>w ostatnich 5 latach?</u>
<i>Proszę o zaznaczenie 1 odpowiedzi.</i>
☐ jestem bardzo zadowolony/a ☐ jestem zadowolony/a ☐ jestem niezadowolony/a ☐ jestem bardzo niezadowolony/a ☐ trudno powiedzieć

3. Proszę o ocenę poszczególnych aspektów:					
3.1. Sytuacja gospodarcza i rynek pracy w Gminie Stawiski.					
<i>Proszę o ocenę każdego aspektu.</i>					
	Bardzo dobrze	Dobrze	Dostatecznie	Źle	Nie mam zdania
Możliwość zatrudnienia	☐	☐	☐	☐	☐
Atrakcyjność inwestycyjna	☐	☐	☐	☐	☐
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐
Poziom usług i przetwórstwa	☐	☐	☐	☐	☐
Efektywność zagospodarowania przestrzeni gospodarczej	☐	☐	☐	☐	☐
3.2. Aktywność Mieszkańców					
<i>Proszę o ocenę każdego aspektu.</i>					
	Bardzo dobrze	Dobrze	Dostatecznie	Źle	Nie mam zdania
Działalność Organizacji społecznych	☐	☐	☐	☐	☐
Zaangażowanie Mieszkańców w życie Gminy	☐	☐	☐	☐	☐
3.3. Infrastruktura społeczna					
<i>Proszę o ocenę każdego aspektu.</i>					
	Bardzo dobrze	Dobrze	Dostatecznie	Źle	Nie mam zdania
Infrastruktura kulturalna	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura edukacyjna	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura opiekuńcza	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura ochrony zdrowia	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura pomocy społecznej	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura sportowa	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura rekreacyjna (parki, skwery)	☐	☐	☐	☐	☐

Infrastruktura turystyczna	☐	☐	☐	☐	☐
Bezpieczeństwo publiczne	☐	☐	☐	☐	☐
Efektywność zagospodarowania przestrzeni publicznej (parkingi, kosze na śmieci)	☐	☐	☐	☐	☐
3.4. Infrastruktura techniczna i komunalna <i>Proszę o ocenę każdego aspektu.</i>					
	Bardzo dobrze	Dobrze	Dostatecznie	Źle	Nie mam zdania
Stan dróg	☐	☐	☐	☐	☐
Stan ciągów rowerowych	☐	☐	☐	☐	☐
Stan ciągów pieszych	☐	☐	☐	☐	☐
Bezpieczeństwo na drogach	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura energetyczna	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura telekomunikacyjna	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura ciepłownicza	☐	☐	☐	☐	☐
Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	☐	☐	☐	☐	☐
Gospodarka odpadami komunalnymi	☐	☐	☐	☐	☐

3.5. Zasoby naturalne i warunki przyrodnicze <i>Proszę o ocenę każdego aspektu.</i>					
	Bardzo dobrze	Dobrze	Dostatecznie	Źle	Nie mam zdania
Stan środowiska naturalnego	☐	☐	☐	☐	☐
Estetyka	☐	☐	☐	☐	☐
4. Proszę wskazać, co według Pana/Pani jest <u>szansą</u> rozwoju Gminy Stawiski? <i>Proszę wskazać maksymalnie 3 szanse.</i>					
.....					
.....					
.....					
.....					

5. Proszę wskazać, co według Pana/Pani jest zagrożeniem rozwoju Gminy Stawiski?

Proszę wskazać maksymalnie 3 zagrożenia.

.....
.....
.....
.....
.....

6. Proszę wskazać 3 dziedziny tematyczne, w których należy podjąć najpilniejsze działania w obszarze Gminy Stawiski?

Proszę wskazać maksymalnie 3 dziedziny tematyczne, w których należy podjąć najpilniejsze działania.

☐ rynek pracy	☐ sport i rekreacja
☐ gospodarka lokalna	☐ edukacja
☐ przedsiębiorczość	☐ całodobowa opieka i wychowanie dzieci
☐ współpraca samorządowa	☐ ochrona zdrowia
☐ integracja Mieszkańców	☐ opieka społeczna
☐ aktywność społeczna	☐ infrastruktura turystyczna
☐ działalność Organizacji pozarządowych	☐ infrastruktura techniczna
☐ współpraca z Organizacjami pozarządowymi	☐ infrastruktura komunalna
☐ bezpieczeństwo publiczne	☐ ochrona środowiska naturalnego
☐ kultura, historia, tradycje	☐ estetyka obszarów miejskich i wiejskich
	☐ inne, jakie? .....

7. Jakie inicjatywy są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne Mieszkańcom obszaru Gminy Stawiski?

Proszę wskazać maksymalnie 3 inicjatywy, które są najbardziej potrzebne Mieszkańcom.

.....

.....

.....